

CESKOSLOVENSKÁ
VĚDECKÁ SPOLEČNOST
PRO MYKOLOGII

ČESKÁ MYKOLOGIE

ROČNÍK

18

ČÍSLO

3

NAKLADATELSTVÍ ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD

ČERVENEC

1964

ČESKÁ MYKOLOGIE

Časopis Čs. vědecké společnosti pro mykologii pro šíření znalostí hub po stránce vědecké i praktické

Ročník 18

Číslo 3

Červenec 1964

Vydává Čs. vědecká společnost pro mykologii v Nakladatelství Československé akademie věd

Vedoucí redaktor: člen korespondent ČSAV Albert Pilát doktor biologických věd

Redakční rada: akademik Ctibor Blatný doktor zemědělských věd, univ. prof. Karel Cejp doktor biologických věd, dr. Petr Frágner, MUDr. Josef Herink, dr. František Kotlaba kandidát biologických věd, inž. Karel Kříž, Karel Poner, prom. biolog Zdeněk Pouzar, dr. František Šmarda

Výkonný redaktor: dr. Mirko Svrček kandidát biologických věd

Příspěvky zaslejte na adresu výkonného redaktora: Praha 1, Václavské nám. 68, Národní museum, telefon 233541, linka 87.

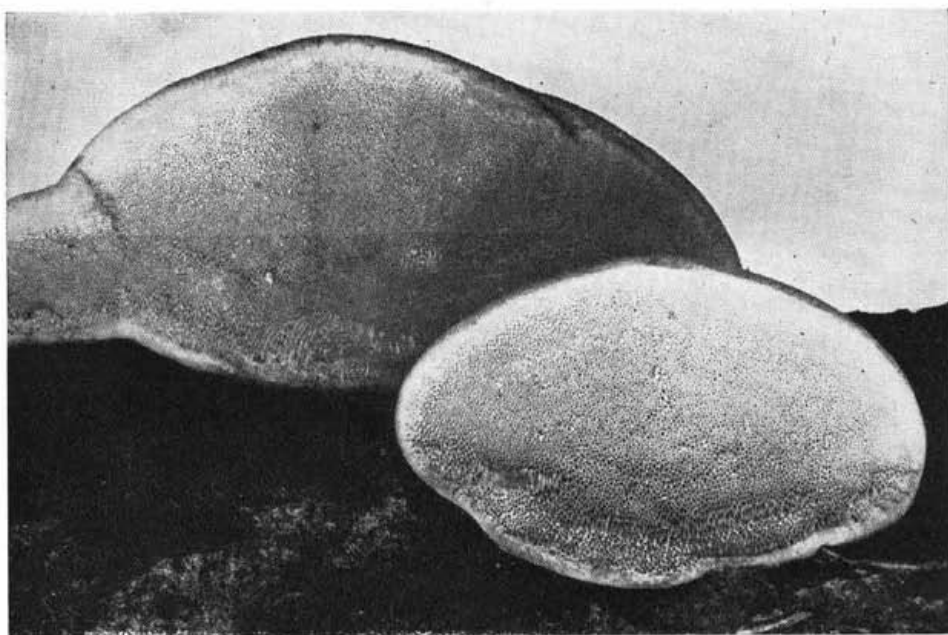
2. sešit vyšel 16. dubna 1964.

OBSAH

K. Kříž: Rozšíření outkovnice rumělkové — <i>Pycnoporus cinnabarinus</i> (Jacq. ex Fr.) Karst. v Československu, další příspěvek k mapování makromycetů v Evropě	129
G. Arnold: Nový nedohub, <i>Hypomyces odoratus</i> Arnold sp. nov.	144
M. Hejtmánek: Mezinárodní kolokvium lékařské mykologie v Antverpách	146
Z. Pouzar: <i>Stereum subtomentosum</i> sp. nov. — pevník plstnatý a jeho systematické vztahy	147
M. Svrček a J. Kubička: Houby Žofínského pralesa v Novohradských horách	157
K. Cejp: Parasit hlenek <i>Tilachlidium tomentosum</i> (Schrad.) Lindau v Čechách	180
K. Kříž: Jan Macků (21. V. 1881 — 13. III. 1964) in memoriam	183
J. Nožička: Život a dílo zakladatele moravské mykologie Gustava Niessla	185
V. Jančařík a V. Samek: Věnujte pozornost václavce!	189
F. Kotlaba: Pracovní zasedání mykologické skupiny Biologické společnosti NDR v Halle 29. II.—1. III. 1964	191
Literatura	192
Přílohy: barevná tabule č. 54 — <i>Xerocomus moravicus</i> (Vacek) Herink (A. Procházka pinx.)	
černobílé tabule: IX. a X. <i>Pycnoporus cinnabarinus</i> (Jacq. ex Fr.) Karst. XI. a XII. <i>Stereum subtomentosum</i> Pouz.	

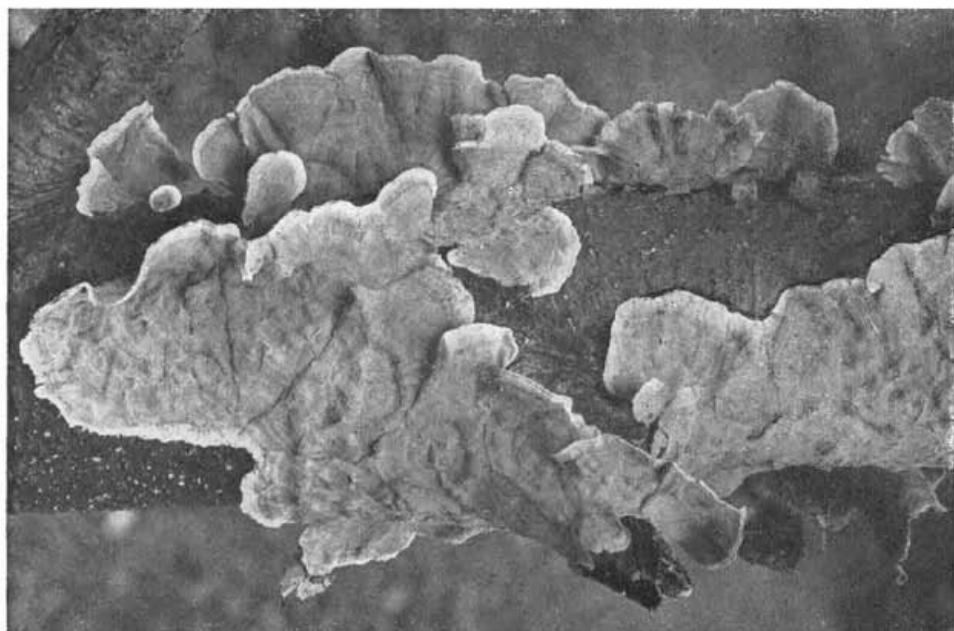

1. *Pycnoporus cinnabarinus* (Jacq. ex Fr.) Karst — Outkovnice rumělková. Dasnice, u železniční trati na Kynšperk n. Ohři, na mrtvém kmenu *Sorbus aucuparia*, 29. VII. 1963 leg. et det. F. Kotlaba. — Nördlicher Zinnoberchwamm. — Dasnice, bei der Bahnstrecke nach Kynšperk n. O., auf totem Stamm von *Sorbus aucuparia*, 29. VII. 1963 leg. et det. F. Kotlaba. Foto F. Kotlaba

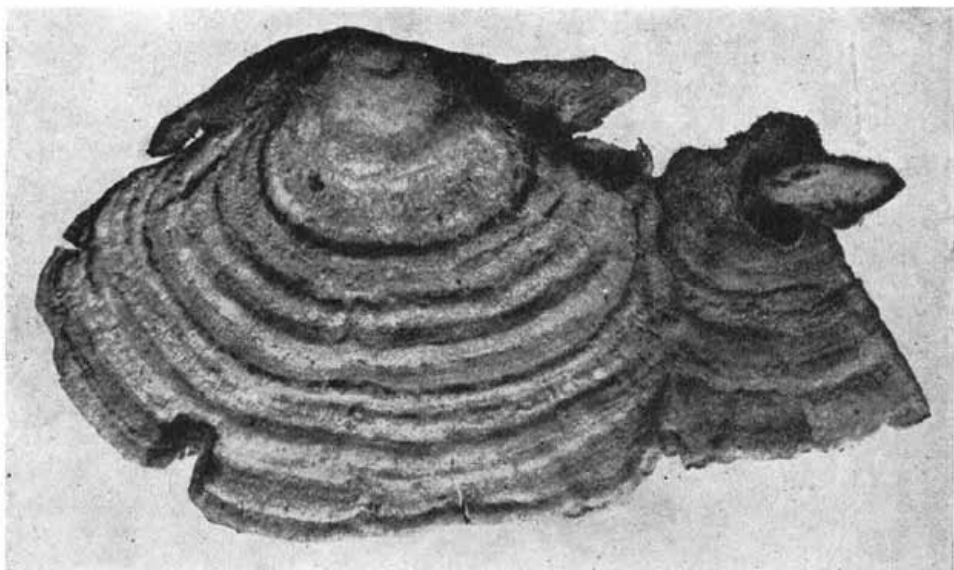
2. *Pycnoporus cinnabarinus* (Jacq. ex Fr.) Karst — Outkovnice rumělková. Dasnice u železniční trati na Kynšperk n. Ohří, na mrtvém kmenu *Sorbus aucuparia*, 29. VII. 1963 leg. et det. F. Kotlaba. — Nördlicher Zinnoberschwamm. — Dasnice, bei der Bahnstrecke nach Kynšperk n. O., auf totem Stamm von *Sorbus aucuparia*, 29. VII. 1963 leg. et det. F. Kotlaba.

Foto F. Kotlaba

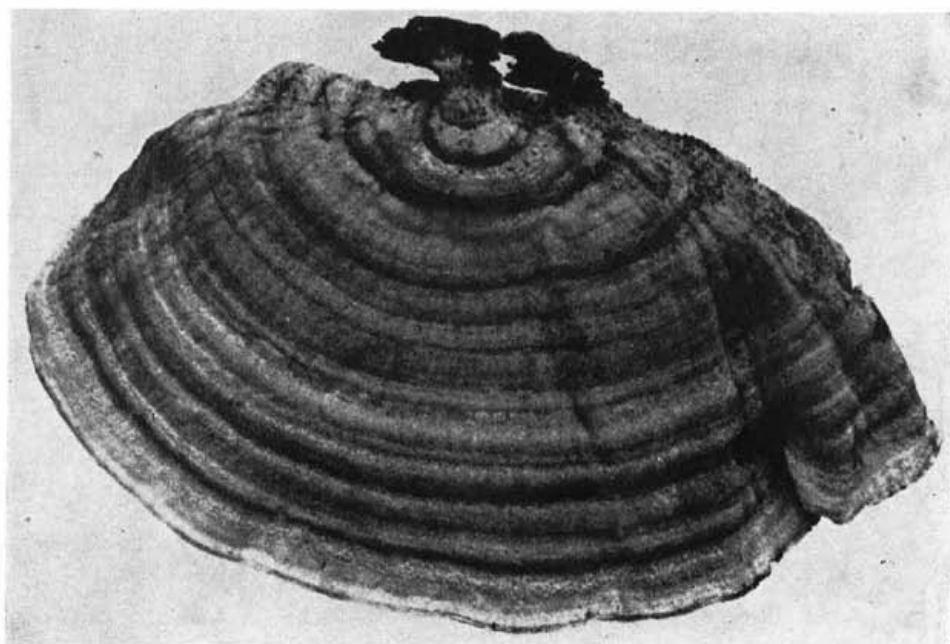
1. *Stereum subtomentosum* Pouz. — Pevník plstnatý. Pohled zespu na hymenium; na větvi olše lepkavé, v údolí Svinarského potoka u Zl. Moravců, 17. X. 1962, sbíral F. Kotlaba a Z. Pouzar. — View showing the hymenium; on fallen branch of *Alnus glutinosa*, in the valley of "Svinarský potok" near Zl. Moravce, collected 17. X. 1962 by F. Kotlaba et Z. Pouzar, 1,5 \times .

Photo F. Kotlaba

2. *Stereum subtomentosum* Pouz. — Pevník plstnatý. Typový exemplář popsáný jako *S. ochroleucum** *S. arcticum* Fr.; Norsko, Bossekop, sbíral Blytt (UPS). — A holotype specimen of *S. ochroleucum** *S. arcticum* Fr.; Norway, Bossekop, collected by Blytt (UPS). 2 \times .

Photo F. Kotlaba

1. 2. *Stereum subtomentosum* Pouz. — Pevník plstnatý. Pohled na svrchní stranu (nahče) a na spodní stranu (dole); USA, "New England States", sbíral C. G. Lloyd (S). — View of surface (top) and on hymenium (below); USA: "New England States", collected by C. G. Lloyd (S). 2×.

Photo F. Kotlaba

ČESKÁ MYKOLOGIE

ČASOPIS ČESKOSLOVENSKÉ VĚDECKÉ SPOLEČNOSTI PRO MYKOLOGII
ROČNÍK 18 1964 SEŠIT 3

Rozšíření outkovnice rumělkové — *Pycnoporus cinnabarinus* (Jacq. ex Fr.) Karst. v Československu, další příspěvek k mapování makromycetů v Evropě

Die Verbreitung des Nördlichen Zinnoberschwammes, *Pycnoporus cinnabarinus*
(Jacq. ex Fr.) Karst., in der Tschechoslowakei; ein weiterer Beitrag
zur Kartierung der Makromyceten in Europa

Karel Kříž

Autor předkládá výsledky svého studia rozšíření outkovnice rumělkové — *Pycnoporus cinnabarinus* (Jacq. ex Fr.) Karst. v Československu, zařazené do akce mapování vybraných makromycetů v Evropě, a to na základě údajů o 133 sběrech tohoto druhu v ČSSR, jejichž doklady většinou sám revidoval. Z tohoto materiálu vyplývá, že outkovnice rumělková je v Československu jako druh převážně podhorský s dosti častým zastoupením v pahorkatině a nepříliš početným výskytem v horském stupni, nicméně též s ojedinělými nálezy v nízkých a teplých polohách. Tato dřevokazná houba je na zkoumaném území povětšinou vázána na buk, třešni, jeřáb a břízu. I přes poměrně značný celkový počet nálezů zůstává tato velmi nápadně zbarvená houba ve většině fytogeografických celků Československa i nadále druhem vzácným.

Der Autor legt die Ergebnisse seiner Studien über die Verbreitung des Nördlichen Zinnoberschwammes, *Pycnoporus cinnabarinus* (Jacq. ex Fr.) Karst., in der Tschechoslowakei vor. Dieser ist für die Kartierung von Makromyceten in Europa vorgesehen. Der Autor verwertet Angaben über 133 Funde dieser Pilzart in der ČSSR, deren Belege er meistens selbst revidiert hat. Aus diesem Material geht hervor, dass der Nördliche Zinnoberschwamm in der Tschechoslowakei als eine überwiegend submontane Pilzart mit ziemlich häufigem Vorkommen in der Hügellandstufe und zahlenmässig geringen Vorkommen in der montanen Stufe auftritt; vereinzelte Funde stammen jedoch auch aus der warmen Ebenenstufe. Dieser holzerstörende Pilz kommt im Untersuchungsgebiet meistens an Buche, Kirschbaum, Eberesche und Birke vor. Trotz der verhältnismässig grossen Gesamtzahl von Funden gehört der sehr auffallend gefärbte Pilz in den meisten pflanzengeographischen Bezirken der Tschechoslowakei auch weiterhin zu den Seltenheiten der Pilzflora.

Tato studie je zpracováním údajů o dosavadních nálezech outkovnice rumělkové na území Československa. Až na několik nálezů, citovaných jen na základě sdělení důvěryhodných mykologů, jsou všechny zpracované československé lokality tohoto druhu doloženy doklady v našich herbářích, případně v několika citovaných herbářích zahraničních.

Většinu uváděných dokladů jsem měl sám v rukou; doklady uložené v herbáři katedry botaniky Karlovy university v Praze a v bratislavském herbáři prohlédl dr. F. Kotlaba.

Poznámky k systematice

Outkovnice rumělková je svou zářivou rumělkově červenou barvou celé plodnice velmi nápadným zjevem v říši dřevokazných hub. Její plodnice narůstají na

odumírajícím či mrtvém dřevu listnáčů hlavně v pozdním jaru a v létě a vytrvávají skoro po celý rok. I když stářím jejich živá barva poněkud vybledá, lze je při pozorném výzkumu sotva přehlédnout.

Protože byl v naší mykologické literatuře již několikrát uveřejněn popis outkovnice rumělkové (naposled F. Kotlaba 1962), upouštíme v této práci od jeho opakování. Je to houba, která již pro své neobvyklé zbarvení může být u nás stěží zaměněna za jiný druh chorošovitých hub. Pokládám však za vhodné upozornit v seznamu literatury několika poznámkami i na práce autorů, kteří v poslední době rozlišili jako dobré druhy 3 outkovnice s plodnicemi červeného zbarvení, z nichž však u nás roste pouze jeden.

Již v r. 1952 uveřejnil R. Bose výsledek své experimentální práce, již prokázal jako samostatný druh outkovnicí krvavou — *Pycnoporus sanguineus* (L. ex Fr.) Murr. (pokládanou dříve mnohými autory jen za zeměpisnou odrůdu outkovnice rumělkové), a to nejen na základě několika odchylných makroskopických znaků, ale především pro zcela rozdílný kulturní charakter. Další experimentální a systematické práce pak rozlišily jako třetí druh ještě outkovnicí šarlatovou — *Pycnoporus coccineus* (Fr.) Bond et Sing. a potvrdily význačné a konstantní rozdíly mezi těmito třemi druhy.

Klíč k určení outkovnic na základě makroskopických znaků jejich plodnic uvádějí ve své práci M. K. Nobles a B. P. Frew (1962). Při známé variabilitě některých makroskopických znaků chorošovitých hub se bezpečně druhově rozlišení červeně zbarvených outkovnic neobejde bez kultivace v laboratoři. Avšak vzhledem k dosavadním jednoznačným závěrům, že outkovnice šarlatová roste jen v teplejších krajinách (hlavně na pobřeží Indického a Tichého oceánu) a outkovnice krvavá pouze v krajinách subtropických a v tropech, netřeba mít pochybnosti o druhové příslušnosti outkovnic, sbíraných na území naší republiky; přesto lze doporučit kultivační pokusy s materiálem, sbíraným v nejteplejších částech našeho území.

Rozšíření

Z dosavadní literatury o rozšíření outkovnice rumělkové v Československu nebylo možno učinit si dosti názorný obraz o jejím výskytu u nás. A. Pilát (1936—42) uvádí ve své monografii jen 9 lokalit z ČSSR, doložených tehdy v herbáři Národního muzea v Praze 12 dokladovými položkami. Nemnohé floristické příspěvky, v nichž byla zachycena též outkovnice rumělková, obsahovaly nejvýše 2—3 lokality. Celkový počet nalezišť, publikovaných dosud z našeho území, nepřesáhl dvě desítky.

Jako centrum nejhojnějšího výskytu outkovnice rumělkové v Evropě označuje A. Pilát (1936—42) pralesy v Karpatech a zaznamenává z území dnešní Zakarpatské oblasti Ukrajinské SSR 8 lokalit (21 herbářových položek). Charakterizuje ji jako druh velmi vzácný. F. Kotlaba (1956) píše, že outkovnice rumělková patří u nás k několika málo chorošům, které přes svůj nápadný vzhled nejsou často nalézány a činí rovněž závěr, že je nutno řadit ji k houbám velmi vzácným, neboť zjištěných a doložených lokalit je u nás málo. Podle A. Příhody (1953, 1959) se u nás vyskytuje hojně v původních bukových pralesích v Karpatech a jinak je celkem vzácná. H. Kreisel (1961) uvádí, že ve střední Evropě je to druh pravděpodobně montánní, který roste roztroušeně jen v některých oblastech a jinak je velmi vzácný.

Mapování vybraných makromycetů v Evropě dalo výrazný podnět k zintenzívnění mykofloristické činnosti. Díky spolupráci mnohých československých mykologů a botaniků i několika pracovníků zahraničních muzeí, zapojených do mapovací akce, podařilo se dosud shromáždit a zpřesnit údaje o 133 sběrech této houby na území Československa; tento materiál umožnil získat o jejím rozšíření u nás ucelenější přehled.

Jako první u nás našel a uložil v herbáři tuto houbu v r. 1868 v Nizkých

Tatrách (Boca) C. Kalchbrenner, který tehdy působil ve Spišských Vlačích jako evangelický farář; uplyne tedy od tohoto prvního nálezu zanedlouho sto let. Více než polovina všech evidovaných sběrů pochází z let 1948—1963, což svědčí o zvýšené mykofloristické aktivitě v poslední době.

Naleziště v Československu

Seznam československých nalezišť outkovnice rumělkové, který dále uvádím, je uspořádán podle fytogeografického členění, jež je výsledkem diskuse československých botaniků o návrhu J. Dostála (1960). Je závazné pro autory Flóry ČSSR (řada rostlin vyšších) a domnívám se, že je užitečné přidršet se ho též v tomto příspěvku. Jednotlivé lokality jsou řazeny podle fytogeografických celků v pořadí a označení (čísla i jména) uvedeném v citované práci, a to zhruba od severu k jihu a od západu k východu.

A. Oblast středoevropské lesní květeny (Hercynicum)

A-1. Podoblast horské flóry středoevropské (Eu-Hercynicum) — Rudohoří. Suchdol, na svahu k potoku Chomutovka, 13°20' v. d. 50°30' s. š., 750 m, na kmenu vývratu *Sorbus aucuparia*, 21. X. 1960 l. et d. J. Lorber, PR. — Mezi Jáchymovem a Božím Darem v okolí tzv. Abertamské křížovatky, 12°53' v. d. 50°23' s. š., 960 m, na odumřelé větvi *Sorbus aucuparia*, 23. VI. 1962 l. et d. Z. Moravec, PR. — Slavkovský les (Cisařský les). Dasnice, u železniční trati na Kynšperk n. Ohří, 12°34' v. d. 50°08' s. š., 440 m, na mrtvém kmenu *Sorbus aucuparia* velmi hojně, 29. VII. 1963 l. et d. F. Kotlaba, PR. — Mariánské Lázně, 12°42' v. d. 49°58' s. š., 650 m, 1937 d. A. Pilát, PR; na *Sorbus aucuparia*, 1950 l. et d. J. Herink (in litt.). — Bučinský mlýn, mezi obcemi Pístov a Výškovice, 12°47' v. d. 49°56' s. š., 520 m, na *Salix caprea*, 22. VIII. 1959 l. V. Skalický, d. F. Kotlaba, PRC. — Mezi obcemi Vysočany a Pístovem, v údolí Bučinského potoka, 12°48' v. d. 49°56' s. š., 580 m, na odumřelém kmenu *Salix caprea*, 20. VIII. 1958 l. et d. V. Skalický, PRC. — Šumava. Vrch Špičák, poblíž stejnojmenného hotelu, 13°13' v. d. 49°10' s. š., 850 m, 26. VIII. 1962 l. V. Novák, d. E. Wichanský, PR. — Vchynice-Tetov, 13°29' v. d. 49°02' s. š., 950 m, na kmenu *Sorbus aucuparia*, VIII. 1929 l. et d. A. Hilitzer, PR. — Horská Kvilda, na vrchu Sokol (Antigl), 13°33' v. d. 49°03' s. š., 1200 m, na odumřelé větvi *Fagus sylvatica*, 4. X. 1961 l. et d. A. Pilát, PR. — Hora Poledník u obce Hürky, 13°24' v. d. 49°04' s. š., 1300 m, 3. VIII. 1877 l. et d. G. Beck v. M., PRC. — Kunžvart, u silnice do Knížecích Plání, 13°40' v. d. 48°56' s. š., 950 m, na padlém kmenu *Betula alba*, 7. VIII. 1933 l. J. a Jan Herink, d. J. Herink, PR (2 položky). — Kopec Strážný u Kunžvartu, 13°42' v. d. 48°55' s. š., 1000 m, na starých kmenech *Fagus sylvatica*, 4. VII. 1887 l. et d. P. Hora, PRC. — Skupina Boubínu: hora Pažení, na mýtině vlevo od Lukenské silnice, 13°49' v. d. 48°59' s. š., 1000 m, na kořenu pařezu *Fagus sylvatica* a na úlomku dřeva *Fagus sylvatica*, 11. VII. 1946 l. J. Herink a M. Herinková, d. J. Herink, PR. — na kmenu *Fagus sylvatica*, 17. X. 1953 l. et d. J. Herink a J. Kubička, herb. J. Herink; prales na úbočí Pažení, 950 m, na větvi *Fagus sylvatica*, 12. IX. 1946 l. et d. J. Herink, PR; u Kaplického potoka mezi pralesem a bývalou hájenkou Idina pila, 900 m, na pohozeném polenu *Fagus sylvatica*, 11. IX. 1949 l. J. a Jan Herink, d. J. Herink (in litt.). — Lenora, 13°48' v. d. 48°56' s. š., 850 m, na kmenu *Fagus sylvatica*, 20. IX. 1948 l. et d. M. Svrček, PR. — Stožec, 13°49' v. d. 48°52' s. š., 600 m, na ležícím kmenu *Fagus sylvatica*, 26. VII. 1954 l. et d. K. Kříž, herb. J. Herink. — Vítkův Kámen, 14°06' v. d. 48°40' s. š., 850 m, 20. VIII. 1956 l. et d. O. Fassatiová, PRC. — Lojzova Paseka u Frymburka, 14°08' v. d. 48°40' s. š., 770 m, na větvi *Prunus avium*, 20. VIII. 1953 l. et d. V. Skalický, PRC. — Centrální Brdy, Rožmitál pod Třemšínem, 13°52' v. d. 49°35' s. š., 600 m, l. et d. J. Kučera (1930); na *Fagus sylvatica*, 24. IV. 1949 l. et d. A. Pilát, PR. — Dubová hora, 13°57' v. d. 49°42' s. š., 600 m, na kmenu *Betula*, IX. 1950 l. et d. Doerfler, PR. — Novohradské hory. Žofínský prales, 14°41' v. d. 48°38' s. š., 980 m, na ležícím kmenu *Sorbus aucuparia*, VII. 1960 a 5. X. 1963 l. et d. J. Kubička, PR.

A-2. Podoblast sudetské flóry (Sudeticum). — Orlické hory. Rokytnice, 16°29' v. d. 50°10' s. š., 550 m, VIII. 1937 l. R. Vávra, d. A. Pilát, PR. — Rychlebské hory. Travná, poblíž bývalé celnice u čs.-polské hranice, 17°00' v. d. 50°26' s. š., 650 m, na spodní straně opadlé zeřelé větve *Betula alba*, 21. VII. 1959 l. et d. K. Kříž, BRNM. — Hrubý Jeseník. Branná, 17°05' v. d. 50°11' s. š., 850 m, na *Sorbus*

aucuparia, IX. 1955 l. et d. M. Skýbová (in litt.). — Lužná, 16°57' v. d. 50°03' s. š., 500 m, na ležící trouchnivé větvi *Prunus avium*, XII. 1962 l. V. Vašák, d. J. Špaček, BRNU.

A-3. Podoblast přechodné flóry hercynské (hercynsko-sudetské nebo netycké flóry Hercynie) — (Sub-Hercynicum).

A-3a. Obvod přechodné flóry hercynsko-sudetské (Prae-Sudeticum). — Lužická pahorkatina. Kárnovsko (nikoliv Rohliny, J. Herink in litt.), 15°12' v. d. 50°36' s. š., 320 m, větší počet plodnic na větvi živé *Prunus cerasus*, 5. XII. 1948 (I. 1949) l. et d. J. Herink, herb. J. Herink. — Podkrkonoší. Králové Dvůr, 15°48' v. d. 50°26' s. š., 320 m, 2. IX. 1951 l. F. Vladyka, d. J. Kubička, PR. — Adršpach, pod Křížovou cestou, 16°08' v. d. 50°37' s. š., 550 m, na padlém kmenu *Sorbus aucuparia*, 23. VI. 1950 l. et d. A. Přihoda, PR.

A-3b. Obvod flóry hercynských pahorkatin a vysočin (Hercynicum submontanum). — Podbrdsko. Bělčice, 13°53' v. d. 49°30' s. š., 500 m, l. et d. J. Kučera, PR. — Knižecí Studánky u Voznice poblíž Dobříše, 14°13' v. d. 49°49' s. š., 400 m, 13. IV. 1949 l. Jarkovský, d. A. Pilát, PR; Dobříš, 400 m, 24. IV. 1949, l. Jarkovský, d. J. Herink (in litt.). — Českomoravská vysočina (česká strana). Leskovice, 15°04' v. d. 49°26' s. š., 600 m, na kmenu *Carpinus betulus*, 31. VII. 1949 l. R. Bradáč, d. V. Vacek (in litt.). — Jindřichův Hradec, pahorek uprostřed luk, 15°02' v. d. 49°10' s. š., 430 m, na odumřelé větvi *Betula verrucosa*, 30. VIII. 1953 l. et d. Z. Moravec, PRC. — Železné hory. Kutná Hora, 15°28' v. d. 50°00' s. š., 300 m, l. et d. A. Pilát, PR; sběr z herbáře Peylova, PR. — Českomoravská vysočina (moravská strana). Žďár nad Sázavou, 15°56' v. d. 49°34' s. š., 600 m, 12. IX. 1960 l. R. Menoušek, d. A. Pilát, PR. — Mezi Přímělkovem a Vržanovem, údolí řeky Jihlavy, 15°41' v. d. 49°21' s. š., 430 m, na kmenu *Betula alba*, 28. IX. 1949 l. et d. K. Voneš, herb. K. Voneš. — Telč, u rybníku Borovná, 15°27' v. d. 49°10' s. š., 500 m, na *Acer negundo*, 17. VI. 1944 l. et d. A. Procházka, BRNU, herb. F. Šmarda. — Dražanská vysočina. Vitovice, u hájenky ve Vitovském údolí, 16°51' v. d. 49°14' s. š., 400 m, na opadlých větvích *Carpinus betulus*, 4. V. 1952 l. O. Ondroušek, d. F. Šmarda, PR, herb. F. Šmarda.

A-3c. Obvod rybníční a pískovcové flóry hercynské (Boreo-Hercynicum). — Jihočeský rybníční okres. Soběslav, Borkovická blata, 14°39' v. d. 49°13' s. š., 420 m, na *Betula*, l. et d. R. Veselý (in litt.); na opadlé větévce *Betula*, 24. IV. 1949 l. et d. F. Kotlaba, PR; na *Betula*, 10. V. 1950 l. et d. F. Kotlaba, PR; na *Betula*, 31. V. 1952 l. et d. J. Kubička a R. Veselý, herb. J. Herink. — Hrdlořezy, 14°51' v. d. 48°52' s. š., 480 m, na dřevě *Betula*, X. 1946 l. et d. B. Válek, PR. — Okres severočeských pískovců. Kamenický Šenov, kopec Forstberg, ve směru na Huníkov (Henne) u České Kamenice, 14°27' v. d. 50°47' s. š., 540 m, na padlém trouchnivělem kmenu *Populus tremula*, 20. VIII. 1962 a 19. VII. 1963 na tomtéž kmenu l. et d. A. Jech, herb. F. Šmarda.

A-3d. Obvod teplejší květeny hercynské (Prae-Hercynicum). — Předšumaví. Zátopová oblast Lipenské přehrady: Dolní Borková (Mayerbach), 14°03' v. d. 48°43' s. š., 715 m, na suchém kmínku *Alnus incana*, 19. IX. 1955 l. et d. F. Kotlaba, PR; Kyselov (Zarov, Sarau) u Horní Plané, 14°04' v. d. 48°41' s. š., 710 m, na mrtvém kmenu *Betula verrucosa*, 20. IX. 1955 l. et d. F. Kotlaba, PR.

B. Oblast středo- a jiho-východoevropské teplomilné květeny (Pannonicum)

B-a. Obvod pramatranské xerothermní květeny (Matricum) — Jiho-slovenský kras. Svahy Vlčího vrchu (Farkas berc) u Hrhova poblíž Turní nad Bodvou, 20°48' v. d. 48°37' s. š., 450 m, na spadlé větvi *Quercus petraea*, 27. VI. 1963 l. et d. F. Kotlaba a Z. Pouzar, PR.

B-b. Obvod xerothermní panonské flóry (Eu-Pannonicum). — Pražská plošina. Roztocký háj poblíž Prahy, 14°22' v. d. 50°10' s. š., 250 m, na dřevě *Betula*, l. et d. A. Knížek, PR. — Dyjskosvratecký úval. Vianovice, lužní les, 16°36' v. d. 48°58' s. š., 200 m, na tlejících větvích *Quercus*, IV. 1924 l. et d. E. Strecker, BRNM. — Kurdějov u Hustopečí, Divácký les, 16°47' v. d. 48°58' s. š., 350 m, na větvi *Quercus*, 23. VI. 1950 l. et d. F. Šmarda, herb. F. Šmarda. — Pálavské vrchy. Vrch Děvičky, jižní svah, 16°39' v. d. 48°52' s. š., 450 m, na opadlé suché větvi *Quercus pubescens*, 6. V. 1956 a VII. 1957 na téže větvi l. et d. K. Kříž, herb. F. Šmarda. — Dolní Pomoraví, Záhorská nížina (Moravské pole). Malacky, 17°03' v. d. 48°24' s. š., 170 m, na opadlé větvi *Alnus*, V. 1935 l. J. Horák, d. A. Pilát, PR.

B-c. Obvod (převážně) teplomilné květeny (Sub-Pannonicum). — České středohoří. Vrch Hradišany u Lukova, 13°52' v. d. 50°31' s. š., 750 m, na suché větvi *Sorbus aucuparia*, 10. IV. 1953 l. et d. F. Kotlaba a M. Svrček, PR. — Moravské předhůří Vysočiny (Praebohemium). Kuřim u Brna, ovocný sad u lesa

KŘÍŽ: PYCNOPORUS CINNABARINUS V ČESKOSLOVENSKU

Šiberná, 16°31' v. d. 49°18' s. š., 350 m, na větvích poražené *Cerasus avium*, 31. VII. 1960 l. et d. K. Kříž, herb. F. Šmarda.

C. Oblast západokarpatské květeny (Carpaticum occidentale). —

C-b. Obvod slovenské předkarpatské květeny (Prae-Carpaticum slovacum). — Malé Karpaty. Košiariska u Brezové pod Bradlom, 17°36' v. d. 48°41' s. š., 380 m, na *Cerasus avium*, l. et d. R. Veselý (J. Herink 1950). — Kopec Vysoká u Kuchyně, 17°13' v. d. 48°25' s. š., 700 m, na kmenu *Fagus silvatica*, VIII. 1885 l. et d. J. A. Bäumler, BP. — Panská chata (Herrnhaus) pod kopcem Vysoká, 17°16' v. d. 48°23' s. š., 420 m, na starém kmenu *Fagus silvatica*, l. et d. J. A. Bäumler, BP. — Bratislava (u Spitaler), 17°05' v. d. 48°10' s. š., 250 m, *Cerasus avium*, VII. 1890, BP. — Slovenské stredohorie. Pohorí Vtáčnik, vrch Vtáčnik (Mts Madaras), 18°37' v. d. 48°37' s. š., 1000 m, na *Fagus silvatica*, 29. VIII. 1910 l. et d. G. Moesz, BP. — Banská Štiavnica, 18°55' v. d. 48°28' s. š., 700 m, IV. 1896 l. Fekete, d. G. Moesz, BP; na *Fagus silvatica*, 2. IX. 1955 l. et d. R. Leontovych, herb. SAV Banská Štiavnica — Vihne, poblíž Banské Štiavnice, 18°52' v. d. 48°30' s. š., 450 m, na kořenu mrtvého stromu „*Cerasus dulcis*“, 24. VI. 1890 l. et d. A. Kmeť, BRA. — Preňčov, 18°55' v. d. 48°22' s. š., 450 m, na „*Cerasus dulcis*“, 10. X. 1891 l. et d. A. Kmeť, BRSL; l. et d. A. Kmeť, PR (herb. Kupčok). — Bardinova dolina (Bardelia) u Preňčova, 18°53' v. d. 48°22' s. š., 400 m, na kmenu „*Cerasus dulcis*“, 22. VII. 1892 l. et d. A. Kmeť, BRA; na stejném substrátu, X. 1894 l. et d. A. Kmeť, PRC. — Kamenný vrch u Preňčova, 18°53' v. d. 48°22' s. š., 500 m, na „*Cerasus dulcis*“, 20. VII. 1892 l. et d. A. Kmeť, BRA. — Vrch Bohoje (Bohojo vršok) v okolí Preňčova, 18°53' v. d. 48°22' s. š., 400 m, na větví *Quercus*, 6. IX. 1897 l. et d. A. Kmeť BRA. — Fentovská dolina (Fantovská d.) u Preňčova, 18°54' v. d. 48°22' s. š., 300 m, na „*Cerasus dulcis*“ 15. VII. 1890 a na větví *Alnus glutinosa* 8. VII. 1901 l. et d. A. Kmeť, BRA. — Vrch Sitno u Banské Štiavnice a tamtéž v lese Arankovská 18°52 v. d. 48°24' s. š., 700 m, IV. 1878 l. et d. A. Kmeť, PRC; V. 1878 na větví *Quercus* a 28. VIII. 1901 l. et d. A. Kmeť, BRA. — Preňčov, Uhelnice, 18°55' v. d. 48°21' s. š., 620 m, na kmenu *Quercus* 1. X. 1891, na kmenu „*Cerasus dulcis*“ 28. IX. 1892 a na *Betula alba* 17. VIII. 1893 l. et d. A. Kmeť, BRA. — Preňčov, pod Kopaničky, 18°57' v. d. 48°21' s. š., 400 m, na kmenu *Fagus silvatica*, 27. X. 1892 l. et d. A. Kmeť, BRA. — Preňčov, Havran, 18°57' v. d. 48°22' s. š., 600 m, 4. VIII. 1888 l. et d. A. Kmeť, BRA. — Preňčov, Rázdelia dolina (Rázdelie), 18°58' v. d. 48°22' s. š., 480 m, na kmenu mrtvého „*Cerasus dulcis*“ 1. VII. 1892 a na *Betula alba* 17. VIII. 1895 l. et d. A. Kmeť, BRA. — Sklené Teplice, 18°52' v. d. 48°32' s. š., 400 m, na odumřelé větví *Fagus silvatica*, 19. IX. 1954 a 1959 l. et d. J. Kubička, PR. — Zvolen, stráň Poštarka, 19°10' v. d. 48°35' s. š., 360 m, na *Quercus cerris*, 20. XI. 1954 l. et d. F. Kotlaba, PR. — Banská Bystrica, 19°10' v. d. 48°44' s. š., 400 m, l. et d. R. Veselý (J. Herink 1950). — Slovenské rudohorie. Breznička u Lučence, 19°45' v. d. 48°25' s. š., 300 m, na kmenu *Betula alba*, 7. V. 1950 l. et d. F. Šmarda, herb. F. Šmarda. — Zadielská rokle poblíž Košic, 20°50' v. d. 48°38' s. š., 350 m, na kmenu *Fagus silvatica*, 21. X. 1951 l. et d. V. Zach, PR. — Ťahanovec neďaleko Košic, zahrady pod vrchem Hradová, 21°14' v. d. 48°46' s. š., 350 m, na pařezu *Cerasus avium*, 31. X. 1953 l. et d. F. Kotlaba, PRC. — Košice, 21°15' v. d. 48°43' s. š., 230 m, l. F. Hazslinsky, d. Z. Kalmár, BP. — Muráňská plošina a Javorníková dolina mezi Muráni a Tisovcem, 20°00' v. d. 48°43' s. š., 600 m, na suchém kmenu *Salix caprea*, 21. VII. 1947 l. et d. M. Svrček, dokl. zničen hmyzem (viva voce). — Okolí chaty Maretkina, 20°04' v. d. 48°46' s. š., 800 m, na ležící větví *Fagus silvatica*, 30. VII. 1947 l. et d. M. Svrček, PR. — Slanské vrchy. Prešov, 21°15' v. d. 49°00' s. š., 400 m, l. et d. F. Hazslinsky, BP; další položka d. Ž. Kalmár, BP (ut *Polyporus croceus*). — Kokošovec, vrch Krivý Javor, 21°25' v. d. 48°59' s. š., 800 m, na *Fagus silvatica*, 15. V. 1935 l. et d. A. Kalandra, PR. — Vihorlát. Východní část, 22°10' v. d. 48°53' s. š., 800 m, na 2 padlých kmenech *Fagus silvatica*, VII. 1956 l. et d. A. Černý, herb. VŠZ Brno. — Vrch Matrogon, 22°10' v. d. 48°55' s. š., 900 m, na *Fagus silvatica*, V. 1955 l. et d. A. Kalandra, PR. — Morské Oko, 22°12' v. d. 48°55' s. š., 900 m, na ležícím kmenu *Fagus silvatica* velmi hojně, 3. VII. 1961 l. et d. J. Kubička, PR (exsikat zničen hmyzem); IV. 1962 l. L. Daněk, d. S. Šebek, herb. Muzeum Poděbrady.

C-c. Obvod Vysokých (Centrálních) Karpat (Eu-Carpaticum). — Fatra. Malá Fatra (Krivánská Fatra, Fatřička): cestou ze Záturčí do Velké Lúky, 18°52' v. d. 49°05' s. š., 800 m, na padlém kmenu *Fagus silvatica*, 19. IV. 1933 l. et d. Z. Černoňorský, PR. — Poblíž Vrútek, 18°55' v. d. 49°07' s. š., 430 m, na *Betula alba*, 6. VII. 1953 l. et d. F. Kotlaba a Z. Pouzar, PR. — Hora Velký Rozsutec, 19°06' v. d. 49°14' s. š., 1300 m na opadlé větví *Fagus silvatica*, VII. 1951 l. et d. H. Šmardová (F. Šmarda in litt.). — Nízké Tatry. Boca (Bocza), 19°45' v. d. 48°47' s. š., 900 m, na větvích *Sorbus aria*, VI. 1868 l. et d. C. Kalchbrenner, BRNU, BRSL, CL, PR. — Magurka, 19°27' v. d. 48°57' s. š., 900 m, na padlém

kmenu *Sorbus aucuparia* posetém plodnicemi až 15 cm širokými, IV. 1953 l. et d. A. Černý, herb. VŠZ Brno. — Úbočí Kraličky u Ďumbieru, 19°40' v. d. 48°55' s. š., 1100 m, na větví *Fagus sylvatica*, 27. VIII. 1938 l. et d. V. Vlach, herb. F. Šmarda. — Vysoké Tatry. Vysoké Tatry krystalinické: Podbánsko, dolina Nefcerka, 20°00' v. d. 49°10' s. š., 1350 m na *Sorbus aucuparia*, 4. VII. 1957. l. et d. R. Leontovych, herb. SAV Banská Štiavnica; na padlém stromu *Sorbus aucuparia*, 20. X. 1961 l. et d. A. Příhoda (in litt.). — Belanské Tatry: Muráň, 20°10' v. d. 49°15' s. š., 1600 m, IX. 1937 l. Hamerník, d. J. Herink, PR; dolina Siedmich prameňov (Holubyho dolina), u chaty Hvezdoň (Protěž), 20°17' v. d. 49°13' s. š., 1400 m, na ztrouchnivělém pařezu *Sorbus aucuparia*, 15. VII. 1949 l. et d. J. Špaček, BRNU.

C-f Obvod západobeskydské květeny (*Beschidicum occidentale*). — Západobeskydské Karpaty. Lesní Bílé Karpaty: Zemianske Podhradie, 17°50' v. d. 48°52' s. š., 400 m, na starých stromech *Cerasus avium* vzácně, 7. XII. 1877 l. et d. J. Holuby, BP; Bošácký les, na větví *Fagus sylvatica*, VII. 1878 l. et d. J. Holuby (Magy. növ. Lap. 3: 17, 1879); na stromech *Fagus sylvatica*, l. F. Hazslinsky, d. Z. Kalmár, BP (ut *Polyporus croceus*). — Trenčianske Teplice, 18°10' v. d. 48°55' s. š., 300 m, na větvích *Fagus sylvatica*, VIII. 1899 l. et d. J. A. Bäumler, BP. — Javorníky: hora Makyta, poblíž Halenkova, 18°10' v. d. 49°16' s. š., 800 m, 2. VII. 1947 l. et d. V. Pospíšil, herb. F. Šmarda. — Vsatské vrchy: vrch Cáb poblíž Vsetína, 18°06' v. d. 49°23' s. š., 700 m, na odumřelé větví *Fagus sylvatica*, 22. VIII. 1962 l. V. Velisek, d. F. Kotlaba, BRNM; již. svah, 820 m, na padlém kmenu *Fagus sylvatica*, 27. VIII. 1963 l. et d. J. Lazebníček, herb. F. Šmarda. — Moravsko-slezské Beskydy: Malý Polom u Horní Lomné, 18°36' v. d. 49°31' s. š., 850 m, na kmenu *Fagus sylvatica*, 12. IX. 1947 l. et d. V. Pospíšil, herb. F. Šmarda; prales Mionší na Mniším vrchu u Dolní Lomné, 18°40' v. d. 49°32' s. š., 900 m, na *Fagus sylvatica*, 29. VIII. 1962 l. et d. J. Lazebníček, herb. F. Šmarda.

C-g. Obvod východobeskydských Karpat (*Beschidicum orientale*). — Spišská vrchovina. Levoča, 20°35' v. d. 49°02' s. š., 550 m, na osekaných větvích „*Cerasus dulcis*“, VII. 1913 l. et d. V. Greschik, CL; na zetlelých větvích *Prunus avium* a *Salix silesiaca*, X. 1915 l. et d. V. Greschik, Cl; na poražených větvích *Prunus avium*, X. 1915 l. et d. V. Greschik, BP; na suchých větvích *Corylus avellana*, III. 1922 l. et d. V. Greschik, BP; na kmenu *Cerasus*, IV. 1930 l. et d. V. Greschik, BP. — Spišské Vlchy, 20°48' v. d. 48°57' s. š., 450 m, l. C. Kalchbrenner, d. Z. Kalmár, BP (ut *Polyporus croceus*); na větvích *Betula*, l. et d. C. Kalchbrenner, BP. — Východní Beskydy. Nižný Čabin u Medzilaborců, 21°54' v. d. 49°11' s. š., 350 m, na kmenu *Salix*, 12. VIII. 1951 l. et d. P. Marvan, BRNU.

Poznámky

Údaje na etiketách četných sběrů, uložených v československých herbářích, byly po projednání s jednotlivými žijícími sběrateli doplněny, případně opraveny.

Sběr Hamerníkův z r. 1937 byl lokalizován do Belanských Tater ve shodě s názorem dr. J. Herinka (in litt.), který tento sběr určoval.

Při identifikaci některých lokalit pomohla i znalost působiště náležců nebo míst jejich pobytu, neboť bylo možno předpokládat, že sbírali především ve svém nejbližším okolí. Tak např. sběr J. Kučery pochází určitě z Bělčic na Blatensku, kde tento mykolog trvale žil jako učitel; sběry známého slovenského botanika J. Holubyho, který byl farářem v Zemianském Podhradí, uložené původně v herbáři F. Hazslinského a chované nyní v Muzeu v Budapešti, u nichž je na etiketách jako naleziště uvedeno „N. Podhrad“, byly nepochybně učiněny v jeho tehdejší působišti.

Lokalita sběru Veselského, IX. 1864, PR 492 225 je nečitelná a nelze tedy zjistit, zda je to sběr z našeho území, učiněný o 4 roky dříve než sběr Kalchbrennerův.

Chybějící údaje ke sběrům R. Veselého nebude již možno doplnit; při požáru dřevěného přístěnku domu, který tento soběslavský mykolog obývá, podlehly plamenům jeho zápisníky i mykologický herbář.

I když se počet 133 zjištěných sběrů outkovnice rumělkové v Československu zdá na první pohled dosti značným, jde i nadále o druh na tomto území vzácný, s nímž je možno setkat se častěji jen v některých částech území.

Lokality všech sběrů, citovaných v této práci, jsou zakresleny na mapce a shrnuty do přehledné tabulky (tab. 1).

Rozšíření v jednotlivých fyto geografických celcích
a vertikální členění nalezišť

Tab. 1 zachycuje rozšíření outkovnice rumělkové v Československu v jednotlivých fyto geografických celcích spolu s vertikálním členěním nalezišť v rozmezí po 100 metrech.

Při zařazování sběrů do jednotlivých výškových kategorií byly sběrateli udávány či mnou odhadnuté nadmořské výšky zaokrouhlovány na stovky. Zařazeny

Tab. 2.

Rezšíření *Pycnoporus cinnabarinus* v jednotlivých výškových stupních — Verbreitung von *Pycnoporus cinnabarinus* in den einzelnen Höhenstufen

Výškový stupeň Höhenstufe	Nadmořská výška m Meereshöhe in Metern	Počet dokladových sběrů Anzahl der gesammelten Belege	
		Abs.	%
Nížina Ebenen- (Planare) Stufe	— 200	3	2,3
Pahorkatina Hügellandstufe (Colline - Stufe)	300— 500	56	42,1
Podhorský stupeň Submontane Stufe	600—1 000	66	49,6
Horský stupeň Montane Stufe	1 100—1 500	7	5,3
Subalpínský stupeň Subalpine Stufe	1 600—1 800	1	0,7
Součet — Summe		133	100,0

byly všechny zjištěné nálezy, tedy též opětované nálezy na téže lokalitě s výjimkou sběrů, u nichž je známo, že byly učiněny na tomtéž stromě či jeho opadlé části; domnívám se, že takto získáme věrnější obraz o intenzitě výskytu.

Údaje o vertikálním členění nalezišť outkovnice rumělkové jsou v tab. 2 shrnuty do výškových stupňů podle členění, které uvádí J. Dostál (1950). Z tabulky je patrné, že těžiště rozšíření tohoto druhu u nás je v podhorském stupni, v němž byla učiněna téměř polovina všech nálezů (66 nálezů, tj. 49,6 %); pahorkatina participuje na jeho výskytu o nemnoho menším dílem (56 nálezů, tj. 42,1 %). V lužních lesích nížin chybí téměř docela; jedinou dosavadní výjimkou je lužní les u Vranovic (viz obvod B—b).

Při pozměněné úpravě výškových stupňů vykazuje rozšíření outkovnice rumělkové v ČSSR podle dosavadních nálezů tento stav:

podhorský stupeň (500— 900 m)	70 sběrů	52,6 %
orský stupeň (1000—1400 m)	17 sběrů	12,8 %

Podle toho jeví se u nás tato houba ještě výrazněji jako druh převážně podhorský a nabývá též většího významu její zčásti horský charakter, zatímco se podílí pahorkatina na jeho rozšíření jen 42 nálezů (31,6 %), tj. necelou třetinou všech sběrů.

Tab. 1

Přehled o rozšíření *Pycnoporus cinnabarinus* v jednotlivých
Übersicht über die Verbreitung von *Pycnoporus cinnabarinus* in den einzelnen

Fytogeografické oblasti, podoblasti a obvody Pflanzengeographische Gebiete, Untergebiete und Kreise		
A.		Oblast středoevropské lesní květeny — Gebiet der mitteleuropäischen Waldflora (Hercynicum)
A-1.		Podoblast horské flóry středoevropské — Untergebiet der mitteleuropäischen Gebirgsflora (Eu-Hercynicum)
A-2.		Podoblast sudetské flóry — Untergebiet der sudetischen Flora (Sudeticum)
A-3.		Podoblast přechodné flóry hercynské (hercynsko-sudetské nebo netypické flóry Hercynie) — Untergebiet der hercynischen Übergangsflora (der hercynisch-sudetischen oder untypischen Flora Hercyniens) — (Sub-Hercynicum)
A-3a.		Obvod přechodné flóry hercynsko-sudetské — Kreis der hercynisch-sudetischen Übergangsflora (Prae-Sudeticum)
A-3b.		Obvod flóry hercynských pahorkatin a vysočin — Kreis der Flora des hercynischen Hügellandes und Höhen (Hercynicum submontanum)
A-3c.		Obvod rybníční a pískovcové flóry hercynské — Kreis der hercynischen Teich- und Sandsteinflora (Boreo-Hercynicum)
A-3d.		Obvod teplejší květeny hercynské — Kreis der wärmeren hercynischen Flora (Prae-Hercynicum)
		Mezisoučet — Zwischensumme A
B.		Oblast středo- a jiho-východoevropské teplomilné květeny — Gebiet der mittel- und süd-osteuropäischen wärmeliebenden Flora (Pannonicum)
B-a.		Obvod pramatranské xerothermní květeny — Kreis der urmatra-xerothermen Flora (Matricum)
B-b.		Obvod xerothermní panonské flóry — Kreis der xerothermen pannonischen Flora (Eu-Pannonicum)
B-c.		Obvod (převážně) teplomilné květeny — Kreis der (vorwiegend) wärmeliebenden Flora (Sub-Pannonicum)
		Mezisoučet — Zwischensumme B
C.		Oblast západokarpatské květeny — Gebiet der westkarpatischen Flora (Carpaticum occidentale)
C-a.		Obvod moravské předkarpatské květeny — Kreis der mährischen vor-karpatischen Flora (Praecarpaticum moravicum)
C-b.		Obvod slovenské předkarpatské květeny — Kreis der slowakischen vor-karpatischen Flora (Prae-Carpaticum slovacum)
C-c.		Obvod Vysokých (Centrálních) Karpat — Kreis der Hohen (Zentralen) Karpaten (Eu-Carpaticum)
C-d.		Obvod vnitrokarpatiských kotlin — Kreis der innerkarpatischen Becken (Intra-Carpaticum)
C-e.		Obvod Slezského předhoří a nížin — Kreis der Vorgebirge und Ebenen Schlesiens (Subcarpaticum silesiacum)
C-f.		Obvod západobeskydské květeny — Kreis der westbeskidischen Flora (Beschidicum occidentale)
C-g.		Obvod východobeskydských Karpat — Kreis der ostbeskidischen Karpaten (Beschidicum orientale)
		Mezisoučet — Zwischensumme C
		Součet — Summe A + B + C

KŘÍŽ: PYCNOPORUS CINNABARINUS V ČESKOSLOVENSKU

fytogeografických celcích s údaji o vertikálním členění nalezišť
 pflanzengeographischen Bezirken mit Angaben der vertikalen Gliederung der Fundorte

Počet dokladových sběrů z jednotlivých nadmořských výšek m Anzahl der gesammelten Belege in einzelnen Meereshöhen (in Metern)															Celkem Zusammen	
200	300	400	500	600	700	800	900	1000	1100	1200	1300	1400	1500	1600	Abs.	%
		1	1	5	2	2	4	9		1	1				26	19,5
			1	1	1		1								4	3,0
	2			1											3	2,3
	2	5	2	2											11	8,3
		4	2												6	4,5
					2										2	1,5
	4	10	6	9	5	2	5	9		1	1				52	39,1
			1												1	0,8
2	1	1	1												5	3,8
		1				1									2	1,5
2	2	2	1			1									8	6,1
1	4	14	5	4	6	4	3	1							42	31,6
		1				1	5		1		1	3		1	13	9,8
	1	3			1	3	1								9	6,7
		1	2	6											9	6,7
1	5	19	7	10	7	8	9	1	1		1	3		1	73	54,8
3	11	31	14	19	12	11	14	10	1	1	2	3		1	133	100,0

Je pravděpodobné, že prohloubení mykologického výzkumu u nás a jeho zaměření zejména na vyšší polohy východního Slovenska přinese ještě četnější doklady o rozšíření outkovnice rumělkové v podhorském i horském stupni.

Zároveň nelze pochybovat o tom, že další výzkum přinese též nové — i když opět jen ojedinělé — doklady o výskytu outkovnice rumělkové v nižších polohách. Svědčí o tom první letošní nález, avizovaný během tisku článku, z této další lokality: úpatí kopce Chlum u Děčína, 14°15' v. d. 50°50' s. š., 200 m, na *Sorbus aucuparia*, 15. III. 1964 l. K. Kotlaba, d. F. Kotlaba, PR.

Přehled o substrátech

A. Pilát (1936—42) uvádí, že outkovnice rumělková se vyskytuje v Evropě nejčastěji na buku, zvláště v karpatských bukových pralesích, dále pak na slivoni, jeřábu i jiných dřevinách.

A. Příhoda (1959) poznamenává rovněž, že se vyskytuje hojně v původních bukových pralesích v Karpatech, v Čechách pak žije zvláště na jeřábu; v literatuře SSSR je podle Příhody uváděna jako škodlivá na březovém a osikovém dříví. Podle A. S. Bondarceva (1953) roste outkovnice rumělková v evropské části SSSR na kmenech rozličných listnatých stromů, hlavně na bříze, dále na jeřábu, osice, buku, višni a dalších listnácích, na Kavkaze nejčastěji na třešních; jinak se v Evropě podle tohoto autora vyskytuje nejčastěji na buku, bříze a jeřábu.

Tab. 3.

Výskyt *Pycnoporus cinnabarinus* podle substrátů. — Vorkommen von *Pycnoporus cinnabarinus* nach Substraten.

Substrát — Substrat	Počet dokladových sběrů Anzahl der gesammelten Belege	
	Abs.	%
<i>Fagus</i> (<i>F. silvatica</i>)	35	26,3
<i>Cerasus</i> (<i>C. avium</i> = <i>Prunus a.</i> , „ <i>C. dulcis</i> “, <i>C. sp.</i>)	21	15,8
<i>Sorbus</i> (<i>S. aucuparia</i>)	17	12,8
<i>Betula</i> (<i>B. alba</i> = <i>B. verrucosa</i>)	17	12,8
<i>Quercus</i> (<i>Q. petraea</i> , <i>Q. pubescens</i> , <i>Q. cerris</i> , <i>Q. sp.</i>)	8	6,0
<i>Salix</i> (<i>S. caprea</i> , <i>S. silesiaca</i> , <i>S. sp.</i>)	5	3,8
<i>Alnus</i> (<i>A. incana</i> , <i>A. glutinosa</i> , <i>A. sp.</i>)	3	2,3
<i>Carpinus</i> (<i>C. betulus</i>)	2	1,5
<i>Acer</i> (<i>A. negundo</i>)	1	0,7
<i>Populus</i> (<i>P. tremula</i>)	1	0,7
<i>Corylus</i> (<i>C. avellana</i>)	1	0,7
Bez udání substrátu — Ohne Substratangabe	22	16,6
Součet — Summe	133	100,0

Údaje o nálezech outkovnice rumělkové na území Československa, shromážděné v této práci, skýtají možnost přesnějšího vyjádření o frekvenci tohoto dřevokazného druhu na jednotlivých hostitelských dřevinách. Celkový přehled o všech substrátech, na nichž byla tato houba v Československu sbírána, poskytuje tab. 3.

V několika případech bylo možno chybějící údaje etiket herbářových položek doplnit při jejich prohlídce, pokud v nich byla zároveň s plodnicemi uložena

alespoň část substrátu (kůra stromu). U převážné většiny sběrů však nebyl připojen ani nepatrný zbytek substrátu, na němž plodnice vyrostly, a nebyla tudíž ani možná revize správnosti jeho určení; domnívám se však, že vzhledem ke snadné poznatelnosti dřevin, na nichž se outkovnice rumělková převážně vyskytuje, by se mohlo jednat nejvýše o nepatrný počet omylů v určení substrátu, který je tudíž zanedbatelný.

Mnozí českoslovenští mykologové, kteří si o svých exkurzích vedou podrobnější záznamy, doplnili na mou žádost původní údaje o svých sběrech outkovnice rumělkové též označením substrátu jednotlivých dokladových položek.

Tab. 4.

Výskyt *Pycnoporus cinnabarinus* v jednotlivých výškových stupních na nejčastějších substrátech — Vorkommen von *Pycnoporus cinnabarinus* in den einzelnen Höhenstufen nach den häufigsten Substraten.

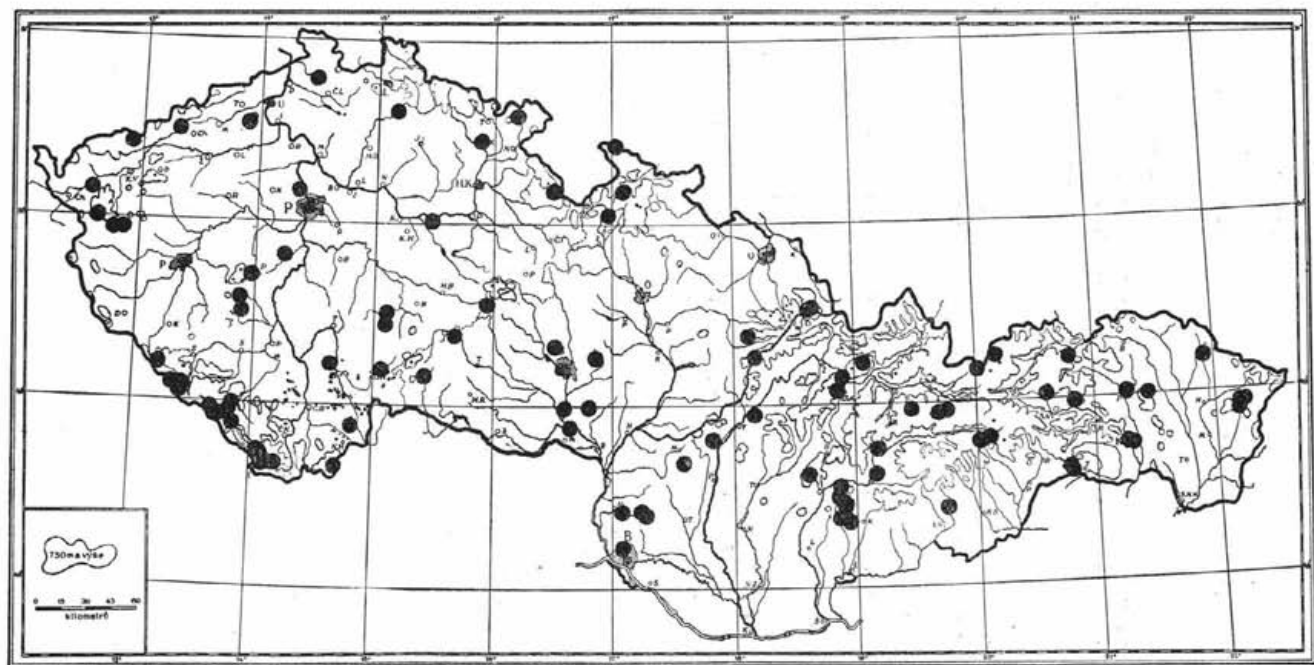
Nadmořská výška m Meereshöhe in Metern	<i>Fagus</i>		<i>Cerasus</i>		<i>Sorbus</i>		<i>Betula</i>		<i>Quercus</i>	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
— 200									1	12,5
300— 500	8	22,8	15	71,4	1	5,9	12	70,6	5	62,5
600— 1 000	24	68,6	6	28,6	13	76,5	5	29,4	2	25,0
1 100— 1 500	3	8,6			3	17,6				
Součet — Summe	35	100,0	21	100,0	17	100,0	17	100,0	8	100,0

Výskyt outkovnice rumělkové jako dřevokazné houby je vázán na své hostitele a rozšíření těchto potenciálních substrátů vytváří základní předpoklad pro rozšíření příslušných hub. Při dalším pátrání po této houbě je tedy třeba sledovat především rozšíření buku, na němž podle dosavadních československých nálezů nejčastěji roste; zdá se však, že napadá jen dřevo odumřelých nebo nejvýše položivých stromů, takže není — nehlédě na její vzácnost — po stránce fytopatologické nijak zvlášť nebezpečná.

V českých krajích je buk málo rozšířen (5,3 %); na Slovensku zaujímá v průměru 32,3 % celkové lesní plochy, přičemž jsou oblasti, kde zcela převládá (jako např. v Ondavské vrchovině). Právě odtud však chybí doklady, což souvisí s nedostatečným mykofloristickým výzkumem.

Druhým nejčastějším substrátem, který je napadán outkovnicí rumělkovou, je třešeň. Tato dřevina sice nevytváří souvislé lesní porosty, je však zastoupena ve většině oblastí; přesto však i na ní patří outkovnice rumělková k nejvzácnějším zjevům. J. Špaček (1963) uvádí, že v celé rozlehlé oblasti, v níž prohlédl více než 7000 třešní, nezjistil na této hostitelské dřevině ani v jednom případě outkovnici rumělkovou.

Jedna čtvrtina nálezů outkovnice rumělkové byla učiněna na jeřábu a bříze (34 sběry, tj. 25,6 %), v 8 případech (6,0 %) na dubu; na jívě, olši, habru, javoru, osice a lísce byl zjištěn jen ojedinělý výskyt.

Mapa rozšíření outkovnice rumělkové — *Pycnoporus cinnabarinus* (Jacq. ex Fr.) Karst v Československu. — Karte der Verbreitung des Nördlichen Zinnoberschwammes in der Tschechoslowakei.

Rozšíření v jednotlivých výškových stupních
na nejčastějších substrátech.

Podaný přehled o rozšíření outkovnice rumělkové na našem území podle podrobného vertikálního členění a přehled o substrátech v Československu doplňuje ještě tab. 4, jež obsahuje údaje o početnosti výskytu sledované houby v jednotlivých výškových stupních na nejčastějších hostitelích.

Z tabulky je patrné, že nejčastěji jsou touto houbou napadány jednotlivé dřeviny ve výškových stupních, které odpovídají v podstatě jejich rozšíření. Dosaďadní výzkum nedovoluje vyvozovat závěry o odolnosti dřevin vůči infekci outkovnicí rumělkovou v jednotlivých fytogeografických celcích a polohách.

Z á v ě r

Na základě studia dosavadních 133 nálezů outkovnice rumělkové na území Československa jeví se u nás tato houba jako druh převážně podhorský s dosti častým zastoupením v pahorkatině a nepříliš početným výskytem v horském stupni; jen ojediněle byla nalezena též v nížinách a v obvodech teplomilné květeny a pouze jediný nález byl učiněn v subalpinském stupni. Přitom 73 z celkového počtu nálezů, tj. více než polovina (54,8%), připadá na oblast západokarpatké květeny (*Carpaticum occidentale*), dalších 52 (39,1%) sběrů na oblast středoevropské lesní květeny (*Hercynicum*) a jen 8 (6,1%) nálezů bylo učiněno v oblasti středo- a jiho-východoevropské teplomilné květeny.

Nejčastěji se vyskytuje na buku, třešni, jeřábu a bříze, méně častá je na dubu; na ostatních v přehledu uvedených dřevinách byly zjištěny je ojedinělé nálezy. Ve většině fytogeografických celků Československa zůstává i nadále druhem vzácným.

Nejzřetelněji se rýsují dvě centra rozšíření outkovnice rumělkové u nás: Šumava a Slovenské stredohorie. Je to doloženo nejen sběry, uloženými v herbářích, ale též sděleními některých československých mykologů (A. Příhoda a R. Leontovyc in litt.).

V četných obvodech není u nás tato houba známa. V euhercyniku chybí např. až dosud doklady o výskytu outkovnice rumělkové ze Smrčín, Českého lesa, Jihlavských i Žďárských vrchů; souvisí to jednak s malým zastoupením buku v těchto částech našeho území, jednak s nedostatečným mykofloristickým výzkumem. V podoblasti sudetské nebyla dosud zjištěna v Jizerských horách, Krkonoších, Kralickém Sněžníku, Nízkém Jeseníku a Oderských vrších. A podobně je tomu i v dalších fytogeografických okresech. Je však možno předpokládat, že při intenzivnějším mykofloristickém výzkumu budou zaplněna další bílá místa na mapě rozšíření tohoto druhu u nás.

Potíže se zpřesňováním a doplňováním údajů na schedách eksikátů, uložených v našich herbářích, zajisté opravňují k apelu na československé mykology, aby své sběry dokumentovali co nejúplněji údaji. Zejména je zapotřebí, aby opatrovali doklady o sběrech přesnými údaji o nalezišti i jeho nadmořské výšce a je žádoucí, aby připojovali zeměpisné souřadnice naleziště (podle Greenwiche!), a to nejen u mapovaných druhů; je velmi důležité, aby u dřevokazných hub uváděli též spolehlivé údaje o substrátu.

Za podnět, cenné rady a zapůjčení některé literatury k této studii vděčím dr. Františku Kotlbovi, za zájem o ní a některé připomínky dr. Františku Šmardovi, dr. Miloslavu Smejkalovi a dr. Josefu Herinkovi; řadě dalších mykologů a botaniků děkuji za jejich zprávy o nálezech studované houby. Díkem jsem rovněž zavázán Josefu Rádlovi, který doplnil a zrevidoval zeměpisné souřadnice lokalit a zakreslil je na reprodukované mapě, jakož i dr. Hanns Kreislovi (Greifswald, NDR), který laskavě korigoval německý text této práce.

Zusammenfassung

Die Verbreitung des Nördlichen Zinnoberschwammes (Zinnoberrote Tramete), *Pycnoporus cinnabarinus* (Jacq. ex Fr.) Karst., eines für die Kartierung in Europa ausgewählten Grosspilzes, wurde auf Grund von 133 Fundangaben in der Tschechoslowakei studiert. Bis auf einige von vertrauenswürdigen Mykologen mitgeteilte Funde sind alle tschechoslowakischen Fundorte dieses Pilzes durch Belege in den hiesigen beziehungsweise in einigen ausländischen Pilzherbarien bestätigt. Die Mehrzahl aller Belege wurde vom Autor selbst untersucht, der einen beträchtlichen Teil der Angaben über diese Funde meistens in Zusammenarbeit mit den Findern berichtigte und ergänzte.

Alle aus dem erforschten Gebiet stammenden Funde des Nördlichen Zinnoberschwammes werden zitiert, und zwar geordnet nach der pflanzengeographischen Gliederung der Fundorte nach dem Vorschlag von J. Dostál (1960). Aus den angeführten und in den betreffenden Übersichtstabellen bearbeiteten Angaben geht hervor, dass der studierte Pilz eine überwiegend submontane Art ist. Er darf allerdings nicht mit anderen, durch Kulturversuche bestätigten Zinnoberschwamm-Arten verwechselt werden, deren Verbreitungsgebiet ganz verschieden ist: mit *Pycnoporus coccineus* (Fr.) Bond. et Sing. (vorwiegend an der Küste des Indischen und Stillen Ozeans) und *Pycnoporus sanguineus* (L. ex Fr.) Murr. (ausschliesslich in den Tropen und Subtropen).

Wenn man die submontane Stufe mit 500–900 m Meereshöhe begrenzt, wird der submontane Charakter des Pilzes im Vergleich mit der Tabelle 2 noch mehr unterstrichen und es ergibt sich dann folgendes Verbreitungsbild: auf die submontane Stufe entfallen in diesem Falle 70 (52,6 %) und auf die montane Stufe (1000–1400 m) weitere 17 (12,8 %) Funde, während 42 (31,6 %) der Sammelangaben die Hügellandstufe betreffen. In den anderen Stufen kam dieser Pilz nur vereinzelt vor und in den Auenwäldern fehlt er fast überhaupt; die bisher einzige Ausnahme stellt der Fund von Vranovice (sieh Kreis B–b!) dar.

Von der Gesamtzahl aller Funde entfallen 73, d. i. mehr als die Hälfte (54,8 %), auf das Gebiet der westkarpatischen Flora (Carpathicum occidentale), weitere 52 Funde (39,1 %) auf das Gebiet der mitteleuropäischen Waldflora (Hercynicum) und nur 8 Funde (6,1 %) stammen aus dem Gebiet der mittel- und südosteuropäischen wärmeliebenden Flora (Pannonicum). Man darf annehmen, dass bei Intensivierung der pilzfloristischen Erforschung der Tschechoslowakei, insbesondere der Buchenwälder auf dem Gebiete der Ostslowakei, die Anzahl der Fundorte des Nördlichen Zinnoberschwammes noch bedeutend gesteigert werden kann. Vorläufig ist aber festzustellen, dass in den meisten pflanzengeographischen Bezirken der Tschechoslowakei dieser sehr auffallend gefärbte Pilz auch weiterhin zu den Arten gehört, die nur selten vorkommen.

Aus den statistisch ausgewerteten Fundangaben dieses holzzerstörenden Pilzes ergab sich, dass er in der Tschechoslowakei meistens an Buche, Kirschbaum, Eberesche und Birke vorkommt; an anderen in der Tabelle 3 angegebenen Wirtsbäumen wurde er nur in einigen oder sehr vereinzelt Fällen gesammelt.

Mit dem Richtigstellen und Ergänzen der Angaben von Fundbelegen des Nördlichen Zinnoberschwammes waren grosse Schwierigkeiten verbunden. Es ist daher empfehlenswert, dass die Pilzsammler alle Belege mit möglichst genauen Angaben über den Fundort und dessen Meereshöhe versehen. Um jedwede Irrtümer zu vermeiden, ist es ratsam, dass die Ortsangaben mit den Koordinaten ergänzt werden, was sich nicht nur auf derzeit kartierte Pilzarten beziehen sollte. Bei holzzerstörenden Pilzen ist es äusserst wichtig, glaubwürdige Angaben über das Substrat des Pilzes beizufügen.

LITERATURA

- Bondarcev A. S. (1953): Trutovye griby jevropejskoj časti SSSR i Kavkaza, Moskva-Leningrad.
- Bose S. R. (1952): Identity of *Polystictus* (= *Polyporus* = *Trametes*) *cinnabarina* (Jacq.) Fr. with *Polystictus sanguineus* (L.) Fr. *Nature* 170: 1020–1021.
- Dostál J. (1950): Květena ČSR etc., Praha.
- Dostál J. (1960): The phytogeographical regional distribution of the Czechoslovak Flora. *Sborn. čs. Společ. zeměp.* 65: 193–202, 1 mapa.
- Herink J. (1950): Nová naleziště outkovky rumělkové (*Trametes cinnabarina* Fr. ex Jacq.) v Československu. *Čes. Mykol.* 4: 57–58.
- Kotlaba F. (1956): Houby některých částí zátopové oblasti Lipenské přehrady. *Ochr. Přír.*, Praha, 11: 193–201.
- Kotlaba F. (1962): Mykózy ovocných stromů působené vyššími houbami stopkovýtusnými (Basidiomycetes). *Zemědělská fytopatologie* 4: 98–176, Praha.

KŘÍŽ: PYCNOPORUS CINNABARINUS V ČESKOSLOVENSKU

- Kreisel H. (1961): Die phytopathogenen Grosspilze Deutschlands, Jena.
- Kučera J. (1930): Houby na Rožmitálsku. Rožmitál pod Třemš. a jeho okolí, ed. 2.
- Madhosingh C. (1962): Physiological studies on the *Pycnoporus* species. *Canad. J. Bot.* 40: 1073—1089.
- McKay H. H. (1959): Cultural basis for maintaining *Polyporus cinnabarinus* and *Polyporus sanguineus* as two distinct species. *Mycologia* 51: 465—473.
- Michael E. et Hennig B. (1960): Handbuch für Pilzfreunde II, Jena.
- Nobles M. K. et Frew B. P. (1962): Studies in wood-inhabiting Hymenomycetes V. The genus *Pycnoporus* Karst. *Canad. J. Bot.* 40: 987—1016.
- Overholts L. O. (1953): The Polyporaceae of the United States, Alaska and Canada. *Univ. Michigan. Stud. (ser. sci.)* 19: 1—466, tab. 1—132.
- Pilát A. (1936—42): Polyporaceae — Houby chorošovitě. Atlas hub evropských 3, Praha.
- Příhoda A. (1951): Příspěvek k mykofloře Teplických a Adršpašských skal. *Čs. bot. Listy* 3: 154—157.
- Příhoda A. (1953): Houby a bakterie poškozující dřevo, Praha.
- Příhoda A. (1959): Lesnická fytopatologie, Praha.
- Špaček J. (1963): Srovnání rozšíření dřevokazných Basidiomycetes na třešni (*Cerasus avium*) mezi jižní Moravou a ostatními oblastmi na Moravě a ve Slezsku. Rukopis.
- Veselý R. (1923): Choroš rumělkový v Čechách (*Polyporus cinnabarinus* Jacq.) *Čas. čs. Houbařů* 3: 30.
- Veselý R. (1940). Outkovka rumělková (*Trametes cinnabarina*). *Naší Přírodou* 4: 143—144, 1 fig.
- Veselý R. (1946): Československé houby II, Praha.
- Voneš K. (1957): Vyšší houby Jihlavská. *Vlastiv. Sborn. Vysočiny, odd. věd. přír.* 1: 65—74.

Über eine neue Hypomyzetaee, *Hypomyces odoratus* Arnold sp. nov.

Nový nedohub, *Hypomyces odoratus* Arnold sp. nov.

Günter Arnold*)

Je popsán nový druh, *Hypomyces odoratus* Arnold sp. nov., rostoucí na některých druzích lupenatých hub (*Agaricales*). Byl nalezen na několika lokalitách v NDR, avšak jen v konidiovém stadiu, perithecia se podařilo získat zatím pouze při kultivaci na živých půdách.

Es wird eine neue Art der Gattung *Hypomyces*, *H. odoratus* Arnold sp. nov., beschrieben. Sie wurde zuerst bei Weimar, dann auch an anderen Stellen der DDR als imperfektes Stadium auf einigen Arten der *Agaricales* parasitierend gefunden. Die Perithezien wurden bisher nur in der künstlichen Kultur erhalten.

Von besonderem Interesse für den Mykologen sind wegen ihrer Lebensweise die pilzbewohnenden Pilze. Aus dieser Gruppe findet man sehr häufig als Parasiten oder als Saprophyten *Hypomyces*-Arten (Ordnung *Hypocreales*) mit ihren imperfekten Nebenfruchtformen. Für Deutschland sind etwa 20 Arten nachgewiesen. Über eine neue Art aus dieser Gattung wird im folgenden kurz berichtet.

Bei der Durchsicht der Kulturen von *Hypomyces rosellus* (Alb. et Schw.) Tul., die in unserem Institut aufbewahrt werden, stieß ich auf einen Stamm, der von den anderen abwich. Die mikroskopische Untersuchung ergab, daß sowohl Konidienträger als auch die Konidien nicht das für das imperfekte Stadium, *Dactylium dendroides* (Bull.) Fr., charakteristische Bild zeigten. Später habe ich selbst noch oft diesen Pilz von Agarikazeen isolieren können. Auch die in Kultur sich bildenden Perithezien sind nicht mit den Fruchtkörpern von *H. rosellus* zu identifizieren. Da unser Pilz auch nicht in die Diagnosen anderer *Hypomyces*-Arten paßte, war die Möglichkeit der Aufstellung einer neuen Art gegeben.

Hypomyces odoratus Arnold sp. nov.

Status ascophorus: Stroma effusum, byssinum, roseolo-lilacinum, albo-marginatum, raro album; perithecia magna, globosa, basi immersa, dense disseminata, rubro-aurantia, longe papillata, apice albida, 345–490 (–610) × 190–260 μ ; paraphysia nulla. Asci anguste cylindracei, octospori, 134–175 (–212) × 7–8,4 μ . Ascospores monostichae, oblongo-lanceolatae, utrinque apiculatae, medio septatae, constrictae, rectae vel curvulae, minute verrucosae, hyalinae, 25,8–34,4 × 6,0–7,7 μ .

E culturis solum notus.

Status conidiophorus: Mycelium late effusum, pallide violaceo-carminatum, copiosum; hyphae fertiles erectae, septatae, supra verticillato-ramulosae, hyalinae, sterigmatibus subulatis; conidiis ad sterigmata acrogenis, primo solitariis, deinde congregatis, cylindraceis, utrinque rotundatis, hilo minuto provisus, plerumque uniseptatis, raro unicellularibus vel 2–3septatis, vix constrictis, laevibus, hyalinis, 20,6–34,9 (–40,0) × 10,0–12,7 μ .

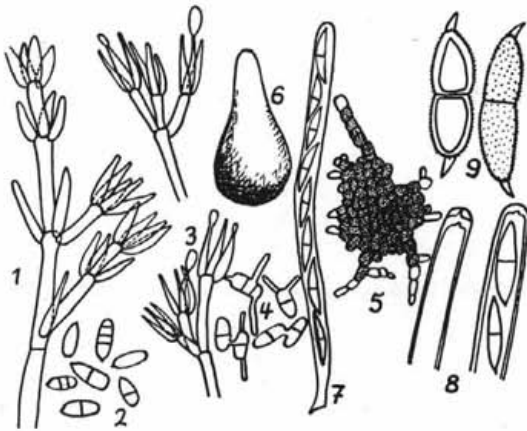
Habitat in fungis: *Russula* sp., *R. virescens* (Schaeff.) Fr., *Lactarius* sp., *L. deliciosus* (L. ex Fr.) Gray, *L. quietus* Fr., *Tricholoma terreum* (Schaeff. ex Fr.), Quélet, *Suillus aeruginescens* (Secr.) Snell, *Mycena galericulata* (Scop. ex Fr.) Quélet, *Melanogaster* sp., *Hebeloma* sp., sed etiam ad terram et ad ligna putrida.

Legi eum prope Weimar, in silva Holzdorfensi Thuringiae ad carposoma *Tricholomatis terreii*. Status conidiophorus (typus in Herbario Jenensi). Culta ad agarum: status ascophorus (typus in Herbario Jenensi), 19. IX. 1960.

*) Aus dem Institut für Spezielle Botanik der Universität Jena, DDR. Direktor prof. Dr. O. Schwarz.

Der Pilz bildet auf dem Substrat einen weit verbreiteten Hyphenrasen, mitunter sehr üppig, von lebhafter Färbung, die sich im Laufe der Entwicklung verändert. Anfangs ist die Kolonie weiß, mit zunehmenden Alter wird sie bleich zitronengelb, manchmal auch rosa, schließlich färbt sie sich bleich violett-karminrot. Die Konidienträger stehen aufrecht, im oberen Teil sind sie meist wirtelig verzweigt. An den pfriemlichen, mitunter flaschenförmigen Sterigmen werden zu mehreren die Konidien gebildet. Es entsteht so eine Art Köpfchen. Die Konidien sind zylindrisch, an beiden Enden abgerundet, mit einem kleinen Hilum versehen, allgemein zweizellig, seltener 1- oder 3- bis 4-zellig, an den Septen kaum eingeschnürt, hyalin, $20,6-34,9 (-40,0) \times 10,0-12,7 \mu$.

In Kultur wächst der Pilze auf den verschiedensten Nährböden recht gut. Er entwickelt ein üppiges Luftmyzel in verschiedenen gelben und rosafarbenen Tönungen, an dem sich nach wenigen Tagen reichlich Konidienträger bilden. Die Sterigmen sind hier dicker und abgerundeter als in der Natur. Im Laboratorium ging der Pilz auch zur Bildung von Perithezien über. Sie entwickelten sich 10-12 Tage nach dem Impfen auf einem weißen bis rosa-lilafarbenen Stroma. Die Fruchtkörper sind kugelig, mit der Basis in das Stroma eingesenkt, dicht zusammengedrängt, manchmal jedoch auch einzeln stehend, rot-orangefarben, mit lang ausgezogenem Mündungskegel, dessen Spitze weiß ist, $345-490 (-610) \times 190-260 \mu$. Paraphysen fehlen. Die Schläuche sind schmal und lang zylindrisch, achtsporig, $134-175 (-212) \times 7-8,4 \mu$. Die Askosporen sind im Askus einreihig schräg übereinander angeordnet, länglich-lanzeolat, zweizellig, am Septum etwas eingeschnürt, gerade oder gekrümmt, an beiden Enden mit einem kleinen Stachel versehen, mit kleinen Warzen besetzt, hyalin, $25,8-34,4 \times 6,0-7,7 \mu$.

Hypomyces odoratus Arnold. 1. Konidienträger. Auf Agar kultiviert. Vergr. $400 \times$ - 2. Konidien. Auf Agar kultiviert. Vergr. $400 \times$ - 3. Konidienträger. Nach der Natur. Vergr. $400 \times$ - 4. Keimende Konidien. Vergr. $280 \times$ - 5. Sklerotium. Auf Agar. Vergr. $280 \times$ - 6. Perithezium. Auf Agar. Vergr. $80 \times$ - 7. Askus. Vergr. $600 \times$ - 8. Askus-scheitel. Vergr. $1530 \times$ - 9. Askosporen. Vergr. $1530 \times$ - Orig. G. Arnold.

Diese Art ist ähnlich dem *Hypomyces rosellus* (Alb. et Schwein.) Tul., aber deutliche Unterschiede bestehen bei den Konidienträgern und Konidien, bei den Perithezien und Askosporen. Beide Arten konnten sowohl in ihrer höheren Fruchtform als auch in ihren Nebenfruchtformen in Kultur verglichen werden.

Die Sterigmen von *H. rosellus* besitzen die Fähigkeit, unbestimmt weiter zu wachsen und beliebig viel Konidien zu bilden. So entsteht eine Art Ähre. Die Sterigmen von *H. odoratus* stellen mit Bildung der Konidien ihr Wachstum ein. Am auffälligsten ist der eigenartige, starke, kampferähnliche Duft des Pilzes, der sich besonders bei der Kultur in Petri-Schalen bemerkbar macht, in der Natur jedoch auch feststellbar ist, und dem er seinen Namen verdankt.

Man findet *Hypomyces odoratus* in den Monaten Juli bis November vorwiegend auf Blätterpilzen parasitieren, aber auch auf Erde (an der Stelle, wo wahrscheinlich ein Pilz verfaulte) und auf verfaulendem Holz.

Die Schlauchform wurde in der Natur noch nicht gefunden.

An dieser Stelle möchte ich Herrn Prof. Dr. O. Schwarz für seine kritische Hilfe bei der Fertigstellung der lateinischen Diagnose herzlich danken.

LITERATUR

- Petch T. (1938): British Hypocreales. Trans. brit. mycol. Soc. 21: 243–301.
 Ploverright C. (1882): A Monograph of the British Hypomyces. Grevillea 11: 1–8 et 41–51.
 Saccardo P. A. (1891): Sylloge fungorum, 9.
 Seaver F. J. (1910): The Hypocreales of North America. Mycologia 1: 48–92.
 Tulasne L. R. et C. (1865): Selecta fungorum carpologia. 3.

Mezinárodní kolokvium lékařské mykologie v Antverpách.

Za účasti více než 120 přítomných skončilo 8. XII. 1963 v Antverpách třídenní kolokvium lékařské mykologie. Pořadatelem byl Ústav tropické medicíny prince Leopolda. Cílem kolokvia bylo shrnout dosavadní stav vědomostí a ukázat další směry výzkumu ve třech tématických okruzích: kryptokokóza (6 přednášek), dermatofyta (13 přednášek) a histopatologie mykóz (4 přednášky). Nepřijímaly se přihlášky referátů, ale přípravný výbor (předseda prof. dr. R. Vanbreuseghem) vybral referenty pro určená témata sám. Zastoupeny byly Anglie, Belgie, Dánsko, Francie, Holandsko, Itálie, Jižní Afrika, NSR, Portugalsko, Rakousko, Španělsko a Švýcarsko. Ze socialistických zemí byla zastoupena Jugoslávie (2), Polsko (1), ČSSR rovněž jedním účastníkem (M. Hejtmánek: Problém pleomorfizmu, genetické a morfofyziologické aspekty). Bylo výhodné, že diskutovali na společném fóru lékaři, veterinární lékaři, mikrobiologové, botanici, biochemici, patologové a jiní specialisté.

Objevné novinky přinesl zejména okruh o dermatofytech (sexuální reprodukce a její podmínky, chemismus keratinolýzy, mechanismus invaze do nehtů, mikrobiální destrukce keratinu, účinek grisufulvinu in vitro mikrokineatograficky aj.). Referáty shrnovaly výsledky vlastní experimentální práce, kazuistické práce nebyly referovány. Kolokvium ukončil a jednotlivé referáty adresně zhodnotil prof. R. Vanbreuseghem.

M. Hejtmánek

Stereum subtomentosum sp. nov. — pevník plstnatý a jeho systematické vztahy

Stereum subtomentosum sp. nov. and its taxonomic relations

*Zdeněk Pouzar**)

Stereum subtomentosum Pouz. sp. nov. je druh severního mírného pásu, který byl dosud mylně určován jako *Stereum fasciatum* (Schw.) Fr., od něhož se liší především nepřítomností pseudoakantofýz v hymeniu. Od nejbližší příbuzného druhu *Stereum hirsutum* (Willd. ex Fr.) S. F. Gray se liší jinou barvou hymenia, plstnatým povrchem klobouku a chromově žlutou reakcí hymenia po poranění.

Stereum subtomentosum Pouz. sp. nov., a species of the northern temperate zone, has up to now been erroneously called *Stereum fasciatum* (Schw.) Fr. from which species it differs by the absence of pseudoacanthophyses in the hymenium. The nearest relative is *Stereum hirsutum* (Willd. ex Fr.) S. F. Gray differing in a different colour of hymenium, subtomentose covering of pileus and a chrome-yellow colouration of the hymenium after a wounding.

Při studiu materiálu pevníku svazčitého — *Stereum fasciatum* (Schw.) Fr. a s ním někdy spojovaného pevníku význačného — *Stereum insignitum* Quéł. jsem zjistil, že materiál *Stereum fasciatum* se rozpadá do dvou velmi dobře charakterizovatelných druhů, lišících se současně mikroskopicky i fytoogeograficky. Jestliže právě *Stereum fasciatum* roste, pokud je mi dnes známo, pouze v Sev. Americe a v severovýchodní Asii, pak nový druh *Stereum subtomentosum* sp. nov. je dosud znám jak z Evropy, tak i ze severní Asie, z východní části Kanady a ze severovýchodních USA.

Po studiu druhu *Stereum insignitum* Quéł. jsem mohl plně potvrdit názor francouzských mykologů, že tento druh nelze ztotožňovat se *Stereum hirsutum* a ani se *Stereum fasciatum*. Je rozšířen pouze v jižní polovině Evropy a severní hranice jeho rozšíření prochází naším územím, na západě pak střední Francií a nejvýchodnější lokality jsou z Kavkazu; roste výhradně na bucích (*Fagus*).

Stereum subtomentosum bylo v Evropě určováno převážně jako *Stereum fasciatum*, a to zejména: Bourdotem a Galzinem (1928), Litschauerem (in herb. S, UPS), Lundellem (1946) a J. Erikssonem (1958). Od tohoto druhu se však liší velmi výrazně mikroskopicky nedostatkem pseudoakantofýz v hymeniu a přítomností pouhých parafýz (ovšem mimo basidie a pseudocystidy, tak jak tomu je i u *Stereum hirsutum*). Z výčtu lokalit je zřejmé, že je to dosti častý druh zejména v severní Evropě a směrem k jihu značně ubývá; v Československu roste hlavně v Karpatech.

Stereum subtomentosum Pouz. sp. nov. — Pevník plstnatý

*Stereum ochroleucum** *Stereum arcticum* Fries, *Hymenomyces europaei* p. 639, 1874. — *Stereum ochroleucum* var. *arcticum* (Fr.) Cooke et Quélet, *Clavis synoptica Hymen. europ.* p. 210, 1878.

Stereum fasciatum (Schw.) Fr. *auctorum florae Europ.*, e. g. Bourdot et Galzin, *Hymenomyces de France* p. 372–373, 1928 (p. p.); Lundell in Lundell et Nannfeldt, *Fungi exs. suecici fasc.* 27–28 (no. 1336a, 1336b), 1946; Parmasto, *Mycotheca estonica fasc.* 3, p. 10 (no. 62), 1961, non orig.

*) Botanický ústav ČSAV, Průhonice u Prahy.

Carposomata perennantia nova bulliformia vel cyathiformia, adulta flabelliformia, cum stipite brevi seu sessilia, saepe confluentia nonnunquam effuso-reflexa et raro ex parte majore carposomatis resupinata et ex parte minore pileata. Pileus in carposomatibus adultis 1–5 cm latus. Superficies eius subtomentosa usque tomentosa, avellanea, ochracea seu pallide-grisea, rarissime castaneo-brunnea, in carposomatibus senilibus grisea, saepe variegato-zonata et in zonis glabratís ligneo-brunnea vel pallide castaneo-brunnea. Pars marginis superior in specimenibus novis sericeo-fibrillosus haud tomentosus. Hymenium glabrum vel raro paulum gibberulosum, margine nonnunquam radialiter venulosum, postremo haud raro fissuris subtilibus ornatum, saepe cremeo-brunneolum vel pallide coffeaceum, saepe tinctu laevi sordide-luteo, pallide-ochraceo vel subaurantiaco, dein sordide brunneum vel griseum, in specimenibus vivis, praecipue novis vulneratis statim vivide lutescens et postea brunnescens.

Stratum tomentosum 220–700 μ crassum, e hyphis 4,5–8 μ crassis, laxe intricatis, haud ramificatis, crassetunicatis (parietibus 1,2–2,3 μ crassis), septatis, absque nodis. Cortex 50–100 μ crassus, e hyphis conglutinatis sub microscopio 50 \times ut linea flavo-brunnea manifestus. Trama 360–500 μ crassa e hyphis horizontaliter dense contextis usque conglutinatis, biformibus: generaticis 2,3–2,6 μ crassis, tenuiter tunicatis septatis, sed absque nodis, ramificatis atque e hyphis pseudoskeleticis, 4,5–5,5 μ crassis, haud ramificatis, septatis absque nodis, ex parte majore crasse tunicatis usque subsolidis, ex parte minore tenuiter tunicatis (tunica 0,7–2,3 μ crassa), saepe contentu conspecte lucem frangente hyalino, guttulado impletis (praecipue in partibus novis). Hyphae pseudoskeleticae*) in hymenium ut pseudocystidia penetrant. Hymenium 35–350 μ crassum (parte pilei media) e pseudocystidiis, hyphis generaticis valde ramificatis, paraphysibus et basidiis constat. Pseudocystidia 4,8–7,5 μ lata, cylindracea cacumine rotundata raro appendice vermiformi ornata, vel obtuse lanceolata, contentu lucem frangentem hyalino vel flavidulo, guttulado plerumque impleta. Paraphyses lanceolatae, appendiculatae, 15–22 μ longae, infra 2,3 μ crassae, parte latissima 2,7–3,8 μ crassae, e hyphis generaticis unacum basidiis botryformiter oriuntur. Basidia clavata 17–24 μ longa, parte inferiore cca 2,3 μ lata, parte superiore latissima, 3,8–4,6 μ crassa, sterigmatibus quatuor tenuibus, rectis vel mimine arcuatis, 3,2–3,7 μ longis. Sporae (5,5)–6,0–6,8–(7,5) \times 2,1–2,5 μ , cylindraceae vel subarcuatae, membrana laevi, tenui, amyloidea et acyanophilea praeditae.

Species e proxima affinitate *Sterei hirsuti*, a quo differt praecipue parte superiore pilei tomentosa vel subtomentosa, haud setaceo-hirsuta et hymenio cremeo vel ochraceo, haud vitellino, vulnerato in colorem vivide luteum mutante.

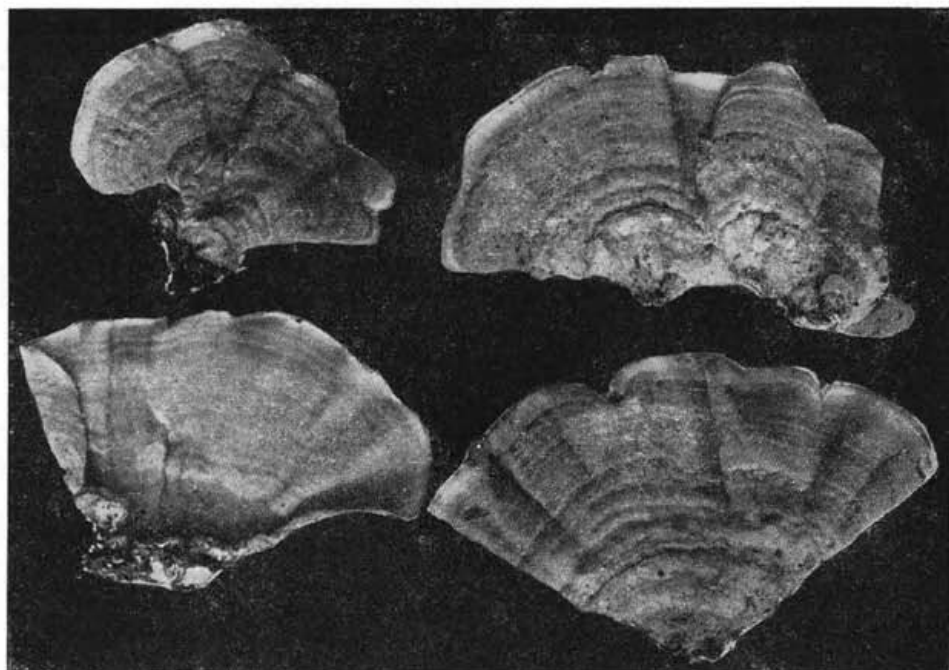
Holotypus: Slovakia orientalis: montes „Vihorlat“, inter montes „Fetkov“ et „Vortas“; ad truncum *Fagi silvaticae*, 3. VIII. 1961, leg. et det. Z. Pouzar (PR, no 199286).

Plodnice vytrvalé, v mládí se zakládající buď jako okrouhlé, pŕitisklé, knoflíkovité nebo malé pohárkovité útvary, poněkud podobné prázdňým plodnicím čišenek — (*Cyathus*); v dospělosti jsou tvaru někdy vějířovitého, a to buď s krátkým náznakem třeně nebo i přisedlé, jindy svými okraji srůstají v celé galerie; někdy jsou plodnice polorozlité, kdy větší či menší část plodnice je zcela pŕitisklá a jen na okraji se vytváří klobouček. Klobouk bývá v dospělosti od 1–5 cm široký, dole na bázi někdy s odstávajícím lemem (zejména je-li vyvinut třeň), často s ostrým okrajem; na povrchu je jemná, nízká, hustě spletená plst, která není na kraji klobouku většinou typicky vyvinuta, a ten je pak jemně vláknitě hedvábitý. Barva plsti se dosti mění od bledě šedé přes pleťově okrovou až po světle dřevově hnědou (velmi vzácně bývá světle kaštanově hnědá, na starších plodnicích často špinavě šedivá; někdy je klobouk různobarevně páskovaný v uvedených barvách); po olysání plsti má klobouk dřevově až světle kaštanově hnědou barvu. Hymenium je hladké, nebo jen nepatrně, nepravidelně a řídce hrbolaté, na okraji, zejména u mladých plodnic, je často řídce radiálně žilnaté; ve stáří často rozpraskané. Barva hymenia: na okraji za čerstva bílá (na starších plodnicích se zbarvuje stejně jako ostatek hymenia), všude jinde, nejčastěji krémově nebo bledě kávově nahnědlá, často se špinavě

*) Hyphas haud ramificatas, septatas, saepius crasse tunicatas generis *Stereum Pers.* ex S. F. Gray em Boid. „hyphas pseudoskeleticas“ apello; quae hyphae vasculares modificatae sunt a veris hyphis skeleticis septarum praesentia differentes.

žlutým spodním tónem, jindy pletová, se špinavě naoranžovělým nádechem; u starých plodnic je barva špinavě zahnědlá až šedá. Zcela čerstvé plodnice, zejména mladé, na hymeniu po poranění chromově žloutnou a po několika minutách hnědnou.

Chlupová vrstva je 220–700 μ tlustá, tvořená volnými, mírně pokroucenými, nevětvenými 4,5–8 μ širokými hyfami, které jsou tlustostěnné (tloušťka stěny je 1,2–2,3 μ , pouze na koncích hyf bývá stěna poněkud ztenčena), s tenkými přepážkami, bez přezek.

1. *Stereum subtomentosum* Pouz. — Pevník plstnatý. Pohled na tři plodnice shora a jednu zdola; Švédsko: Blekinge, Esarna gard., 30. IX. 1956, sbírali S. Lundell a S. Wikland (UPS). — View of three specimens from upper side and one from under side; Sweden: Blekinge, Esarna gard., collected 30. IX. 1956 by S. Lundell and S. Wikland (UPS). 1 \times .

Photo F. Kotlaba

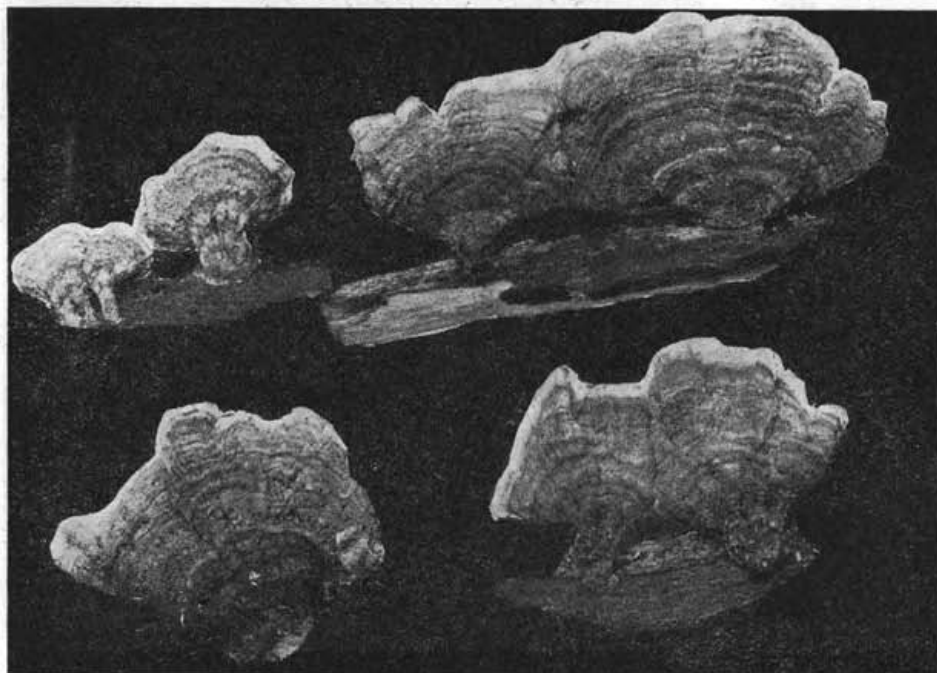
Kůra je 50–100 μ tlustá, tvořená těsně splenými hyfami podobnými tramálními, ale se stěnami hnědožlutě zbarvenými; při menším zvětšení tvoří kůra žlutohnědý pás, zřetelně odlišný od bezbarvé tramy a chlupové vrstvy.

Trama je asi 360–500 μ tlustá, tvořená hyfami většinou horizontálního průběhu, hustě splenými až splenými; jsou dvojí, jednak generativní, které jsou 2,3–2,6 μ tlusté, větvené, tenkostěnné, septované, bez přezek, jednak pseudoskeletové*), 4,5–5,5 μ tlusté, nevětvené, septované, bez přezek, většinou tlustostěnné (tloušťka stěny se značně mění od 0,7 do 2,3 μ) a bývají někdy

*) Termín „hyfy pseudoskeletové“ používám pro zvláštní případ širokých nevětvených hyf u rodu *Stereum* Pers. ex S. F. Gray em. Boidin. Jsou to modifikované vodivé hyfy a od pravých skeletových hyf se liší přítomností pravidelných přepážek.

téměř plné, jen s občasným náznakem kanálku; často jsou naplněny (hlavně v růstových zónách) bezbarvou světlolomnou plazmou s kapičkami. Pseudoskeletové hyfy vybíhají obloukovitě nebo v tupém úhlu do hymenia a tvoří tam pseudocystidy.

Hymenium je 35–350 μ tlusté (ve středním pásu plodnice), složené z pseudocystid, silně větvených generativních hyf, dále z parafýz a basidií. Pseudocystidy nepřesahují hymenium (nebo jen nepatrně) a jsou 4,8–7,6 μ tlusté, válcovité, na vrcholu většinou zaoblené, někdy s malým červovitým vý-

2. *Stereum subtomentosum* Pouz. — Pevník plstnatý. Typový materiál (holotyp vpravo nahoře); bukový kmen, Vihorlat, mezi horami „Fetkov“ a „Vortaš“, 3. VIII. 1961, sbíral Z. Pouzar. — Type material (the holotype top right-side); on dead trunk of *Fagus silvatica*, Vihorlat, between „Fetkov“ and „Vortaš“ collected 3. VIII. 1961 by Z. Pouzar. 0,8 \times .

Photo F. Kotlaba

běžkem, zřídka tupě kopinatě zašpicatělé, naplněné světlolomnou plazmou hyalinní nebo nažloutlou s kapičkami. Parafýzy 15–22 μ dlouhé, dole široké 2,3 μ , v nejširším místě 2,7–3,8 μ . Vznikají v týchž svazcích s basidiemi z generativních hyf a jsou válcovité, v horní části poněkud širší než dole, na vrcholu pravidelně kopinatě zakončené, bez přívěsků, v mládí s řídkou nesevětlolomnou plazmou, později většinou bez plazmy. Basidie kyjovité, 17–24 μ dlouhé, dole asi 2,3 μ široké, v nejširší části 3,8–4,6 μ , se čtyřmi tenkými rovnými neb jen nepatrně prohnutými, 3,2–3,7 μ dlouhými sterigmaty.

Výtrusy (5,5)–6,0–6,8–(7,5) \times 2,1–2,5 μ veliké, válcovité až mírně

válcovitě prohnuté, na spodu protažené v postranní malý apikulus se stěnou tenkou, hladkou, amyloidní a acyanofilní.

Nomenklatura

Při hledání správného jména pro náš druh jsem při rozboru synonym *Stereum fasciatum* našel u Burt (1924) jméno „*Stereum arcticum* Fr.“, které se jediné z celé synonymiky zakládalo na evropském materiálu a byla naděje, že se bude vztahovat na náš druh. Toto synonymum, které se kromě původního popisu nikdy neobjevilo (s jedinou výjimkou, viz synonyma), jako správné jméno, se zakládá na houbě publikované Friesem (1874) jako *Stereum ochroleucum* Fr.* *Stereum arcticum* Fr. Autor ji znal pouze z jediného originálního exempláře; Burt (1924), který tento exemplář studoval, jej ztotožnil se *Stereum fasciatum*. Prohlídkou zmíněného jediného exempláře v materiálu zapůjčeném Botanickým muzeem v Uppsale jsem zjistil, že skutečně náleží k Burtem široce pojatému druhu *Stereum fasciatum*, a to k té jeho části, která je dosud v Evropě běžně známá pod tímto jménem ve smyslu některých evropských autorů, zejména Lundella a Litschauer (což je druh, který nyní popisují jako *Stereum subtomentosum* sp. nov.). Je to dosti typická starší plodnice s chlupovou vrstvou špinavě šedou, která pochází z klasické lokality — Norsko, Finmark: Bossekop, legit M. N. Blytt (UPS). Zprvu jsem uvažoval o použití epiteta „*arcticum*“ v druhové kombinaci pro naši houbu, a tak také označoval tento druh v herbářích. Nyní se domnívám, že bude lépe vyhnout se použití druhového epiteta „*arcticum*“, neboť tento druh vzhledem ke svému rozšíření nemá v žádném případě arktický charakter, a to ani jako průvodce arktických společenstev, ani jako houba arktického areálu; jeho jméno by se mohlo stát příčinou mystifikace. Pokud to nomenklatorická pravidla dovolují, je lépe předcházet vždy včas širšímu uplatnění jmen, která jsou v přímém rozporu s povahou druhu, který označují.

V našem případě nám dává současný nomenklatorický kód možnost vyhnout se jménu „*arcticum*“, neboť toto jméno nebylo dosud publikováno v hodnotě druhu. Friesovo původní zařazení jako *Stereum ochroleucum* (Fr.) Fr.* *Stereum arcticum* Fr. nepředstavuje publikaci v hodnotě druhu, nýbrž nižší druhu. O kterou konkrétní taxonomickou kategorii u Friesa ve skutečnosti jde (forma, varieta či subspecie), je těžko říci, neboť to Fries nikde neovysvětlil. Proto nemůžeme taxonům označeným hvězdičkou žádnou hodnotu přisoudit, zdá se však, že se zde jedná buď o varietu, nebo o subspecii. Vzhledem k tomu, že prioritá každého jména je omezena na taxonomickou kategorii, v jejíž hodnotě bylo publikováno nebo do níž bylo později přeřazeno, je zde dobrá možnost publikovat tento druh jako nový. Dalším důvodem k odmítnutí epiteta „*arcticum*“ v druhové hodnotě je taxonomická stránka věci, neboť *Stereum ochroleucum** *S. arcticum* Fr. bylo založeno na jedině staré položce, kterou bylo možno ztotožnit s naším druhem jen v jeho současném širokém pojetí, avšak při případném dalším dělení by se ukázala jako bezcenná, neboť na ní chybí většina důležitých znaků používaných dnes v této skupině hub k rozlišování jednotlivých druhů.

Původní *Stereum ochroleucum* (Fr.) Fr.* je nejasný druh, známý jen z typové položky uložené v herbáři v Kew, který pravděpodobně nenáleží do rodu *Stereum* v současném užším vymezení.

Systematické postavení

Stereum subtomentosum nepatří do těsné blízkosti *Stereum fasciatum*, se kterým bylo dosud všeobecně spojováno, ale je to druh příbuzný *Stereum hirsutum* (Willd. ex Fr.) S. F. Gray, s nímž má především společnou anatomickou stavbu a to včetně kopinatých parafýz v hymeniu, postrádajících jakékoli výrůstky. Od *S. hirsutum* se liší především charakterem odění povrchu klobouku (chlupová vrstva), které je význačně hustě plsfóvitě, kdežto u *S. hirsutum* je chlupová vrstva složena z typických načepýřených chlupů, které štětinovitě odstávají. Tento rozlišovací znak je nejlépe patrný při srovnání materiálu obou druhů. Druhým dobrým znakem našeho druhu je chromově žlutá oxydační reakce po poškrábání hymenia na čerstvém materiálu (nejlépe se jeví na okraji). Tato výrazná žlutá reakce se velmi osvědčila při rozlišování čerstvého materiálu a vyskytla se dosud

*): Nikoli však ve smyslu Bresadolové, což je druh známý dnes spíše pod jménem *Stereum sulphuratum* Berk. et Rav.

na všech exemplářích, které jsem viděl živé (na rozsáhlém herbářovém materiálu pochopitelně nebylo možno tuto reakci hodnotit). Třetím znakem je barva hymenia, která je u našeho druhu za čerstva nejčastěji světle kávově okrová, kdežto čerstvé plodnice dobře vyvinutého *S. hirsutum* mají hymenium žloutkově až naranžově žluté. Tento znak však lze pokládat za rozlišovací pouze u dobře vyvinutých čerstvých plodnic. Na herbářovém materiálu jej lze použít jen omezeně (dobře vyvinuté, nikoli příliš staré exempláře). V souvislosti s tím existuje ještě rozdíl v okrajové zóně hymenia, která bývá na rostoucích čerstvých plodnicích u našeho druhu bílá a u *S. hirsutum* žloutkově oranžově žlutá. Posledně zmíněný znak lze považovat pouze za pomocný, neboť v tomto znaku na celé řadě položek se oba druhy vzájemně blíží. Variabilita barvy hymenia v této celé skupině pevníků není však dosud definitivně prostudována a nutno jí v budoucnosti věnovat pozornost zejména na čerstvých plodnicích.

Rozlišení blízkce příbuzných druhů *Stereum fasciatum* (Schw.) Fr. a *Stereum insignitum* Quél.

V severním mírném pásmu existují dva velmi podobné druhy, které bývají zaměňovány za náš nový druh. Je to především submediteránní druh *S. insignitum*, který mívá často velmi podobný tvar plodnic, tzn. většina plodnic má vějířovitý tvar a na bázi je stažena v nepravou stopku, a jen vzácně vytváří rozlité nebo polorozlité tvary. Od našeho druhu se liší především přítomností pseudoakantofýz. Jsou to parafýzy, které mají na rozdíl od podobných útvarů u *S. hirsutum* a *S. subtomentosum* na vrcholu několik drobných rohovitých výrůstků, a jsou proto označovány jako pseudoakantofýzy. (Pravé akantofýzy jsou v podstatě parafýzy, které jsou z větší části — většinou však nahoře — pokryty těmito výrůstky; vyskytují se např. u *Stereum frustulatum*). V typických případech jsou tyto útvary pod silným mikroskopickým zvětšením (nejlépe s imerzí) velmi nápadné, zejména jsou-li přítomny ve větším množství; v mnoha případech je však musíme usilovně hledat, neboť na několika řezech zjistíme třeba i jen jednu jedinou pseudoakantofýzu. To je způsobeno jednak silně kolísající frekvencí počtu pseudoakantofýz, jednak nemožností jejich tvaru. Typicky vyvinuté pseudoakantofýzy mají často několik nápadných rohovitých výběžků až i jeden nebo dva mikrony dlouhých. V mnoha případech se však jedná o pouhé drobné hrbolky v počtu dvou nebo tří na vrcholu pseudoakantofýzy. Mimo pseudoakantofýz jsou však v hymeniu *S. insignitum* přítomny vždy i pravé parafýzy a mohou být někdy ve velké převaze, což může vést k určovacím omylům. Pro lepší pozorování se osvědčilo dělat tenké řezy z okrajové zóny hymenia a před pozorováním je krátce povařit (odstraní se zbytky výtrusů, které ruší pozorování). Pomocným znakem k rozlišování obou druhů je i barva klobouku, která je u *S. insignitum* vždy tmavě rezavě hnědá, kdežto u *S. subtomentosum* vždy alespoň někde buď šedivá, nebo žlutookrová.

Našemu *Stereum subtomentosum* je ze všech druhů pevníků makroskopicky nejpodobnější dosud s ním všeobecně zaměňovaný pevník svazčitý — *Stereum fasciatum*. Je to především charakter a barva povrchu klobouku, které jsou v podstatě skoro stejné, avšak hojná přítomnost pseudoakantofýz v hymeniu u *S. fasciatum* dobře odlišuje tento druh od *S. subtomentosum*. Také fyto geograficky se oba druhy liší, neboť zaujímají jiné areály. *S. fasciatum* je dosud známo pouze ze Sev. Ameriky a ze severovýchodní Asie, zatímco v Evropě a v západní Asii chybí. Naproti tomu *S. subtomentosum* roste, jak se zdá, v celém mírném pásmu sev. polokoule, hlavně v severnějších a hornatějších oblastech.

Variabilita

Tak jako v celém příbuzenstvu pevníku chlupatého, pozorujeme i u našeho druhu mimořádnou proměnlivost ve většině znaků, zejména srovnáme-li rozsah této variability s měnlivostí ostatních druhů rodu *Stereum*.

Tak především tvar plodnice, považovaný někdy za dobrý rozlišovací znak v této skupině hub, nemůže náš druh v žádném případě charakterizovat. Je sice pravda, že většina materiálů *S. subtomentosum* má plodnice vějířovitého tvaru, které často přisedají k podkladu malým náznakem třeně, často se však vyskytují plodnice polorozlité, jako je tomu u typických plodnic *S. hirsutum*. Naopak se i u *S. hirsutum* vzácně vyskytne vějířovitý tvar plodnic.

Velmi silně se mění i barva chlupové vrstvy, která je obvykle šedavá, ale často s hnědými tóny. Na jedné plodnici ze Švédska (Skåne: Dalby Söderskog, 8. X. 1951, leg. John Eriksson UPS) byla barva povrchu klobouku stejnoměrně rezavohnědá, velmi podobná barvě povrchu *S. insignitum*, od něhož se jinak právě v tomto znaku náš druh na první pohled odlišuje. Tato švédská položka představuje extrémní konvergentní tvar, napodobující barvou klobouku *S. insignitum* Qué. Zcela jistě však patří k druhu *S. subtomentosum*, protože zde zcela chybí pseudoakantofýzy, charakteristické pro *Stereum insignitum*.

Velmi zajímavou variabilitu vykazuje též barva hymenia: např. severské plodnice mají hymenium spíše bledě pleťové s naoranžovělým nádechem, kdežto plodnice z Karpat mají hymenium spíše bledě kávově krémové se spodním nádechem nažloutlým. Nepodařilo se mi dosud zjistit, zda má tato vlastnost systematickou hodnotu. Naopak výtečný znak našeho druhu — chromově žlutá reakce po poškrábání — je mi znám pouze z čerstvého materiálu z Karpat a z poznámky k materiálu ze sev. Německa; z bohatého materiálu ze Švédska nemám dosud žádné údaje o oxydační reakci. Proto si nejsem zcela jist, zda náš druh není vymezen příliš široce a zda se neskládá ze dvou taxonů. Kdyby se ukázala tato poslední eventualita správnou (což je však nepravděpodobné), bylo by nutno později užít pojetí *Stereum subtomentosum* Pouz. ve smyslu typu (karpatský materiál!).

Ekologie

Stereum subtomentosum patří z hlediska ekologického ke skupině dřevokazných hub, které se vyznačují charakteristickým vztahem k hostitelskému substrátu. Ačkoliv dávají zřetelně přednost dřevu pouze jednoho rodu, přesto se často vyskytnou i na jiné podobné dřevině. V případě *S. subtomentosum* je to právě olše — *Alnus*, k níž jeví náš druh silnou afinitu. Tak zejména v severských zemích je převážná většina nálezů na olši. Není však na olši přísně vázán a máme dnes již celou řadu nálezů, hlavně z Karpat, i z jiných listnatých dřevin. Jsou to zejména *Fagus*, *Betula*, *Carpinus* a *Acer*; na jehličnanech nebyl tento druh dosud zjištěn.

Rozšíření

Československo: Českomor. vrchovina: „Žákova hora“, *Fagus silvatica*, 26. V. 1957, leg. O. Lázníčka (PR). — Pohronský Inovec: Svinarský potok, *Alnus glutinosa* 17. X. 1962, leg. F. Kotlaba et Z. Pouzar (PR). — Pohronský Inovec: inter montem „Krivá“ et vicum „Čaradice“, *Alnus glutinosa*, 19. X. 1962, leg. F. Kotlaba et Z. Pouzar (PR). — Štiavnické pohorie, „Sitno“, *Carpinus betulus*, 17. IX. 1962, leg. F. Kotlaba et Z. Pouzar (PR). — Dobročský prales apud Čierny Balog, *Fagus silvatica*, 1. IX. 1961, 6. IX. 1962, leg. F. Kotlaba et Z. Pouzar (PR). — Belanské Tatry: „Javorinka“ („Ždiarská Javorinka“), sub cacumine, *Acer pseudoplatanus*, 3. VII. 1923, leg. K. Kavina (PR). — Okolí Lubice („um Leibitz“),

Alnus sp., XI. 1886, leg. V. Greschik (S). — U Levoče („bei Löcse“), *Alnus incana*, III. 1897, leg. V. Greschik (S). — Kohariovský potok pr. Panické Dravce, distr. Lučenec, *Alnus glutinosa*, 19. VI. 1962, leg. F. Kotlaba et Z. Pouzar (PR). — Slovenský kras: inter Pašková et N. Hámor, lignum frondosum, 29. VI. 1963, leg. F. Kotlaba et Z. Pouzar (PR). — Slovenský kras: Zadielská dolina ap. Turňa n. B., *Acer pseudoplatanus*, 2. VII. 1963, leg. F. Kotlaba et Z. Pouzar (PR). — Montes Vihorlat, „Motrogon“, *Fagus silvatica*, 12. V. 1935, leg. A. Kalandra (PR). — Montes Vihorlat, inter montem „Fetkov“ et „Vortaš“, *Fagus silvatica*, 3. VIII. 1961, leg. Z. Pouzar (PR, Typus!). — Montes Vihorlat, partes orientales montis „Vortaš“, *Salix caprea*, leg. Z. Pouzar, 3. VIII. 1961 (PR).

Polsko: Białowieża — park narodowy, *Populus tremula*, 16. X. 1950, leg. A. Pilát (PR); ibid lignum frondosum, 13. IX. 1947, leg. ? (PR), — Montes „Bieszczady“ in silva „Jablonki“ prope Baligród, 13. IX. 1962, leg. S. Domański (PR).

Německo (NSR): Bad Bendorf a. d. Ahr, *Salix spec.* 4. V. 1962, leg. H. Jahn (PR). — Kreis Minden, östl. der Weser, bei Leese (gegenüber Stolzenau), Naturschutzgebiet „Bollsee“, *Alnus glutinosa*, 30. X. 1963, leg. H. Jahn et F. Tjallingii (PR).

NDR: Mecklenburg, Kreis Perleberg, zwischen Prelnlin und Glövizin, *Alnus*, 1960, leg. V. Fischer (GFW). — Güstrow: zwischen Hoppenrade und Kirch-Rosin, *Alnus*, 13. III. 1960, leg. H. Bisse (GFW); — ibid. 13. III. 1960, leg. J. Endtmann (GFW). — Woldegk: Fenn bei Göhren, *Alnus incana*, 4. XI. 1961, leg. H. Kreisel et J. Krumbholz, (GFW). — Bützow, in der Durnow (Warnowtal), *Quercus sp.*, 20. VIII. 1960, leg. H. Kreisel (GFW). — Bützow, Bruchwald östl. des Pretscher Sees, *Alnus*, 13. III. 1961, leg. H. Bisse (GFW).

Rakousko: Salzburg, *Alnus*, 1901, leg. ? (S). — Ahrntal bei Innsbruck, *Alnus incana*, 14. VIII. 1921, leg. V. Litschauer (S). — Ruezwerk in Stubaital bei Innsbruck, *Alnus incana*, 5. V. 1929, leg. V. Litschauer (UPS, PR), — Ruzbachtal in Stubai, Tirol, *Alnus incana*, IX. 1922, leg. V. Litschauer (PR).

Francie: loco ignoto, leg. C. G. Lloyd (S, ut *Stereum fasciatum*).

Švédsko: V. M. Umeå, Böle, *Alnus*, VIII. 1906, leg. Romell (S). — Hälsingland, Har-månger parish, *Alnus*, 22. XII. 1944, leg. John Eriksson (UPS); — ibid, Strömsbruck, *Alnus incana*, 16. VI. 1944, leg. John Eriksson (UPS); — ibid *Alnus*, 6. VIII. 1945, leg. J. Eriksson (UPS). — Hassela parish, Älvå sen, *Alnus incana*, 1. VIII. 1959, leg. J. A. Nannfeldt (UPS) — Upland: „Älvkarleby sn, Billudden, *Alnus*, 11. X. 1954, G. Sandberg (UPS); — ibid, *Alnus*, 10. XI. 1946, leg. Degelius et Sandberg (UPS); — ibid. *Alnus*, 21. IX. 1944, G. Sandberg (UPS); ibid, 19. IX. 1944, leg. G. Sandberg, (Fungi Exsic. suec. 1336b, UPS, S, PR); — ibid. 30. IX. 1945, G. Fähræus, G. Sandberg et G. Stenlid (Fungi Exsic. suec. 1936a, UPS, S, PR.); — ibid, 19. X. 1941, leg. G. Sandberg (UPS). — Uppl.: Älvkarleby sn, nära Brämsand, *Alnus*, 30. IX. 1945, G. Sandberg (UPS). — Uppl.: Älvkarleby sn, SO om Gårdskär, *Alnus*, 4. XI. 1945, G. Fähræus et G. Stenlid (UPS). — Upland Ärentuna sn, Storvreta skog nära Vretalund; *Alnus*, 22. X. 1946, leg. S. Lundell (UPS). — Upland: Kårsta sn, nära Ekskogens järnvägsstation, 1930, leg. J. W. Hammer (UPS). — Upland: Vänge sn, Fiby urskog, nära Kvarnberg, 4. VIII. 1930, leg. S. Lundell (UPS). — Upland, Erken, *Alnus?*, 14. X. 1917, leg. L. Romell (S). — Vstm.: Hemmingskär, s. om Ridö, 4. VIII. 1912, leg. L. Romell (S, UPS). — Vstm., Ågsö sn, Ångsön, 16. IX. 1953, leg. S. Swenelius (UPS). — Närke: St. Mellösa sn, Ö. Valön, *Alnus*, 31. VII. 1945, leg. R. Morander (UPS). — Västergötland: Göteborg, Rya skog, 17. XII. 1953, leg. T. Nathorst-Windahl (UPS). — Vg.: Hunneberg, Ramneklev, 9. V. 1933, leg. R. Santesson (S). — Blekinge: Rödeby, cca 400 m NW. om Åsarne gård, *Fagus*, 30. IX. 1946 leg. S. Lundell et S. Wikland (UPS). — Skåne: Dalby parish, Dalby Söderskog, 8. X. 1951, leg. J. Eriksson (UPS).

Norsko: Hordaland: Granvin herred, Granvin steep hill, *Alnus incana*, 11. IX. 1951 leg. J. Stordal, B. et J. Eriksson (UPS). — Finmark: Bossekop, leg. M. N. Blytt (UPS, typus *S. ochroleucum** *S. arcticum* Fr.).

SSSR: Ukrajinská SSSR, Zakarpatská oblast (Carpatorossia): Hoverla, *Alnus incana*, VII. 1928, leg. A. Pilát (PR). — Svidovec, Jalinka, *Fagus*, VII. 1930, leg. A. Pilát (PR). — Německá Mokrá, *Fagus silvatica*, VII. 1932, leg. A. Pilát (PR). — Bradula apud Nēm. Mokrá, *Fagus silvatica*, VII. 1932, leg. A. Pilát (PR). — Menčul inter Kuzy et Bredecel, prope Trebušany, *Fagus silvatica*, VIII. 1934, leg. A. Pilát (PR). — **Estoniská SSSR:** Distr. Pānu, Polendmaa, *Alnus glutinosa*, 19. VII. 1958, leg. E. Parmasto (Mycotheca estonica no 62, PR). — **Litvinská SSSR:** Prov. Vidzeme, distr. Ogre: Ciemupe, prope Vilicini, *Alnus incana*, 19. V. 1955, leg. E. Vimba (UPS). — Prov. Vidzeme, Kr. Rīga: Incūkals, *Alnus glutinosa*, 3. XI. 1935, leg. J. Smarods (BP). Prov. Vidzeme, Kr. Rīga: Sigulda, *Alnus glutinosa*, 19. V. 1936, J. Smarods (PR). — **Ruská SFSR:** Jermakovskoj, *Salix*, VI. 1897, leg. ? (ex herb. N. Martianov, S). — Sibiria, distr. Barnaul, *Betula verrucosa*, 30. V. 1927, leg. Konjev (PR). — Sibiria, distr. Tara, *Betula verrucosa*, 24. VIII. 1929, leg. Kravcev (PR). — Ural:

POUZAR: STEREUM SUBTOMENTOSUM

Ivdel, *Betula verrucosa*, XI, 1929, leg. V. Chomutsky (PR). — Distr. Vladivostok 16. et 28. VI. 1928, leg. Ciling (PR).

Č i n a : Yao-chan, 23. VIII. 1935, 28. VIII. 1935, 29. VIII. 1935, 31. VIII. 1935, 2. IX. 1935, leg. E. Licent (PR). — Hait'con chan, 2222 m, 21. VIII. 1930, leg. E. Licent (PR). — Kirin, 23. VII. 1928, leg. E. Licent (PR).

K a n a d a : Algonquin Park, Ont. Road near Oxtonge river, on *Betula lutea*, 14. IX. 1938, H. S. Jackson (S, ut *S. fasciatum* det. H. S. J.). — Winter Tote Road, Metagama Pt, Lake Temagami, *Acer sacharum*, 11. IX. 1929, leg. H. S. Jackson, H. H. Whetzel et G. E. Thomson; — ibid., *Acer sacharum*, 1. IX. 1930, leg. G. E. Thompson (PR).

U S A : New England States comm. Lloyd (S). — Adirondack Mts., New York, on log *Fagus* or *Acer* (?), 23. VIII. 1900 (S). — East Galway, New York, on *Betula*, 19. VII. 1896 (S). — Sailors Encampment island, Michigan, VIII. 1899, leg. E. T. et S. A. Harper (S).

Závěrem děkuji ředitelství muzeí, které mi zapůjčily materiál k této studii, a to: Národnímu muzeu v Praze, Botanickému muzeu v Uppsale a Přírodovědeckému muzeu ve Stockholmu; dále děkuji dr. M. A. Donkovi za cenné nomenklatorické připomínky a panu J. T. Palmerovi za revidi anglického souhrnu.

S U M M A R Y

There exists a species of the genus *Stereum* which has been confused in general with *Stereum fasciatum* (Schw.) Fr. In Europe this applies especially to Bourdot et Galzin (1928), Litschauer (in herb. S, UPS), Lundell (1946) and John Eriksson (1958 and in herb. UPS). I am now describing this fungus as a new species under the name *Stereum subtomentosum* Pouz. The true *Stereum fasciatum* does not grow in Europe at all, and is confined to North America and Eastern Asia.

There is only one name that has been published on the basis of material identical with our new species, and this is "*Stereum ochroleucum* * *S. arcticum*" Fries 1874, the type material of which is represented by one old carpophore collected in Norway (Finmark, Bossekop, leg. M. N. Blytt, UPS) and agrees well with our species. Fries 1874 did not describe this taxon as a new species but as a not particularly specified infraspecific category designated with an asterisk only. There is no evidence showing to which of our contemporary taxonomic categories it really belongs, but it seem possible that it is a variety or a subspecies. Fries nowhere specified what he meant by this designation, and later authors have not considered this taxon of specific rank. As the epithet "*arcticum*" would possibly imply a certain phytogeographical attribute of a species which is by no means an arctic one, I am not using this epithet in a specific rank.

Stereum subtomentosum Pouz. sp. n. is not actually closely related to *Stereum fasciatum* (a species with which it has been confused) but it is related to *Stereum hirsutum* (Willd. ex Fr.) S. F. Gray. The features common to *S. hirsutum* and *S. subtomentosum* are those of their anatomical construction, and it is especially the presence in the hymenium of lanceolate paraphyses and a complete lack of pseudoacanthophyses (i.e. paraphyses with aculeolate processes). However, *Stereum subtomentosum* differs from *S. hirsutum* by the nature of the pileus surface (the tomental layer), which is characteristically densely tomentose, whereas in *Stereum hirsutum* it is typically hirsute or strigose — hirsute. This feature is especially remarkable if we compare material of both species. Another good character of our species is the chrome yellow reaction of the hymenium after injury, clearly visible, especially in young carpophores, but only in fresh material and more conspicuous on the margin). This significant yellow reaction has been found very convenient when determining fresh material and has been found in all fresh specimens I have seen (Carpathian material) whilst in one herbarium collection the label bore the following collectors notes regarding the fresh state of the specimen: "... auf Druck stark gilbend, Rand weisslich" (Germany: Mecklenburg, Bützow, Warnow, 20. VIII. 1960, leg. Hanns Kreisel, GFW). The third character of our species is the colour of the hymenium, which in our species is light milk-coffee, often with a slight yellowish or slight orange tint, whereas *Stereum hirsutum* has, in well developed specimens an egg-yellow or orange-yellow hymenium. In connection with this feature, there is also a difference in the colour of the margin, which in *S. subtomentosum* is white and in *S. hirsutum* egg-yellow with an orange tint. Both last-mentioned features, i.e. the colour of the hymenium and its margin, must be considered temporarily as subsidiary features, as there is a series of specimens which mutually converge in this respect.

There are two other species closely resembling *Stereum subtomentosum*, especially by the character of the pileus surface and by the prevalent dimidiate form of the fruitbody, i.e. *Stereum fasciatum* (Schw.) Fr. and *S. insignitum*. Both these species are characterised by the presence of pseudoacanthophyses, which are lanceolate paraphyses with minute aculeolate projections. In most of the collections these organs are quite distinct and cannot escape attention, but in some specimens, especially of *Stereum insignitum* Quél., the frequency of pseudoacanthophyses varies con-

siderably. There are specimens in which the pseudoacanthophyses are very rare, and it is necessary to examine carefully a whole series of slides so as to obtain an absolutely certain result, but in no instance have pseudoacanthophyses been found to be totally missing in these two species. In the hymenium of both species there are, besides the pseudoacanthophyses, also true paraphyses of lanceolate shape, which may cause a mistaken determination. Macroscopically, *Stereum subtomentosum* is above all very similar to *Stereum fasciatum*, and the common features are primarily the character and the colour of the pileus surface, which is subtomentose and varies from ochraceous to grey, whereas *Stereum insignitum* differs considerably from both species by the colour of the pileus surface, which is conspicuously cinnamon- or rusty brown. A seemingly differential character in this group is the form of the carpophore, which may be effuso-reflexed (*Stereum hirsutum*) or dimidiate (*S. fasciatum*, *S. insignitum* and *S. subtomentosum*). These are only the main trends in the general structure of the carpophores, but in more extensive material absolutely opposite cases are also found, i.e. effuso-reflexed in *S. fasciatum* etc., and dimidiate in *S. hirsutum*. As regards their phytogeographical characteristics, these species differ also: *Stereum hirsutum* occupies a very large area of distribution and occurs in all areas in which there are broad-leaved woods, *Stereum insignitum* is a submediterranean species, *S. fasciatum* is hitherto known authentically only from North America and from the Asiatic Far East, and *Stereum subtomentosum* is a species of the northern temperate zone.

Stereum subtomentosum varies especially in the colour of the hymenium. The specimens from Sweden have a beige hymenium with a slight orange tint, whereas the Carpathian material has a rather pale cream (milk-coffee) hymenium with a slight yellow tint. I am not yet fully satisfied whether these differences have any taxonomical importance or not. It may be of some interest that the yellow reaction of the hymenium has been observed in fresh material from the Carpathians and from North-east Germany but, on the other hand, I have no information regarding this reaction in Swedish material. The question is whether *Stereum subtomentosum* has not been conceived here too broadly and whether there should not be one taxon but two. If the answer is positive, which is highly improbable, *Stereum subtomentosum* would have to be emended in a somewhat narrower sense (Carpathian material!). Apart from a major part of the material in which the colour of the pileus surface is rather stable, there is one interesting collection (Sweden: Skåne, Dalby Söderskog, 8. X. 1951, leg. John Eriksson, UPS) in which the colour of the pileus is very similar to that of *Stereum insignitum*, i.e. uniformly rusty-brown. As *Stereum subtomentosum* differs from *S. insignitum* just by this feature, this specimen must be considered, because of complete lack of pseudoacanthophyses (an organ characteristic for *S. insignitum*) an extreme convergent form of *S. subtomentosum*.

As regards ecology *S. subtomentosum* prefers the wood of *Alnus sp. div.*, but it grows also on *Fagus*, *Betula*, *Carpinus* and *Acer*.

LITERATURA

- Bourdot H. et Galzin A. (1928): Hyménomycètes de France, Sceaux, p. (1)–(4), 1–762, 1927.
 Burt E. A. (1920): The Thelephoraceae of North America. XII. *Stereum*. Ann. Missouri bot. Garden 7: 81–248.
 Eriksson John (1958): Studies in the Heterobasidiomycetes and Homobasidiomycetes — Aphyllorphales of Muddus National Park in North Sweden. Symb. bot. upsalienses 16 (no 1): 1–172, tab. 1–24.
 Fries E. (1874): Hymenomycetes europaei, Uppsala, p. 1–755.
 Lundell S. (1946): in Lundell S. et Nannfeldt J. A.: Fungi exsiccati suecici fasc. 27–28.

Adresa autora: Zdeněk Pouzar, prom. biol., Praha 6, Jaselská 3.

Houby Žofínského pralesa v Novohradských horách

Fungi from the Žofínský Virgin Forest in the Novohradské Mountains
(Southern Bohemia)

Mirko Surčák a Jiří Kubička

Autoři pojednávají o vyšších houbách Žofínského pralesa nedaleko Nových Hradů v jižních Čechách. Je to nejstarší pralesní přírodní rezervace v Čechách. Rozkládá se dnes na celkové ploše 97 hektarů, v nadmořské výšce 740–830 m. Původními dřevinami jsou zde buk (*Fagus sylvatica*) a jedle (*Abies alba*), která je zastoupena velmi starými exempláři, pozvolna vymírá a ustupuje buku a smrku (*Picea excelsa*). Na dvou exkurzích (7. VII. 1959 a 5. X. 1963) bylo sebráno 227 druhů vyšších hub: *Agaricales* 131, *Aphyllphorales* s. l. 67, *Discomycetes* 17, *Pyrenomycetes* 12; dále 10 druhů hlenek (*Myxomycetes*). Tyto druhy jsou v tomto příspěvku uvedeny s ekologickými údaji; k některým, zvláště pozoruhodnějším nebo kritickým druhům jsou připojeny taxonomické a jiné poznámky nebo popisy. Je popsán 1 nový druh: *Collybia terginoides* a 1 nová odrůda: *Paxillus panuoides* var. *rubrosquamulosus*; provedena 3 přeřazení: *Collybia hybrida*, *Psathyrella appendiculata* var. *piluliformis* a *Pezizella languida*. Nové druhy pro Čechy jsou označeny hvězdičkou (*).

The authors deal with the higher fungi of the Žofínský Virgin Forest near Nové Hradky in Southern Bohemia, which is the oldest primeval nature reserve in Bohemia and today covers an area of 97 hectares (approximately 240 acres) at an altitude of 740–830 m. The original arboreal vegetation was beech (*Fagus sylvatica*) and silver fir (*Abies alba*) with the latter, represented by very old specimens, gradually dying out and being replaced by beech and spruce (*Picea excelsa*). During two excursions (7. 7. 1959 and 5. 10. 1963) 227 species of higher fungi were collected: *Agaricales* 131, *Aphyllphorales* s. l. 67, *Discomycetes* 17, *Pyrenomycetes* 12 and, in addition, 10 species of slime moulds (*Myxomycetes*). These species are listed with ecological data whilst taxonomic or other observations, or descriptions, are given for only the most noteworthy or critical. Descriptions are given for 1 new species, *Collybia terginoides*, and 1 new variety, *Paxillus panuoides* var. *rubrosquamulosus*, whilst there are three new combinations, *Collybia hybrida*, *Psathyrella appendiculata* var. *piluliformis* and *Pezizella languida*. New species for Bohemia are indicated by an asterisk (*).

Žofínský prales v Novohradských horách v jižních Čechách je naší nejstarší pralesní rezervací, o 20 let starší než známý prales na Boubíně. Rezervace byla zřízena v roce 1838 na ploše 38,276 ha; na plánu z roku 1888 je již zvětšena na 58,754 ha. V roce 1930 bylo stanoveno i okolní ochranné pásmo, takže dnešní výměra celé chráněné oblasti činí 97 ha. Značná část pralesa je ohraničena státní hranicí československo-rakouskou a prales sám je dosti těžko přístupný i komunikačně. Není proto divu, že je poměrně velmi málo znám a že ani lesníci nevyužívají možností, které jim tato plocha poskytuje. Také v obrazové publikaci manželů Jandových (1953) o našich pralesích nenajdeme než kratičkou zmínku, že prales existuje.

Největší část pralesa se nalézá ve výšce 740–820 m n. m. a zhruba pokrývá obě úbočí táhlého hřbetu, táhnoucího se ve směru severozápad–jihovýchod. Zvlněný terén vytváří různé expozice, některé velmi vhodné pro fruktifikaci hub od jara až do podzimu. Převážná část Novohradských hor, s nejvyššími nedalekými vrcholy Myslivna (1060 m n. m.) a Vysoká (1050 m n. m.) náleží k humidnímu klimatu. Podle Vrátného (1961) spadlo v letech 1876 až 1950 v oblasti Žofína průměrně 917 mm srážek ročně. Nejvydatnější byly letní měsíce: červenec 135 mm, červen 119 mm a srpen 110 mm. Podle měření okolních sta-

nic lze průměrnou roční teplotu odhadnout na 5 °C s maximem v červenci kolem 15 °C.

Geologickým podkladem je krystalinikum oblasti vltavsko-dunajské, tvořené hlavně žulou. Na území pralesa se rozkládají svahová deluvia, často balvanitá, s úrodnou půdou, s výjimkou pramenišť, kde vznikly kyselé močálovité a rašelinné půdy.

Původními porosty Novohradských hor byly jedlo-bukové lesy. Lidské zásahy do lesního hospodářství v polovině 19. století způsobily silné rozšíření smrku. Postupně ubývá jedlí ve prospěch buku. V pralesě najdeme dnes převážně jedle kolem 300 let, ojediněle také až 500 let staré. Z hub se na těchto starých stromech významně uplatňuje zejména *Armillaria mellea*. Protože celá oblast je silně převěřena jeleny a srncům, jedle se z náletu zmlazuje jen do výše sněhové pokrývky, větší stromky jsou okousány. Zmlazení smrku je patrné jen na starých padlých kmenech. Okusem značně trpí také buk, takže při současném vysokém stavu zvěře je budoucnost pralesa ohrožena nedostatkem obnovy dřevin. Chystaná redukce stavu zvěře by mohla pomoci, jistěji by však prospělo, podobně jako na Boubíně, ohrazení alespoň části plochy pralesa.

Dosavadní botanické údaje o Žofínském pralesě jsou velmi skrovné a neodpovídají významu této nejstarší rezervace. Kromě údajů v obou člancích R. Maximoviče (1938a, b) a zmínky v knize J. Kořínka (Anonymus 1938a), najdeme v literatuře jen ojediněle odtud publikované nálezy rostlin. Někteří naši botanikové sice prales navštívili, ale nic o něm neuveřejnili. Základní význam má proto podrobná, bohužel dosud také nevytištěná studie Z. Vrátného z roku 1961 (inženýrská diplomová práce), neboť přináší řadu fytoecologických snímků (i s půdními sondami), které autor srovnává s rostlinnými společenstvy v okolí a také v pralesě na Boubíně. Vrátný zaznamenal ve svých snímcích zejména tyto cévnaté rostliny:

Patro E₃: *Fagus silvatica*, *Picea excelsa*, *Abies alba*, *Acer platanoides*, *Ulmus montana*.

Patro E₂: chybí.

Patro E₁: tytéž dřeviny jako v patře E₃, navíc *Sorbus aucuparia*, *Sambucus racemosa* a *Lonicera nigra*.

Z bylin: *Actaea spicata*, *Asperula odorata*, *Calamagrostis villosa*, *Cardamine trifolia*, *Circaea alpina*, *Daphne mezereum*, *Dentaria bulbifera*, *D. enneaphyllos*, *Deschampsia caespitosa*, *D. flexuosa*, *Doronicum austriacum*, *Dryopteris austriaca*, *D. phegopteris*, *Equisetum silvaticum*, *Festuca gigantea*, *Galium palustre*, *Geranium robertianum*, *Hieracium murorum*, *Chaerophyllum hirsutum*, *Chrysosplenium alternifolium*, *Impatiens noli-tangere*, *Lactuca muralis*, *Lamium luteum*, *Luzula silvatica*, *Lycopodium clavatum*, *Maianthemum trifolium*, *Mercurialis perennis*, *Myosotis palustris*, *Oxalis acetosella*, *Paris quadrifolia*, *Prenanthes purpurea*, *Phegopteris polypodioides*, *Ranunculus reptans*, *Sanicula europaea*, *Senecio fuchsii*, *Soldanella montana*, *Stellaria nemorum*, *Urtica dioica*, *Vaccinium myrtillus*, *Viola palustris*.

Z mechů a jätrovek: *Catharina undulata*, *Dicranum undulatum*, *Entodon schreberi*, *Hylacomium splendens*, *Mastigobryum trilobatum*, *Mnium affine*, *M. punctatum*, *Plagiochila asplenoides*, *Polytrichum commune*, *Sphagnum sp.*, *Thuidium tamariscinum*, *Webera nutans*.

Po fytoecologické stránce zařadil Vrátný zaznamenané snímky do 6 lesních typů: 1. *Abieto-Fagetum*, typ *Sanicula europaea* (hercynská bučina s jedlí a smrkem). — 2. *Abieto-Fagetum*, typ *Oxalis acetosella*. — 3. *Piceeto-Fagetum*, typ herbosum (smrková bučina). — 4. *Piceeto-Abietum*, typ *Soldanella montana* (smrková jedlina). — 5. *Piceeto-Abietum*, typ *Sphagnum*. — 6. *Cardamineto-Alnetum*, typ *Chaerophyllum hirsutum* (řeřišnicová olšina).

Téměř nic nebylo až dosud známo o mykoflóře Žofínského pralesa. Maximovič (1938b) se sice zmiňuje o některých houbách („*Armillaria mellea*, *Trametes radiciperda*, *Aecidium elatinum*, *Peziza wilkommii*, *Chrysomyxa abietis*, *Rhytisma acerinum*“) a na Baumově fotografii z pralesa (Anonymus 1938a) je zachycen kmen buku s plodnicemi *Fomes fomentarius*, jsou to však patrně jediné zprávy až dosud odtud publikované. V rukopisné pozůstalosti K. Kaviny (dnes majetkem jeho dcery) zjistili jsme, že také Kavina sbíral některé houby „v pralesě u Žofína jezírka“, nálezy však neuveřejnil.

Díky porozumění příslušných úředních míst měli jsme možnost na dvou exkurzích navštívit Žofínský prales. První exkurze (které se zúčastnil jen druhý z nás) byla podniknuta v rámci školení okresních konzervátorů při Ochráně přírody dne 7. VII. 1959 a vzhledem k pouze jednohodinovému pobytu v pralese měla jen orientační ráz. Za spolupráce i ostatních členů exkurze bylo sebráno něco málo přes 30 druhů, neboť také suché počasí nepříznivě v té době ovlivňovalo fruktifikaci hub. Podstatně úspěšnější byl výsledek druhé návštěvy pralesa. Tuto výhradně mykologickou exkurzi jsme podnikli 5. X. 1963 a kromě nás dvou se jí zúčastnil také dr. Jan Čech a Libuše Kubičková. Při intenzivním sběru bylo během 3 hodin v pralese sebráno více než 220 druhů vyšších hub.

Zpracování materiálu si vyžádalo určité doby, neboť téměř všechny druhy, od kterých byl sebrán dokladový materiál, byly mikroskopicky revidovány. Z nashromážděných poznámek a popisů jsme přirozeně vybrali pro publikování jen ty, které považujeme za důležité, nebo jiným způsobem významné či zajímavé, tedy především poznámky k druhům kritickým nebo novým pro naše území. I tak jsme museli, vzhledem k omezenému rozsahu pojednání, spokojit se s uvedením většiny druhů — a to i vzácnějších — v pouhém výpočtu (s údaji o ekologii), který zaznamenává celkem 227 druhů vyšších hub (*Agaricales* 131, *Aphyllorphorales* s. l. 67, *Discomycetes* 17, *Pyrenomycetes* 12) a 10 druhů hlenek (*Myxomycetes*).

Za pozoruhodné považujeme nálezy těchto druhů: *Clitocybe adirondackensis*, *Collybia hybrida*, *C. terginoides*, *Coprinus truncorum* (s. Bres.), *Cortinarius bicolor*, *C. salor*, *Flocculina subincarnata*, *Hohenbuehelia petaloides*, *Hydropus marginellus*, *Hygrophorus melizeus* (s. Favre), *Lentinellus castoreus*, *Lepiota felina*, *Mycena haematopus*, *M. laevigata*, *M. maculata*, *M. pelianthina*, *M. rugulosiceps*, *Omphalina wynniae*, *Paxillus panuoides* var. *rubrosquamulosus*, *Pleurotus lignatilis*, *P. ulmarius*, *Pluteus galeroideus*, *P. hispidulus*, *P. phlebophorus*, *Pluteus umbrosus*, *Psathyrella appendiculata* var. *piluliformis*, *P. cernua*, *P. squamosa*, *Russula solaris*, *Athelia pellicularis*, *Cantharellus friesii*, *Corticium furfuraceum*, *Dacrymyces caesius*, *D. palmatus*, *Exidia thuretiana*, *Hericium alpestre*, *Peniophora affinis*, *Phlebia centrifuga*, *Plicatura crispa*, *Tubulicrinis subulatus*, *Stereum murrayi*, *Tylosperma asterophorum*, *Tyromyces semisupinus*, *Dentipellis fragilis*, *Otidea alutacea*, *Pezizella languida*, *Creopus gelatinosus*, *Nectriopsis violacea*, *Ophionectria cerea*.

Výzkum jsme podnikli v rámci mykofloristické akce, dotované Českoslov. věd. společností pro mykologii a za jeho umožnění vyslovujeme naší Společnosti poděkování. Dokladový exsikátový materiál je uložen v mykologickém herbáři botanického oddělení Národního muzea v Praze. Děkujeme srdečně inž. Z. Vrátnému za zapůjčení jeho diplomové práce (1961) a povolení citací, dále dr. F. Kotlabovi C.Sc. a prom. biol. Z. Pouzarovi za laskavé určení a revizi většiny sběrů hub chorošovitých (*Polyporaceae*) a posledně jmenovanému též za některé cenné nomenklatorické připomínky. Panu J. T. Palmerovi, mykologu z Liverpoolu, děkujeme za překlad anglického textu.

Přehled nalezených druhů — *Conspectus specierum*

Agaricales

- Amanita citrina* (Schaeff.) S. F. Gray — sub *Piceis*
Amanita umbrinolutea Secr. sensu Moser — in detritu *Fagi* et *Piceae*
Amanita vaginata (Bull. ex Fr.) Vitt. — dtto; etiam 7. VII. 1959

- Armillaria mellea* (Vahl ex Fr.) Kummer — ad codices *Piceae*, *Fagi*, *Abietis*
Basospora myosura (Fr. ex Fr.) Sing. — ad strobil. *Piceae*
Cantharellula cyathiformis (Bull. ex Fr.) Sing. — ad truncos muscosos iacentes *Fagi*
Clitocybe adirondackensis (Peck) Sacc. — inter folia deiecta *Fagi*
Clitocybe brumalis (Fr.) Quél. — in silva mixta (*Picea*, *Fagus*, *Abies*)
Clitocybe candicans (Pers. ex Fr.) Kummer — sub *Fagis*
Clitocybe clavipes (Pers. ex Fr.) Kumm.
Clitocybe dicolor (Pers.) J. Lange, sensu Kühn. et Romagn. — in foliis marcidis *Fagi*
Clitocybe metachroa (Fr.) Kumm., sensu Konr. et Maubl. — sub *Piceis*
Clitocybe vibecina (Fr.) Quél., sensu Kühn. et Romagn. — in foliis *Fagi*
Collybia butyracea f. *asema* (Fr.) Sing. — sub *Piceis*
Collybia cirrhata (Schum. ex Fr.) Kumm.
Collybia confluens (Pers. ex Fr.) Kumm. — in foliis *Fagi*
 * *Collybia hybrida* (Kühn. et Romagn.) Svr. et Kub. — in foliis *Fagi*
Collybia maculata (Alb. et Schw. ex Fr.) Kumm. — sub *Piceis*
Collybia peronata (Bolt. ex Fr.) Kumm. — in detritu *Fagi* et *Piceae*
 * *Collybia terginoides* Svr. et Kub. — ad truncum putridum iacentem *Fagi*
Conocybe tenera (Schaeff. ex Fr.) Kühn. — ad paginam infer. trunci iacenti
Coprinus truncorum (Schaeff.) Fr. sensu Bres. — ad truncum iac. *Fagi*; etiam 7. VII. 1959
Cortinarius (Hydrocybe, Telamonia) bicolor Cooke, sensu Kühn. et Romagn. — in foliis *Fagi*
Cortinarius (Dermocybe) cinnamomeobadius R. Henry — ad terram muscosam sub *Fagis* et *Piceis*
 * *Cortinarius (Myxacium) salor* Fr. — in foliis *Fagi*
Crepidotus applanatus (Pers.) Kumm. — ad truncos putr. iac. fagineos, copiose
Cystoderma amianthinum [(Scop.) Fr.] Fayod
Cystoderma carcharias (Pers. ex Secr.) Fayod — in detritu *Piceae*
Cystoderma cinnabarinum (Alb. et Schw. ex Secr.) Fayod — in detritu *Fagi* et *Piceae*, etiam ad truncum putr. *Fagi*
Cystoderma sp. — in detritu (*Fagus*, *Picea*)
 * *Flocculina subincarnata* (Joss. et Kühn.) Orton — ad pericarpia *Fagi* foliis deciduis obiecta
Galerina mniophila (Lasch) Kühn. — ad truncum iac. muscosum
Galerina triscopa (Fr.) Kühn. — ad truncos putr. muscosos *Piceae* et *Abietis*; etiam 7. VII. 1959
Galerina unicolor (Vahl ex Sommerf.) Sing., sensu Orton — dtto
Hohenbuehelia petaloides (Bull. ex Fr.) Schulz., sensu Orton — ad truncum iac. muscosum
Hydopus marginellus (Pers. ex Fr.) Sing. — in codice *Abietis*; etiam 7. VII. 1959
Hygrophoropsis aurantiaca [(Wulfen) Fr.] Maire in Martin-Sans
Hygrophorus (Limacium) eburneus (Bull. ex Fr.) Fr. — sub *Fagis*
 * *Hygrophorus (Limacium) melizeus* (Fr.) Fr., sensu Favre in Kühn. et Romagn. — dtto
Hygrophorus (Limacium) olivaceo-albus (Fr.) Fr., sensu Kühn. et Romagn. — in fageto cum *Piceis*
Hypholoma capnoides (Fr.) Kumm. — in codicibus *Piceae*
Hypholoma fasciculare (Huds. ex Fr.) Kumm. — in codice, 7. VII. 1959
Hypholoma marginatum (Pers. ex Fr.) Schroet. in Cohn — ad terram sub *Piceis* et *Fagis*
Hypholoma sublateralitium (Fr.) Quél. — in codice *Piceae*
Kuehneromyces mutabilis (Schaeff. ex Fr.) Sing. et Smith — in codice *Fagi*, 7. VII. 1959
Laccaria amethystina (Bull. ex Mérat) Murrill — in detritu *Fagi*
Lactarius blennius (Fr.) Fr. — sub *Fagis*; etiam 7. VII. 1959
Lactarius camphoratus (Bull. ex Fr.) Fr.
Lactarius lignyotus Fr. — sub *Piceis*, 7. VII. 1959
Lactarius pallidus (Pers. ex Fr.) Fr. — sub *Fagis*
Lactarius picinus Fr. s. Neuh., Kühn. et Romagn. — sub *Piceis* et *Fagis*
Lactarius rufus (Scop. ex Fr.) Fr. — sub *Piceis*, 7. VII. 1959
Lactarius subdulcis (Pers. ex Fr.) S. F. Gray — sub *Fagis*; etiam 7. VII. 1959
Lactarius vellereus (Fr.) Fr. — sub *Fagis* et *Piceis*
Lactarius vietus (Fr.) Fr. — dtto
Lentinellus castoreus (Fr.) Konr. et Maubl. — ad truncos iac. *Abietis*
Lepiota felina (Pers. ex Fr.) Karst. — in detritu *Fagi* et *Piceae*
Lepista nuda (Bull. ex Fr.) Cooke — dtto
Leptonia sericella (Fr.) Barbier — inter graminam ad marginem viae silvaticae, loco aperto
Marasmius alliaceus (Jacq. ex Fr.) — sub *Fagis*, copiose

- Marasmius rotula* (Scop. ex Fr.) Fr. — ad ramulos, 7. VII. 1959
Marasmius wynnei Berk. et Br. — in foliis deciduis in *Abieto-Fageto*
Micromphale perforans (Hoffm. ex Fr.) S. F. Gray — ad acus *Piceae*
Mycena acicula (Schaeff. ex Fr.) Kumm. — ad ramulos *Sorbi*, 7. VII. 1959
Mycena alcalina (Fr.) Kumm. — ad truncos muscosos *Piceae*
Mycena amicta (Fr.) Quél. — ad ramulos *Piceae*
Mycena corticola (Pers. ex Fr.) S. F. Gray, s. Kühn. — ad truncum *Aceris*
Mycena crocata (Schrad. ex Fr.) Kumm. — in detritu *Fagi*
Mycena epipterygia (Scop. ex Fr.) S. F. Gray — dtto
Mycena epipterygia var. *truncorum* A. H. Smith — ad truncos *Fagi*
Mycena flavipes Quél. — ad truncum iac. *Fagi*
Mycena filopes (Bull. ex Fr.) Kumm. — ad ramos defect. *Fagi*; etiam 7. VII. 1959
Mycena galopus (Pers. ex Fr.) Kumm. — in detritu *Fagi* et *Piceae*
Mycena galericulata (Scop. ex Fr.) S. F. Gray — in codicibus *Fagi* et *Aceris*; etiam 7. VII. 1959
Mycena haematopus (Pers. ex Fr.) Kumm. — ad truncum iac. *Fagi*
Mycena maculata Karst. — ad truncum *Piceae*
Mycena metata (Fr.) Kumm., sensu Fr., Ricken — in detritu *Piceae*
Mycena laevigata (Lasch ex Fr.) Quél. — ad truncum iac. *Abietis*
Mycena pelianthina (Fr.) Quél. — in foliis *Fagi* 7. VII. 1959
Mycena polygramma (Bull. ex Fr.) S. F. Gray — in codice *Fagi*
Mycena pura (Pers. ex Fr.) Kumm. — sub *Fagis* et *Piceis*
Mycena rubromarginata (Fr.) Kumm. — ad ramulos *Piceae*
Mycena rugulosiceps (Kauffman) A. H. Smith — in codice *Fagi*; etiam 7. VII. 1959
Mycena sanguinolenta (Alb. et Schw. ex Fr.) Kumm. — in detritu *Fagi*
Mycena viridimarginata Karst. — in codice *Piceae*
Mycena viscosa (Secr.) Maire — ad truncos *Piceae*
Mycena zephyrus (Fr.) Kumm. — in detritu *Abietis* et *Piceae*
Nolanea cetrata (Fr.) Kumm. — in detritu *Fagi* et *Piceae*
Omphalina fibula (Bull. ex Fr.) Quél. — ad truncum muscosum *Piceae*
Omphalina chrysophylla (Fr.) Kotl. et Pouz. — ad truncum iac. *Piceae*
Omphalina wynniae (Berk. et Br.) Ito — ad truncum iac. *Abietis*
Oudemansiella mucida (Schrad. ex Fr.) Höhn. — ad truncos *Fagi*
Panellus mitis (Pers. ex Fr.) Sing. — ad ramos *Piceae*
Panellus serotinus (Schrad. ex Fr.) Kühn. — ad truncum iac. *Fagi*
Paxillus panuoides (Fr.) Fr. var. *rubrosquamulosus* Svr. et Kub. — ad basim trunci vivi antiqui *Fagi*
Pholiota adiposa (Fr.) Kumm. — ad truncos *Fagi*
Pholiota lubrica (Pers. ex Fr.) Sing. — inter folia *Fagi*
Pleurotus lignatilis (Pers. ex Fr.) Kumm. — ad truncos iac. putr. *Fagi*
Pleurotus ostreatus (Jacq. ex Fr.) Kumm. — ad truncum *Fagi*
Pleurotus ulmarius (Bull. ex Fr.) Kumm. — dtto
Pluteolus aleuriatus (Fr.) Karst. var. *reticulatus* (Pers. ex Fr.) J. Lange — ad truncum pur. *Fagi*
Pluteus cervinus (Schaeff. ex Fr.) Kumm. — ad truncos iac. *Fagi*; etiam 7. VII. 1959
Pluteus galeroideus Orton — ad truncum iac. putr. *Fagi*
Pluteus hispidulus (Fr.) Gill. (f. *typicus* Kühn.) — dtto
Pluteus lutescens (Fr.) Bres. — ad truncum putr. *Fagi* 7. VII. 1959
Pluteus nanus (Pers. ex Fr.) Kumm., sensu Orton — ad truncum iac. muscosum *Fagi*
Pluteus phlebophorus (Ditmar ex Fr.) Kumm., sensu Orton — dtto
Pluteus umbrosus (Pers. ex Fr.) Kumm. — ad truncum iac. *Fagi*
Porphyrellus pseudoscaber (Secr.) Sing. — sub *Piceis*
Psathyrella appendiculata var. *piluliformis* (Bull. ex St. Amans) Svr. et Kub. — ad truncum iac. muscosum *Fagi* (?)
Psathyrella cernua (Vahl ex Fr.) Moser in Gams — ad basim trunci *Fagi* in ligno putr. dissimulo
Psathyrella aff. *fulvescens* (Romagn.) — ad truncum iac. *Fagi*
Psathyrella cf. *gyroflexa* (Fr.) sensu Lange — dtto
Psathyrella squamosa (Karst.) Moser in Gams, sensu Kühn. et Romagn. — in detritu foliaque *Fagi*
Rhodocybe nitellina (Fr.) Sing. — ad terram
Russula alutacea (Pers. ex Fr.) Fr., sensu Melzer et Zvářa — in foliis *Fagi*

- Russula mairei* Sing. — sub *Fagis*
Russula lepida Fr. — sub *Piceis*
Russula nigricans (Bull. ex Mérat) Fr. — dtto
Russula nitida (Pers. ex Fr.) Fr., sensu J. Schaeffer — 7. VII. 1959
Russula ochroleuca (Pers. ex Secr.) Fr.
Russula solaris Ferdinandsen et Winge — sub *Fagis*
Strobilomyces floccopus (Vahl ex Fr.) Karst. — sub *Piceis*
Stropharia aeruginosa (Curt. ex Fr.) Quél. — in detritu *Fagi*
Tricholoma album (Schaeff. ex Fr.) Kumm., sensu J. Lange
Tricholoma columbetta (Fr.) Kumm. — sub *Fagis*
Tricholomopsis platyphylla (Pers. ex Fr.) Sing. — in detritu *Fagi*; etiam 7. VII. 1959
Tricholoma saponaceum (Fr.) Kumm.
Tricholoma sulphureum (Bull. ex Fr.) Kumm. — in detritu *Fagi*
Xerocomus chrysenteron (Bull. ex St. Amans) Quél. — sub *Piceis*
Xeromphalina campanella (Batsch ex Fr.) Kühner et R. Maire — in codicibus *Piceae*

Aphylophorales s. l.

- Aleurodiscus amorphus* (Pers. ex Fr.) Schroet. — ad ramos *Abietis* 7. VII. 1959
Amphinema byssoides (Pers. ex Fr.) J. Eriks. — ad ramos fagineos, ad lignum in trunco iac. *Fagi*
Antrodia mollis (Somm.) Karst. — ad ramos *Fagi*
* *Athelia pellicularis* (Karst.) Donk — od corticem trunci iac. *Fagi*
Bjerkandera adusta (Willd. ex Fr.) Karst. — ad truncos *Fagi*
Botryobasidium botryosum (Bres.) J. Eriks. — ad truncum iac. *Abietis*, ad corticem putr. *Fagi*, ad carposomata putr. *Fomitis fomentarii* atque *Inonoti nodulosi*
Betryobasidium subcoronatum (Höhn, et Litsch.) Donk — ad lignum putr. trunci iac. *Fagi*
Bourdota caesio-cinerea (Höhn. et Litsch.) Bourd. et Galz. — in tubulis carposomatis vetusti *Fomitis fomentarii* ad truncum *Fagi*
Cantharellus friesii Quél. — in foliis deciduis fagineis
Cantharellus infundibuliformis (Scop.) Fr. — in detritu
Byssocorticium atrovirens (Fr.) Bond. et Sing. — ad ramum putr. *Fagi*
Calocera cornea (Fr.) Loud. — ad truncos iac. *Fagi*
Calocera viscosa (Fr.) Fr. — ad truncos iac. *Piceae*
Clavulina cinerea (Fr.) Schroet. — in detritu *Fagi*
Climacocystis borealis (Fr.) Kotl. et Pouz. — ad truncum *Piceae*
Coniophora puteana (Schum. ex Fr.) Karst. — ad truncum emort. *Piceae*
Coriolellus serialis (Fr.) Murr. — dtto
* *Corticium furfuraceum* Bres. — ad truncum putr. iac. *Piceae*
Cristella candidissima (Schw.) Donk in W. B. Cooke — ad lignum putridissimum in trunco iac. *Fagi*
Cristella farinacea (Pers. ex Fr.) Donk — dtto
* *Dacrymyces caesius* Sommerf. sensu Pilát — ad ramulum decorticatum *Fagi*
Dacrymyces deliquescens (Bull. ex) Duby — ad truncum *Piceae* 7. VII. 1959
* *Dacrymyces palmatus* (Schw.) Bres. in Höhn. — ad truncum iac. *Piceae*
Dentinum rufescens (Pers. ex Fr.) S. F. Gray — in detritu *Fagi*
Dentipellis fragilis (Pers. ex Fr.) Donk — ad truncum iac. *Fagi*
Elvingia applanata (Pers. ex Wallr.) Karst. — ad truncos *Fagi*
Exidia thuretiana (Lév.) Fr. — ad ramos truncosque iac. *Fagi*, ad corticem, frequens
Fomes annosus (Fr.) Cooke. — in codice *Piceae* 7. VII. 1959
Fomes fomentarius (L. ex Fr.) Kickx — ad truncos vivos *Fagi*
Fomitopsis pinicola (Sow. ex Fr.) Karst. — ad truncos *Piceae*
Gloeocystidiellum citrinum (Pers.) Donk — ad lignum putr. in cavitate trunci permagni *Abietis*, ad paginam infer. in truncis iac. *Piceae*, copiose
Gloeophyllum sepiarium (Wulf. ex Fr.) Karst. — ad truncos *Piceae*
Heridium alpestre Pers. — ad truncos *Abietis*
Hirschioporus abietinus (Dicks. ex Fr.) Donk — ad truncos *Piceae*
Hyphoderma roseocreteum (Bres.) Donk — ad truncos iac. *Fagi*
Hyphodontia crustosa (Pers. ex Fr.) J. Eriks. — ad ramos decorticatos induratos *Fagi*
Hyphodontia pallidula (Bres.) J. Eriks. — ad lignum putridissimum in cavitate trunci permagni *Abietis*, ad paginam infer. trunci iac. *Piceae*

- Inonotus nodulosus* (Fr.) Karst. — ad truncos *Fagi*; etiam 7. VII. 1959
Lycoperdon pyriforme Pers. — in codicibus *Piceae*; etiam 7. VII. 1959
Naematelia encephala Pers. ex Fr. — ad truncum iac. *Abietis*
Odontia bicolor (Alb. et Schw. ex Fr.) Quél. — ad truncos iac. *Piceae*
Peniophora affinis Burt — ad truncos iac. *Fagi*
Peniophora cremea Bres. — dito
Phlebia centrifuga Karst. — ad paginam infer. truncorum iac. *Piceae*, frequens
Phlebia livida (Pers. ex Fr.) Bres. — ad truncos iac. *Fagi*
Phlebia radiata Fr. (Syn.: *P. aurantiaca* [Sow.] Karst.) — dito
Physisporinus sanguinolentus (Alb. et Schw. ex Fr.) Pil. — ad truncum *Piceae*
Plicatura crispa (Alb. et Schw. ex Fr.) Rea — ad ramos iac. *Fagi*, copiose
Polyporus squamosus (Huds.) ex Fr. — ad truncum *Fagi* 7. VII. 1959
Polyporus subarcularius (Donk) Boud. (Syn.: *P. brumalis* [Pers.] ex Fr. sensu Kreisel) —
 ad ramos iac. *Fagi*
Polyporus varius Fr. — ad ramos *Fagi* 7. VII. 1959
Polystictus perennis (L. ex Fr.) Fr. — ad terram
Pseudohydnum gelatinosum (Fr.) Karst. — ad truncos iac. *Piceae*
Pycnoporus cinnabarinus (Jacq. ex Fr.) Karst. — ad truncum ramosque iac. *Sorbi aucupariae*
 (extra silva virginea); etiam 7. VII. 1959
Scleroderma verrucosum Pers. — ad terram
Steccherinum ochraceum (Pers. ex Fr.) S. F. Gray — ad ramum *Fagi*, raro
Stereum hirsutum (Willd. ex Fr.) Fr. — ad ramos *Fagi*
Stereum murrayi (Berk. et Curt.) Burt — ad truncum iac. *Abietis*
Tomentella fuscella (Sacc.) Lundell — ad lignum putridissimum in trunco iac. *Fagi*
Tomentella microspora (Karst.) Höhn. et Litsch. — ad ramos iac. *Fagi*
Trametes versicolor (L. ex Fr.) Lloyd — ad truncos *Fagi*
Tremella lutescens Pers. ex Fr. — ad ramum *Fagi* 7. VII. 1959
 * *Tubulicerinis subulatus* (Bourd. et Galz.) Donk — ad truncum iac. *Piceae*
Tylosperma asterophorum (Bon.) Donk — in detritu, ad folia putr. *Fagi*
Tyromyces caesius (Schröd. ex Fr.) Murr. — ad truncos *Piceae* et *Fagi*!
Tyromyces lacteus (Fr.) Murr. — ad truncos iac. *Abietis* et *Fagi*
Tyromyces semisupinus (Berk. et Curt.) Murr. — ad truncos iac. *Fagi*

Discomycetes

- Biatorella* sp. — ad lignum putr. in trunco emort. *Fagi*
Calycella citrina (Hedw. ex Fr.) Boud. — ad ramos truncosque iac. *Fagi*, copiose
Coccomyces coronatus (Schum. ex Fr.) Karst. — ad folium defect. *Fagi*, rare
Coryne sarcoides (Jacq. ex Fr.) Tul. — ad truncum iac. *Fagi*
Gyromitra infula (Schaeff. ex Fr.) Quél. — ad truncos iac. *Fagi* copiose
Helvella lacunosa Afz. ex Fr. — ad truncos putr. *Fagi*
Heyderia abietis (Fr.) Link (Syn.: *Gymnomitrula abietis* [Fr.] Imai) — ad acus *Piceae*
Hyaloscypha quercina Velen. — ad ramum iac. fagineum
Hymenoscyphus epiphyllus (Pers. ex Fr.) Rehm in Kauffm. (Syn.: *Helotium epiphyllum*
 [Pers. ex Fr.] Fr., non sensu Velen.) — ad folia putr. *Fagi*
Orbilia botulispora Höhn. — ad lignum putr. in trunco emort. *Fagi*
 * *Otidea alutacea* (Pers.) Masee — in foliis deciduis *Fagi*, rare
 * *Pezizella languida* (Karst.) Svr. et Kub. — ad corticem in trunco iac. *Fagi*
Phialea cyathoidea (Bull. ex Fr.) Gill. — ad caules emort. *Doronici austriaci* 7. VII. 1959
Propolis versicolor (Fr.) Fr. — ad ramos *Fagi*
Polydesmia pruinosa (Berk. et Br.) Boud. — ad stromata *Quaternariae quaternatae* in ramis
 fagineis
Scutellinia scutellata (L. ex Fr.) Lambotte, sensu Le Gal — ad truncum putr. iac. *Fagi*
Scutellinia stenoperma Le Gal — dito

Pyrenomycetes

- Creopus gelatinosus* (Tode ex Fr.) Link — ad ramum putridissimum iac. *Fagi*
Diatrype disciformis (Hoffm. ex Fr.) Fr. — ad ramos *Fagi*
Eutypa spinosa (Pers.) Tul. — ad truncos iac. *Fagi*
Hypocrea rufa (Pers. ex Fr.) Fr. — ad ramos putr. *Fagi*
Hypoxyton fragiforme (Pers. ex Fr.) Kickx — dito

- Hypoxylon serpens* (Pers. ex Fr.) Fr. — ad lignum putr. trunci *Fagi*
Lophiosphaera sp. — in ligno putr. trunci iac. *Fagi*
Nectriopsis violacea (Schmidt in Fr.) R. Maire (Syn.: *Hypomyces violaceus* [Schmidt in Fr.] Tul.) — in aethalio myxomyceti *Fuligo septica* ad truncum iac. *Fagi*
Ophionectria cerea (Berk. et Curt.) Ell. et Everh. — ad stromata vetusta *Eutypae spinosae* lignumque *Fagi*
Quaternaria quaternata (Pers.) Schroet. — ad ramos *Fagi*
Xylaria hypoxylon (L. ex Fr.) Grev. — ad truncos putr. *Fagi*
Xylaria polymorpha (Pers. ex Fr.) Grev. — ad truncum *Aceris*

Myxomycetes

- Arcyria incarnata* Pers. — ad truncum iac. *Piceae*
Fuligo rufa Pers. — ad truncum muscosum putr.
Fuligo septica (L. ex) Weber — ad truncum iac. *Fagi*
Leocarpus fragilis (Dicks.) Rost. — ad ramulos *Fagi*
Lycogala epidendrum (L. ex) Fr. — in codicibus atque truncis putr.
Physarum leucophaeum Fr. — ad truncum iac. *Fagi*
Physarum viride (Bull. ex Pers.) — ad truncum iac. *Piceae*
Trichia affinis de Bary — ad truncum iac. *Fagi*
Trichia decipiens (Pers.) Macbr. — ad truncum iac. *Piceae*
Trichia favoginea (Batsch ex Pers.) Pers. in Roemer — ad truncum iac. *Fagi*

P o z n á m k y k n ě k t e r ý m, z v l á š t ě p o z o r u h o d n ě j š í m d r u h ů m na podkladě materiálu sebraného v Žofínském pralese.

Agaricales

***Cantharellula cyathiformis* (Bull. ex Fr.) Sing.**

Na ležících mechatých kmenech *Fagus*, roztroušeně. — Ekologicky málo známé stanoviště druhu, který se většinou vyskytuje v trávě mimo les, uváděné také Kühnerem a Romagnesim (1953). Mikroskopicky jsou naše nálezy zcela totožné a případnou záměnu s poněkud podobnou *Omphalina epichysium* (Pers. ex Fr.) Quél., rostoucí v horských lesích na trouchnivém dřevě (Boubínský prales aj.), vylučují již zřetelně amyloidní výtrusy.

***Clitocybe adirondackensis* (Peck) Sacc.**

Syn.: *Clitocybe hydrogramma* (Bull. ex Fr.) Kumm., sensu auct., non *Agaricus hydrogrammus* Fr. (teste Bigelow 1955)

V tlejícím bukovém listí, pospolitě a dosti hojně. — Podrobný popis s vyobrazením byl publikován v České mykologii 16:164—165, fig. 1, 1962 M. Svrčkem pod jménem *Clitocybe hydrogramma*. Podle Bigelowa (1955) je však platným jménem pro druh, v evrop. mykologické literatuře popisovaný jako *Clitocybe* (nebo *Omphalia*) *hydrogramma*, výše uvedený název; na tuto okolnost nás upozornil kol. Z. Pouzar. Materiál ze Žofínského pralesa naprosto souhlasí s citovaným popisem. Plodnice jsou za čerstva nápadně odpornou chutí po zkaženém tuku a páchnou rybinou.

***Clitocybe brumalis* (Fr.) Quél.**

Na zemi ve smíšeném porostu (*Picea*, *Fagus*, *Abies*). — Souhlasně s Kühnerem a Romagnesim (1953) rozumíme pod tímto druhem hygrofanni strmělku se světle šedým kloboukem 3—6 cm v průměru, bez prosvitavých lupenů, které jsou bělavé, jen lehce našedlé a třeněm bledým, nažloutlým, vláknitým a nepoprášeným. Dužnina byla moučné chuti a voněla moučně pouze na čerstvém řezu. Výtrusy

5–6,5 × 3–3,5 μ , válcovitě elipsoidní, na bázi šikmo zúžené. Dobře ji vyobrazuje Lange (Fl. Agar. dan. tab. 38 D).

Clitocybe candicans (Pers. ex Fr.) Kumm.

V detritu pod buky. — Podrobný popis této drobné bělostné strmělky uveřejnil Kühner v doplňcích k Flore analytique (1954 p. 103–104). Náš materiál má výtrusný prach čistě bílý, výtrusy 4–5,5 × 2,5–3 μ velké; dužnina byla nevonná a bez chuti. Jde o druh v pojetí Rickena (1915) a takto převzatý také většinou autorů.

Clitocybe dicolor (Pers.) J. Lange, sensu Kühner et Romagnesi

Syn.: *C. vibecina* (Fr.) Quél. sensu Konrad et Maublanc (Icon. tab. 295).

V bukovém listí. — Šedě zbarvený, hygrofanní druh s dužninou bez moučné vůně i chuti. Třeň je stříbřitě leskle vláknitý, s tmavší až začernalou bází a ani pod lupeny není poprášeny.

Clitocybe metachroa (Fr.) Kumm. sensu Konr. et Maubl. (Agaric. p. 405, 1948), non Ricken, nec Lange!

Syn.: *C. vibecina* (Fr.) Quél. sensu Velenovský (Čes. h. p. 270), non al.!

Trs dvou plodnic v mechu a mezi *Cladonia* sp., pod smrky. — Náš sběr nejlépe souhlasí s popisem *C. vibecina* ve Velenovského díle a domníváme se, že totožnou houbu popisují Konrad a Maublanc pod jménem *C. metachroa*. Jde o strmělku celkově šedě zbarvenou, s kloboukem 2–4 cm v pr., na středu plochým nebo nejvýše nepatrně vmačklým a nejtmaším, s lupeny jen slabě při okraji prosvitavými nebo vůbec neprosvitavými, krátce sbíhavými, s třeněm dosti tmavě šedohnědým, jen pod lupeny světlejším a pouze tam neznatelně řídké ojněným. Dužnina páchne intenzívně stuchlinou a je nevýrazné, mírné (nikoliv moučné) chuti. Výtrusy 6,5–7,5 × 3,5 μ , podlouhle elipsoidní.

Clitocybe vibecina (Fr.) Quél. sensu Kühn. et Romagn., non Velen.

V bukovém listí, jednotlivě. — Naše sběry měly klobouk 2,5–5 cm v pr., uprostřed hluboce nálevkovitý, silně hygrofanní, tmavě šedohnědý, s lupeny nejméně do 1/2 prosvitavými, třeň světle šedohnědý, oblý nebo smačklý, po celé délce pokrytý roztroušenými, jemně stříbřitě bílými pomíjivými vláčenky, ani na vrcholu nepoprášeny, lupeny tmavě hnědošedé, nehuště, dlouze sbíhavé. Dužnina byla skoro bez pachu, jen na čerstvém řezu voněla moučně, chuti rovněž moučné. Výtrusy 6–7 × 3,5–4 μ , široce elipsoidní.

Collybia terginoides sp. nov.

Na ležících tlejících kmenech *Fagus*.

Plodnice vyrůstají trsnatě, v trsech až po 17 plodnicích.

Klobouk 2–3,5 cm v průměru zprvu polokulovitý, záhy ploše rozložený, s velmi nízkým a tupým hrbolkem, na okraji úzce podvinutý, tence a pružně masitý, slabě hygrofanní, za vlhka bez prosvitavých lupenů, světle pleťové až masově hnědavý (zbarvení připomíná některé formy *Collybia dryophila*), od středu usychající, oschlý světle narůžověle pleťový, matný, lysý, a hladký, suchý.

Třeň 40–70 × 2,5–4 mm, středový, stejně tlustý, většinou podélně zřetelně smačklý a s rýhou po obou stranách, podobně jako klobouk zbarvený, ale tmavší

masově hnědý, po celé délce stejně zbarvený, jen na bázi bělavě až trochu nahnědle plstnatý (třeně plodnic v trsu jsou touto plstí vzájemně spojeny), jinak lysý a hladký, velmi pružný a nelámavý.

Lupeny nehuště, skoro prořídle, u třeně vykrojené a jen velmi krátkým zoubkem přirostlé, bělavé, později s nádechem světle pleťovým až bledě masovým (nikoliv však hnědé), na ostří stejně zbarvené, celé a rovné.

Dužnina příjemně slabě nasládle houbově vonná (bez stopy např. po česneku nebo starém kyselém zelí), chuti mírné, nevýrazné.

Pokožka klobouku složena z hyf 6–20 μ tlustých, dlouze válcovitých, bezbarvých, s hojnými přezkami, tenkoblanných, více méně rovnoběžně seřazených (nikoli korálovitě větvených), lysých. Pokožka třeně bez diferencovaných kaulocystid.

Výtrusy 6,5–8,5 \times 2,5–3,5 μ , dlouze válcovitě-elipsoidní, přímé, na bázi šikmo v dosti dlouhý a zakřivený apikulus stažené, tenkoblanné, hladké, bezbarvé, neamyloidní.

Basidie tetrasporické. Bez cheilocystid a pleurocystid. Hyfy tramy bezbarvé, s přezkami.

Poznámky. Tento zajímavý druh, který se nám nepodařilo ztotožnit se žádným z dosud popsaných druhů r. *Collybia* nebo *Marasmius*, připomíná na první pohled *Collybia confluens* (Pers. ex Fr.) Kumm., která má však třeně po celé délce zřetelně plstnaté, má velmi husté a nízké lupeny a charakteristické cheilocystidy. Méně podobná je *C. peronata* (Bolt. ex Fr.) Sing., rozdílná již palčivě chutnající dužninou a rovněž zřetelně plstnatým třeněm. Nejpřibuznější se však zdá být *Marasmius terginus* (Fr.) Fr. sensu Kühner et Romagnesi (Syn.: *M. gelidus* Quél.); houba v pojetí těchto autorů (1953) se podstatněji liší jen většími výtrusy (8,5–11 \times 3,5–4,5 μ) a dlouze rýhovaným povrchem klobouku. Citovaní autoři se také nezmiňují o trsnatém růstu na dřevě. Pod jménem *Collybia tergina* (Fr.) Lundell vydali v roce 1942 Lundell a Nannfeldt v exsikátové sbírce Fungi exsiccati suecici no. 1109 houbu, která je odlišná od *Marasmius terginus* sensu Kühner et Romagnesi a není také totožná s našim druhem. Jak sám Lundell se zmiňuje (na etiketě citované sbírky), je *C. tergina* podobná *C. confluens*, roste však jednotlivě, dužnina je vodnatější konsistence, třeně nápadně plihý, válcovitý (nesmačklý), a lysý, vyjma spodní části, která někdy bývá trochu plstnatá. Výtrusy 5,5–7(–8) \times 2,5–3,5 μ velké jsou podlouhle elipsoidní se zašpičatělou bází.

Revizí tohoto exsikátu, uloženého v mykologickém herbáři Národního muzea (PR 199814) přesvědčili jsme se, že jde sice o druh příbuzný, podle našeho názoru však přece jen rozdílný těmito znaky:

Collybia terginoides

plodnice trsnaté
třeně výrazně podél smačklý
klobouk bez prosvítavých lupenů
dužnina velmi pružná
pokožka třeně bez dermatocystid
dřevní druh na padlých kmenech

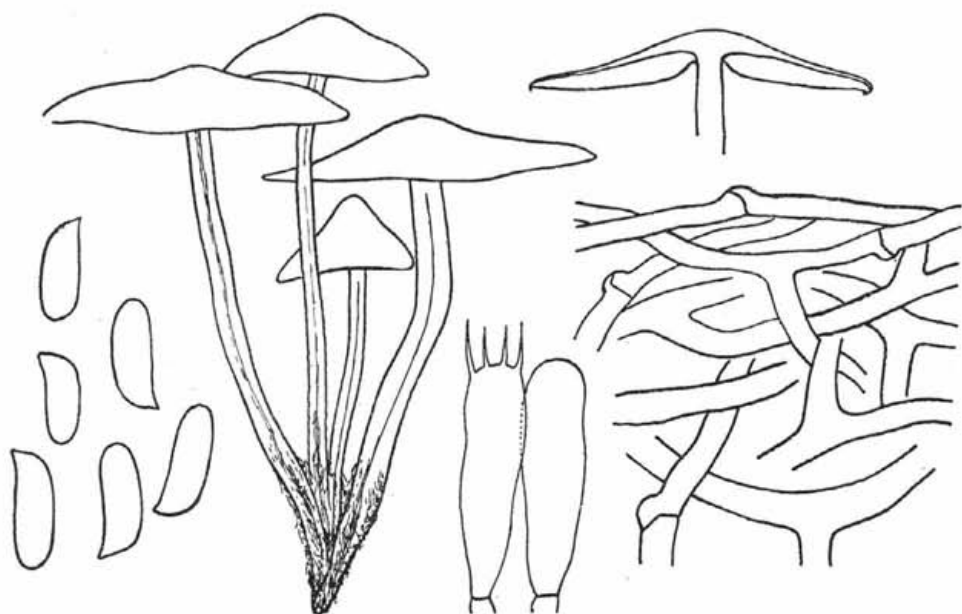
Collybia tergina

plodnice jednotlivé
třeně oblý
klobouk s prosvítavými lupeny
dužnina méně pružná, vodnatá
pokožka třeně s dermatocystidami
v listí (zvláště bukovém)

Pokud jde o velikost výtrusů, zjistili jsme u studovaného exsikátu z uvedené exsikátové sbírky průměrnou větší velikost (7–9 \times 3–3,5 μ), než udává Lundell na schedě. Zdá se proto pravděpodobná totožnost pojetí *C. tergina* s. Lundell s *Marasmius terginus* s. Kühn. et Romagn.

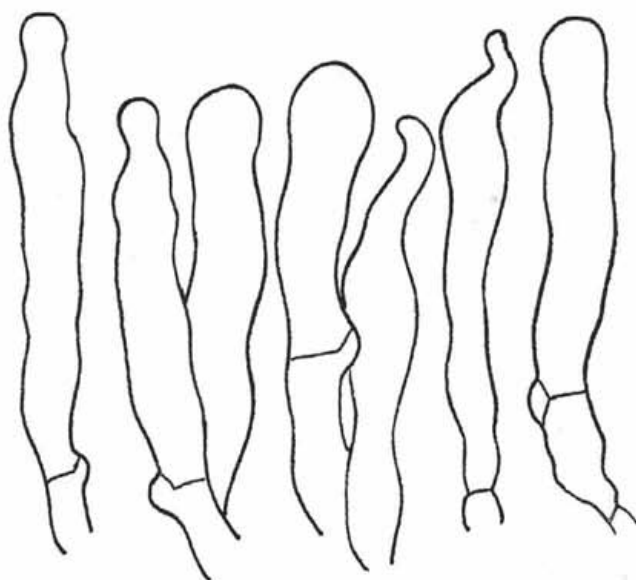
Marasmius terginus Fr. ze sbírky Rabenhorstovy (Fungi europaei č. 12: „in sylvis inter muscos prope Driesen, autumnum leg. Lasch.“), který nám byl rovněž k dispozici (PR 199815), sestává ze 2 nalepených plodnic, vyrůstajících jednotlivě ze zetlelého jehličí *Pinus*, mechu *Entodon schreberi* a drobných zbytků listí. Jejich stav bohužel nedovolil podrobnější ohledání pokožky klobouku a třeně, takže identifikace tohoto exsikátu není proveditelná, i když celkový habitus a výtrusy nevylučují totožnost s *C. tergina*.

V novější literatuře je *C. tergina* takřka neznámá. Jako příslušník britské mykoflory je zaznamenána v katalogu Dennise, Ortona a Hory (1960, p. 31), s odkazem na Boudierovy Icones (tab. 74) a Trans. brit. mycol. Soc. 12: 220, 1927 (obojí sub *Marasmius gelidus*), tedy prameny

Collybia terginoides Svr. et Kub. — Trs plodnic, výtrusy, basidie a pokožka klobouku (radiální řez) — Carposomata in fasciculo, sporae, basidia, epidermis pilei (radial. secta).

M. Svrček del.

Collybia tergina (Fr.) Lundell in Lundell et Nannfeldt — Dermatocystidy s pokožky třeně. — Dermatocystidia e superficie stipitis. (Fungi exsiccati suecici no. 1109, PR 199814).

M. Svrček del.

u nás nedostupné. Chybí v dílech Velenovského (1920–22), Singera (1949) a v klíči Moserově (1953, 1955). V Pilátově Klíči (1951 p. 185 a 198) nalézáme *Agaricus terginus* Fr. a *Marasmius gelidus* Quél. v synonymice u *Collybia fuscopurpurea* (Pers. ex Fr.) Favre, zřejmě pod vlivem Langeova názoru (1935–40, 2: 22), že *Agaricus terginus* Fr. je pouze mladé stadium jmenovaného druhu. Rickenův *Marasmius terginus* (1915, p. 73) je houba pravděpodobně rozdílná; stručný popis nedovoluje přesnější identifikaci.

V Singerově rozdělení r. *Collybia* (1949, p. 200–201) patří *C. terginoides* do sekce *Levipedes* (Fr.) Quél., stirps *Dryophila*, zatímco Kühner a Romagnesi (1953, p. 87) včleňují tuto sekci mezi *Peronati* Kühn. a tím ji podstatně rozšiřují.

Collybia terginoides Svrček et Kubička, sp. nov.

Dense caespitosa (usque 17), habitu *Collybiam confluentem* vel *C. peronatam* revocans.

Pileus 2–3,5 cm diam., hemisphaericus, dein obtuse campanulatus, convexo-explanatus, leviter obtuse umbonatus, tenuiter carnosus, elasticus, subhygrophanus, iove pluvio lamellis non pellucidis, pallide carneo-subfusco, iove sicco pallide carneo-roseolo, opacus, glaber, laevis, centro pallidiori, margine anguste involuto. *Stipes* 40–70 × 2,5–4 mm, aequalis, plerumque profunde sulcatus compressusque, glaber, nudus, basi solum albido vel sordide (fuscello) tomentosus, elasticus, cum pileo concolor (leviter obscurior), carneo-fuscus. *Lamellae* haud confertae, subdistantes, emarginatae et dente brevissime decurrentes, albae, denique tinctu roseolo usque pallide carneo (non fusco), ad aciem concolores, non fimbriatae. *Caro* concolor; odor paulisper amoenus olens, suave-fungineus; sapor mitis.

Cutis pilei e hyphis 6–20 μ crassis, longe cylindratis, subparallelis, hyalinis, fibulatis, tenuiter tunicatis, nudis. *Caulocystidia* nulla. *Basidia* tetraspora. *Cheilocystidia* et *pleurocystidia* nulla. *Hyphae* tramales hyalinae, fibulatae. *Sporae* 6,5–8,5 × 2,5–3,5 μ, cylindratis-ellipsoideae usque elongato-cylindraceae, rectae, basi cum apiculo elongato curvatoque, hyalinae, laeves, non amyloideae.

Hab. ad truncos putrescentes iacentesque *Fagi silvaticae*. Bohemia meridionalis: in silva virginea „Žofinský prales“ dicta (montibus Novohradské hory), 5. X. 1963, leg. M. Svrček et J. Kubička (Typus PR).

Adnotationes. *Marasmius terginus* (Fr.) Fr. sensu Kühner et Romagnesi (Syn.: *M. gelidus* Quél.) sporis maioribus (8,5–11 × 3,5–4,5 μ) pileo longe sulcato discrepat; verisimiliter haec species haud caespitosa lignicolaque est. *Collybia tergina* (Fr.) Lundell (in Lundell et Nannfeldt, Fungi exsiccati suecici no. 1109) diversa est, solitaria, aquosa, stipite conspecte flaccido, cylindrato, non compresso, cum dermatocystidiis; crescit in foliis deciduis.

Collybia terginoides in sect. *Levipedes* (Fr.) Quél., stirps *Dryophila* (teste Singer, 1949) spectat (= sect. *Peronati* Kühn. in Kühn. et Romagn., 1953).

Collybia hybrida (Kühn. et Romagn.) comb. nov.

Basionym: *Marasmius hybridus* Kühner et Romagnesi, Bull. Soc. mycol. France 68: 140, 1952

Na tlejícím listí a spadáných číškách *Fagus*, pospolitě. — Sběry z Žofinského pralesa velmi dobře souhlasí jak s popisem tohoto dosud, jak se zdá, mimo Francii nezjištěného druhu (viz též Kühner a Romagnesi 1954, p. 91–92, fig. 5 a p. 116–117), tak i s naším nálezem z Třeboňska: polesí Barbora, v zetlelém listí *Quercus* poblíže hájovny, hojně, ve společnosti *Marasmius splachnoides* Fr., 3. X. 1963. — Souhlasíme s Kühnerem, že houbu lze nejlépe definovat jako *Collybia dryophila* s lupeny *C. peronata*; jinak však ostatními znaky, zejména stavbou pokožky klobouku, poukazuje na příbuzenstvo s *C. fuscopurpurea* (Pers. ex Fr.) Kumm. (sensu Konrad et Maublanc, Kühn. et Romagn., Favre), od které se liší rozdílným zbarvením klobouku a třeně i o něco většími výtrusy.

Conocybe tenera (Schaeff. ex Fr.) Kühner

Syn.: *Galera tenera* (Schaeff. ex Fr.) Quél. sensu Kühn., non Ricken, nec J. Lange
Galera tenera f. *tenella* J. Lange

Na spodní straně ležícího kmene. — Méně obvyklé stanoviště. Jako *C. tenera* (nebo *Galera tenera*) bývá běžně určována většina sběrů tohoto rodu, jež se však při podrobném studiu ukáží jako různé druhy. Při vymezení typické *C. tenera* se

proto přidržíme pojetí Kühnera (1935, ut *C. tenera* f. *typica* Kühn.) následovaném Dennisem, Ortonem a Horou (1960). Langeovo vyobrazení tohoto druhu (ut *C. tenera* f. *tenella*) je výstižné a s naším nálezem velmi dobře souhlasí.

Coprinus truncorum (Schaeff.) Fr. sensu Bres.

Na ležícím kmenu *Fagus*. — Výtrusy 8–9,5(–10) × 5–5,5(–6) μ , elipsoidní až válcovitě elipsoidní, na bázi šikmo zúžené, se širokým klíčním porem, průsvitně kakaově hnědé. Podrobný popis tohoto dřevního a zdá se, že zejména v bučinách ne vzácného hnojníku, publikoval u nás M. Svrček (1956, p. 177–178, fig. 5). Podle našeho názoru je *C. truncorum* sensu Romagnesi rozdílný hlavně tvarem výtrusů.

Cortinarius (*Hydrocybe*, *Telamonia*) **bicolor** Cooke

V bukovém listí 4 plodnice. — Náš nález odpovídá pojetí tohoto pavučince u Kühnera a Romagnesiho (1953) a rovněž souhlasí v podstatných znacích s popisem Pilátovým (1963, p. 58–60) až na to, že plodnice ze Žofínského pralesa byly ve všech částech výrazněji fialově zbarvené. Dobré vyobrazení má Lange (1940, tab. 101 F). Rozhodně však je *C. bicolor* velmi blízký *C. evernius* Fr. Podle A. Nespiaka je uváděn také z bučiny na Jaworniku (1022 m) u Wetliny v polských Západních Beskydách (Domański et al. 1960, p. 218), bohužel bez bližších poznámek.

Cortinarius (*Myxaciium*) **salor** Fr.

V bukovém listí. — Tento rovněž fialově zbarvený pavučinec patří do příbuzenstva *C. (Myxaciium) delibutus* Fr., který má klobouk beze stopy po fialové barvě, treň více bělavá a výtrusy o něco menší. S naším materiálem souhlasí popisy Konrada a Maublanc (1948, p. 188), kteří *C. salor* uvádějí jako „ne vzácný v listnatých lesích v Juře“, Kühnera a Romagnesiho (1953) i Rickena (1915). Velenovský jej z Čech nezná. Podrobněji o něm pojednal R. Henry (Bull. Soc. mycol. France 66 : 144, fig. 3, 1950 a 79 : 302–303, fig. 4, 1963).

Crepidotus appianatus (Pers.) Kumm. sensu Karst., Bres., Pilát, non Ricken nec Rea

Na ležících trouchnivých kmenech bukových, hojně. — Jediný zástupce svého rodu, který jsme v pralesě zjistili. Výtrusy 5–6(–7,5) μ , kulaté, s krátkým apikulem, drobně bradavčité, ve vodním preparátu světle žlutavé, v NH_4OH světle žlutohnědé. Cheilocystidy 20–40 × 8–12 μ , široce kyjovité, tenkoblanné, bezbarvé. Pokožka klobouku z válcovitých, 5–8 μ tlustých, bezbarvých a nezrosolovatělých hyf.

Podle Piláta (1948) jde převážně o druh horských lesů, velmi hojný je zvláště v Karpatech na buku. Jinak zaznamenává 8 lokalit z Čech. Ve Francii podle Kühnera a Romagnesiho (1953) je dosti vzácný a podobně v Anglii podle Ortona (1960).

Flocculina subincarnata (Joss. et Kühn.) Orton

Na ležících bukových číškách jen na jediném místě. — Vzhledem k nepatrné velikosti lze tento druh snadno přehlédnout nebo také zaměnit s některými druhy podobnými, např. *F. carpophila* (Fr.) Orton, která se vyskytuje též na bukových

perikarpíích. Charakteristické pro *F. subincarnata* jsou především válcovité až válcovitě kyjovité (nikoliv lahvicovité) cheilocystidy $35-45 \times 5,5-8 \mu$ velké, s vrcholem široce zaobleným, a široce vřetenovitě mandlovité až skoro široce kosňkovité, na obou polech zúžené, výtrusy velmi tenkoblané, skoro bezbarvé (jen ve výtrusném prachu nažloutlé), $8,5-9,5 \times 5-6 \mu$ velké. Pokožka klobouku je složena z kulatých, nažloutlých, dosti tenkoblaných a hladkých buněk až 35μ v průměru.

Klíč k určení druhů rodu *Flocculina* publikoval v nedávné době P. D. Orton (1960, p. 232–234). Jinak s naším sběrem velmi dobře souhlasí podrobný popis, uveřejněný pod jménem *Naucoria subincarnata* Joss. et Kühn. v dodatcích k Flore analytique R. Kühnerem (1957, p. 21–23, fig. 8d a 10). Je uváděna z okolí Paříže a ze Savojska.

Galerina mniophila (Lasch) Kühn.

V mechu (plodnice vyrůstají přímo na živých mechových lodyžkách) na ležícím tlejícím kmenu. — Podle našich zkušeností je tento druh daleko méně hojný než-li dosti podobná *G. hypnorum* (Schrank ex Fr.) Kühn., od níž se liší již na prvý pohled celkově jiným, bledým zbarvením: klobouk je světle šedě hnědavý nebo velmi světle špinavě hnědavý, bez odstínů rezavých nebo žlutých, třeň je celý bledě žlutavý nebo našedle žlutavý, nahoře skoro průsvitný, lupeny bledě hnědavé, posléze světle špinavě hnědavé, bez rezavých nebo žlutých odstínů. Dužnina bez pachu, chuti zprvu slabě oříškové, pak jen nevýrazně a slabě moučné. Cheilocystidy $45-70 \times 9-13$ (báze) $\times 5-8$ (vrchol) μ , výtrusy v prášku šedavě hnědožlutavé, jednotlivé světle žluté, $10,5-13 \times 6,5-7,5 \mu$, lysé, v KOH kalně červenohnědavé. Trama lupenů složena z měchýřkovitých, dosti krátkých, $22-28 \mu$ tlustých hyf.

Hygrophorus (Limacium) melizeus (Fr.) Fr. sensu Favre in Kühn. et Romagn.

Na zemi pod buky a smrky. — Velmi dobře souhlasí s pojetím výše uvedených autorů. V naší literatuře bývá tradován — pod vlivem Rickenova (1915) pojetí *H. melizeus* — druh, označovaný dnes jako *H. chrysaspis* Métrod (bližší synonymika viz Dennis, Orton a Hora 1960, p. 74). Rozdíl mezi oběma těmito druhy jsou zřejmé i na exsikátech: zatímco u *H. melizeus* s. Favre jsou plodnice po usušení zbarveny celé světle béžově žlutavě, plodnice *H. chrysaspis* (neboli *Limacium melizeum* s. Ricken) zasycháním nápadně hnědnou, takže usušené jsou velmi tmavé, s lupeny až skoro černými. Také ve velikosti výtrusů je mezi oběma druhy rozdíl. Pro úplnost doplňujeme, že exsikáty *H. eburneus* (Bull. ex Fr.) Fr. (s. Ricken, Bres., Lange aj.) zůstávají čistě bílé, s kloboukem jen uprostřed lehce citronově nazelenalým. Výtrusy materiálu *H. melizeus* (Fr.) Fr. s. Favre z Žofínského pralesa jsou $6,5-7,5 \times 3,5-4 \mu$ velké a rovněž souhlasí s citovaným pojetím tohoto vzácnějšího horského druhu.

Lentinellus castoreus (Fr.) Konr. et Maubl.

Na padlých kmenech *Abies*. — O této vzácné houbě našich pralesů pojednali nedávno v České mykologii F. Kotlaba a Z. Pouzar (1962, p. 176–178), kteří revidovali také dokladový herbářový materiál. Žofínský prales je novou a teprve třetí českou lokalitou (po Boubínu a Kleti). Ze Slovenska je spolehlivě známa zatím jen z Dobročského pralesa. Plodnice ze Žofínského pralesa při sušení silně

voněly sušenými jablky („křížalami“), příjemným ovocným aromatem, které si exsikáty ještě delší dobu podržely. V tramě lupenů jsou přítomny dlouhé, tuhé a pevné hyfy, které v Melzerově činidle nápadně fialově černají. Rovněž výtrusy, krátce elipsoidní, $4 \times 2,5-3 \mu$ velké, hladké, jsou zřetelně amyloidní (nezbarví se však tak intenzívně jako hyfy tramy).

Lepiota felina (Pers. ex Fr.) Karst.

V detritu pod buky a smrky, 3 plodnice. — Odpovídá nejlépe popisu Kühnera a Romagnesiho (1953, p. 401, fig. 572). Výtrusy $7-8 \times 4-4,5 \mu$, podlouhle elipsoidní. Jde o druh vzácnější bedly, jejíž rozšíření si zaslouží větší pozornosti.

Omphalina wynniae (Berk. et Br.) Ito

Syn.: *Omphalina abiegna* (Berk. et Br.) Sing.

Na tlejícím dřevě ležícího kmenu *Abies*. — Nápadně zbarvená, horská dřevní kalichovka, částečně připomínající mladé plodnice *O. chrysophylla* (Fr.) Kotl. et Pouz. Dříve bývala také kladena k *O. umbellifera* (L. ex Fr.) Quél., druhu, který je dnes považován jednak za *O. ericetorum* (Fr.) M. Lange, jednak za *O. velutina* (Quél.) Quél. (viz Dennis, Orton a Hora 1960). Protože jde o druh u nás takřka neznámý, uvádíme stručný popis podle našeho sběru:

Klobouk 1–3 cm v průměru, nízce sklenutý, uprostřed zaoblený nebo nepatrně vmačklý, na okraji úzce podehnutý, tence masitě blanitý, dosti pružný, hygrofanní, za vlhka se slabě prosvítavými lupeny, od středu osychající, v mládí olivově hnědavý, pak světle citronově žlutý, usycháním rychle vybledající do bělavá, s pokožkou hladkou, matnou, skoro lysou až nepatrně plstnatou.

Třeň 2–2,5 cm \times 1–3 mm, válcovitý, stejně tlustý, mírně zahnutý, dosti pružný, ale přece jen lámavý, v mládí skoro celý citronově žlutý (nejtmavší v horní polovině), dole světlejší až bělavý, na bázi odstále bělavě srstnatý, později celý bělavý s nádechem citronovým nebo celý čistě bílý, lysý a hladký, jen nepatrně útle vláknitý.

Lupeny prořídle ($L = 13-16$, $l = 1-4$), světle citronově žluté, řidčeji bledě smetanové, na ostří stejně zbarvené, celé a rovné, na třeni obloukovitě dlouze sbíhavé, tlusté a pružné, skoro voskovité konsistence (asi jako u *Camarophyllus*), na ploše hladké, s hymeniem pravděpodobně i na ploše mezi lupeny.

Dužnina v klobouku i třeni bělavá až skoro čistě bílá, bez zvláštního pachu a bez chuti.

Výtrusy $8,5-11,5 \times 5,3-6 \mu$, elipsoidní, na bázi šikmo v krátký apikulus stažené, hladké, bezbarvé, neamyloidní. Také trama lupenů je neamyloidní.

Pluteus galeroides Orton

Na mechatém ležícím kmenu *Fagus*, 2 plodnice. — Nedávno popsán druh (Orton 1960, p. 354) z přibuzenstva *P. lutescens* (Fr.) Bres., od kterého se liší především jiným tvarem pleurocystid a celkovým zbarvením. Druhový název je vhodně zvolen, neboť houba zvláště na stanovišti skutečně připomíná *Galerina* sp. (např. *G. unicolor = marginata*). Orton popsal tuto štítovku rovněž z bukového dřeva z vyšších poloh Anglie. Stručný popis nálezu ze Žofínského pralesa:

Klobouk 12–24 mm v průměru, skoro ploše rozložený, s nízkým hrbolkem, kolem středu slabě hrbolkatě vrásčitý nebo jen velmi jemně a nepatrně vrásčitý, lysý a matný, za vlhka se slabě až dosti zřetelně do poloviny nebo až do středu prosvítavými lupeny, zbarvením připomínající žlutavou *Galerina* sp.

(nebo *Conocybe* sp.), světle okrově žlutý nebo medově hnědožlutavý, od středu usychající, oschlý teple chromově žlutý, někdy s nádechem hnědavým.

Třeň 20–30 × 1–3,5 mm, dole trochu silnější, světle citronově nažloutlý nebo žlutavý, podél jemně vláknitý, zcela lysý.

Lupeny prořídle (L = 30, l = 1–3), volné, břichaté, v mládí citronově nažloutlé, záhy však světle růžové a nejdříve při okraji klobouku se stopami původního zbarvení, na ostří bělavé.

Dužnina bílá, jen pod pokožkou klobouku žlutavá, bez pachu.

Pokožka klobouku složena z kulovitých, žlutě pigmentovaných buněk 13–32 μ velkých. **Cheilocystidy** až 65 × 15 μ velké, kyjovité válcovité, někdy skoro lahvicovité nebo krátce kyjovité, s vrcholem zaobleným, bezbarvé. **Pleurocystidy** až 90 × 17–23 μ velké, lahvicovité, k vrcholu zřetelně dlouze zúžené až zašpičatělé, bezbarvé nebo slabě nažloutlé. **Výtrusy** 6,5–9 × 5,2–6,5 μ , široce elipsoidní s krátkým apikulem a zrnitým obsahem.

Pluteus hispidulus (Fr.) Gill.

Na ztrouchnivěném dřevě padlého kmene *Fagus*, 1 plodnice. — Vzácny, ale velmi význačný druh štítovky dosud z Čech nepublikovaný. Na Moravě byla sbírána několikrát V. Vackem v okolí Žarošic, vesměs ve formě zemní (f. *terrestris* Kühn.), soudě podle popisů (Vacek in litt. a 1948, p. 36). Náš nález patří k typické formě (f. *typicus* Kühner, 1956, p. 183–185, fig. 1) a odpovídá jak popisu Kühnera (l. c.), tak Ortona (1960).

Klobouk 11 mm v průměru, 9 mm vysoký, úzce zvoncovitý, zaoblený, tence masitý, s pokožkou bledě šedohnědavou, pokrytou vrstvou stříbřitých radiálních vláken, překrytých černavými vlákny, která tvoří svazečky („knůtky“) na vrcholu klobouku vzpřímené; vrchol je nejtmaší a hustě těmito svazečky chlupů pokrytý, směrem k okraji klobouku tyto chlupy řidnou a jsou více přitisklé k pokožce, která je suchá, matná, velmi tenká, takže lupeny těsně při okraji prosvítají.

Třeň 23 × 2 (nahore)–2,5 mm (dole), dole nepatrně ztlustělý a jen na bázi hustě bíle vločkatý až chlupatě plstnatý, na ostatním povrchu podél bíle vláknitý, bezbarvý, později nahnědlý.

Lupeny husté, volné, 3 mm vysoké, bledé, lehce narůžovělé, osycháním hnědnoucí, na ostří celé a rovné, stejně zbarvené.

Dužnina bělavá, zvolna slabě hnědnoucí, nevonná.

Pokožka klobouku složena z bezbarvých, dlouze válcovitých hyf, s chlupovitým zakončením: poslední 2–3 buňky jsou zaškrcované, mírně zprohýbané, tenkostěnné, s šedým až světle černošedým vakuolárním pigmentem, spojené ve svazečky. Nejtlustší bývá 2.–3. buňka od konce (8–12 μ), poslední buňka (vrcholová) je zvolna dlouze zúžená, ale na konci tupá. **Cheilocystidy** až 65 × 13 μ , dosti různotvaré, nejčastěji válcovité-kyjovité s vrcholem ± zúženým, ale také široce kyjovité nebo skoro krátce lahvicovité, bezbarvé. **Pleurocystidy** chybějí. **Basidie** 25–30 × 6,5–8 μ , čtyřvýtrusé. **Výtrusy** 6–7,2 × 5,2–6,5 μ , široce elipsoidní.

Pluteus umbrosus (Pers. ex Fr.) Kummer, sensu Ricken, Konrad et Maublanc, Kühner et Romagnesi (non Bres., Velen.)

Na padlém kmenu *Fagus*, 7. VII. 1959. — U nás poměrně vzácny druh štítovky, kterou jsme měli možnost v minulých letech studovat ze dvou, dosud nepublikovaných nálezů: Dřínová hora u Srbska (stř. Čechy), na značně ztrouch-

nivělem pařezu listnáče, 3. VII. 1949, leg. M. Svrček, a les „Pekárna“ nad Žebětínem u Brna, na pařezu listnáče, 31. V. 1959, leg. L. Beran (zaslal F. Valkoun, det. M. Svrček).

Pod vlivem Velenovského se u nás dlouho tímto jménem chybně označovala štítovka z příbuzenstva *P. cervinus*, jejíž správné pojmenování je *P. atromarginatus* (Konrad) Kühner [Syn.: *P. nigrofloccosus* (Schulz.) Favre]; je to druh celkem běžný na pařezech jehličnanů a od pravého *P. umbrosus* naprosto odlišný.

Vyobrazení *P. umbrosus* přinese článek F. Kotlaby a Z. Pouzara v příštím čísle České mykologie.

***Paxillus panuoides* (Fr.) Fr. var. *rubrosquamulosus* var. nov.**

Na bázi prastarého živého kmene *Fagus*, 4 plodnice v trsu. —

Od typické formy se liší pokožkou klobouku živě okrově žlutou až zlatožlutou, vláseňovitě plstnatou, složenou z hnědočervených vláken, která tvoří dosti hustě sestavené, přitisklé šupinky; pomáčkáním ještě více vynikne tmavě červenavé zbarvení šupinek. V ostatních znacích souhlasí s nominální formou. Klobouk u našich sběrů byl 3–3,5 cm dlouhý a 2–4 cm široký, škeblovitý, k bázi bezstopečně zúžený, na okraji silně podvinutý, pružně a ztuhla masitý. Lupeny nehmotné, světle žluté, pak oranžově hnědožluté (kaldně oranžové), s četnými lamellulami, na spodu vrásčité a zkadeřené, na ostří světleji zbarvené, celé a rovné. Dužnina žlutavá, v bázi klobouku nahnědlá, neměnlivá, vonící zvláštním, silně pryskyřičným, příjemným aromatem. Basidie 25–30 × 6–7 μ, čtyřvýtrusé. Výtrusy 5–6 × 3,5–4 μ, široce elipsoidní, s krátkým apikulem, hladké, ve vodním preparátu světle hnědavé, v NH₄OH bledě žlutavé, skoro bezbarvé.

V literatuře nám dostupné jsme nenalezli označení této tak nápadné odrůdy. Také silná vůně zdá se být charakteristická (normální *P. panuoides* nevoní nebo neznatelně). Při povrchním pozorování dosti připomíná *Phyllostopsis nidulans* (Pers. ex Fr.) Sing. a na možnost záměny upozorňují již Konrad a Maublanc (1948, p. 416), mikroskopické rozdíly jsou však značné.

Paxillus panuoides var. *rubrosquamulosus* Svrček et Kubička, var. nov.

Pileo ochraceo usque aureo, tomentoso, brunneorubro-fibrilloso sat dense appresse squamuloso, odore, forte resinaceo, discrepat.

Ad basim trunci vivi antiqui *Fagi silvaticae*, in caespite. Montes Novohradské hory (Bohemiae merid.), in silva virginea „Žofínský prales“ dicta, 5. X. 1963, leg. J. Kubička et M. Svrček (Typus PR).

***Psathyrella appendiculata* var. *piluliformis* (Bull. ex St. Amans) comb. nov.**

Basionym: *Agaricus piluliformis* Bulliard ex St. Amans, Flore agenaise p. 584, 1821

Syn.: *Drosophila appendiculata* var. *pilulaeformis* sensu Kühner et Romagnesi, Flore analytique p. 365, fig. 494, 1953.

Na ležícím zetlelém mechatém kmenu (? *Fagus*). — Od typické *P. appendiculata* (Bull. ex St. Amans) Moser in Gams (Syn.: *P. hydrophila* auct. plur.) se liší robustnější plodnicí, hnědými lupeny bez červenavého nádechu a dužninou v klobouku i třeni kaldně hnědavě zbarvenou, a to i v centrální dutině třeně, zatímco nominální forma má dužninu bílou nebo bělavou. Také výtrusy 4,5–6 × 3–3,5 μ velké jsou tmavší, čokoládově hnědé.

***Psathyrella* aff. *fulvescens* (Romagn.)**

Na ležícím kmenu *Fagus*, jednotlivě. — Jde o druh velmi blízký *Drosophila*

fulvescens Romagn. (in Kühner et Romagnesi 1963, p. 364, fig. 489 a 490). Rozdíly spočívají v poněkud jiném zbarvení klobouku, v kratších cystidách a o něco širších výtrusech. Protože se nám nepodařilo náš sběr přesněji ztotožnit se žádným jiným z četných druhů tohoto obtížného rodu, uvádíme jeho popis:

Klobouk 28 mm v průměru, 22 mm vysoký, paraboloidní, zaoblený, bez hrbolu, silně hygrofanní, za vlhka sytě červenohnědý, bez prosvitavých lupenů, oschlý uprostřed dosti sytě zemlově hnědožlutý, k okraji bledě hnědavý a slabě radiálně vrásčitý, se stopami po kortině v podobě útlých roztroušených bílých vláček těsně při okraji klobouku.

Třeň 80 × 5 mm, dole mírně kyjovitě ztlustělý (8 mm), rovný, dutý, čistě bílý, příčně slabě vlnkatý, podél velmi jemně hedvábitě leskle vláknitý, bez stopy po kortině.

Lupeny mírně husté, 5 mm vysoké, sotva břichaté, široce přirostlé, světle šedavé, pak hnědošedavé, na ostří bílé, celé a rovné, na ploše pod lupou hustě bíle tečkované (pleurocystidy).

Dužnina v klobouku nahnědlá nebo bledá, v třeni skoro čistě bílá, bez pachu.

Cheilocystidy 45–50 × 12 μ, lahvicovité, bez inkrustace, bezbarvé, tenkoblanné. **Pleurocystidy** až 65 × 11 μ, úzce lahvicovité, jinak jako cheilocystidy. **Výtrusy** 9–11 × 4,5–5,5 μ, podlouhle elipsoidní, na bázi šikmo zúžené, průsvitně hnědé.

Psathyrella cf. gyroflexa (Fr.) sensu Lange

Na mechatém ležícím kmenu *Fagus*. — Druh kritický a málo známý. Langeho popis a vyobrazení (1933, tab. 152 B, p. 99) naši houbu velmi připomínají, až na údaj o zbarvení lupenů a výskytu („v trávě“). Kupodivu také *Psathyra gyroflexa* sensu Velenovský (1922, p. 594) značně souhlasí (rovněž „v trávě“), a i když ani Velenovský se nezmiňuje o purpurově hnědých lupenech, domníváme se, že je s Langeho houbou totožná.

Aphylophorales s. l.

Athelia pellicularis (Karst.) Donk

Na kůře ležícího kmene *Fagus*. — Souhlasí jak s popisem v díle Bourdota a Galzina (1927, p. 191), tak v práci Warcupa a Talbota (1962, p. 512, fig. 11), kteří tento druh izolovali z půdy, resp. s povrchu živých kořenů dozrávajících pšenice v Austrálii. Christiansen (1960) jej z Dánska nepopisuje a nelze jej proto podle jeho klíče druhů r. *Athelia* určit. Náš materiál má bohatě vyvinuté, poměrně pevné bazální hyfy 4–5 μ tlusté, v pravém úhlu větvené, přezkaté, bezbarvé, se stěnami tenkými nebo slabě ztlustělými, lysými. Subhymentální hyfy jsou tenčí (2–3,5 μ), často pokryté tenčí jehličkovitými krystalky až 6 × 1–1,5 μ velkými. Basidie 16–21 × 5–6 μ (excl. sterigmata 2,5–4,5 μ dlouhá), krátce kyjovité, 2–4 výtrusé. Výtrusy 4–5,5 × 2,5–3,5 μ, široce elipsoidní (řidčeji podlouhle elipsoidní), až kulovitě elipsoidní, po jedné straně sploštělé, s velmi krátkým apikulem, hladké, neamyloidní, často splepené po 2–4.

Cantharellus friesii Quél.

Syn.: *C. cavinae* Velen., Čes. houby p. 79, 1920

Na zemi v bukovém listí, 3 plodnice. — U nás vzácný druh (k nejznámějším lokalitám patří Boubínský prales, kde byl v uplynulých letech častěji nalezen). Velenovského lokality ze středních Čech by bylo vhodné znovu potvrdit.

Plodnice ze Žofínského pralesa jsou poměrně velké, s kloboukem 4–5 cm v průměru, uprostřed hluboce pohárkovitým, celým živě lososově růžově červeným, s matnou, skoro hedvábitě jemně vláknitou, nešupinkovitou pokožkou. Třeň 25–45 × 5–7 mm, dolů zvolna zúžený, většinou zahnutý a nerovný, oblý nebo podélně smačklý, velmi tuhý a pevný, plný, bledě narůžovělý až bledě nažloutlý, s růžovým nádechem, velmi jemně vláknitý, lysý. Lupeny prořídle, nízké, tlusté, většinou několikrát vidlené, vespod bohatě tupě žebernaté a spojované, od pokožky třeně ostře oddělené, dlouze sbíhavé, živě růžově oranžové nebo světle lososové, řidčeji bledě nažloutlé s růžovým nádechem. Dužnina bělavá, příjemně vonná podobně jako *Cantharellus cibarius*, ale jemněji.

Corticium furfuraceum Bres.

Mycologia 17 : 69, 1925

Syn.: *Corticium subpallidulum* Litsch., Svensk bot. Tidskr. 32 : 284, 1938

Na trouchnivém dřevě ležícího kmene *Picea*, ve společnosti *Tubulicrinis subulatus* (Bourd. et Galz.) Donk. — Za určení tohoto druhu vděčíme kol. Z. Pouzarovi, který nás také upozornil na to, že jde o první nález u nás. *C. furfuraceum* se zdá být časté ve Skandinávii na dřevě konifer. Jeho rodové zařazení je dosud nejasné. Náš materiál měl charakteristické, skoro kuželkovité cystidioly, jen nepatrně převyšující basidie, výtrusy 4–5 × 2–2,5 μ velké, podlouhle nebo vejčitě elipsoidní, neamyloidní, a velmi nezřetelné, spleené, bezbarvé hyfy.

Dentipellis fragilis (Pers. ex Fr.) Donk

Syn.: *Dryodon nodulosum* (Fr.) Cejp

Acia nodulosa (Fr.) Pilát

Herictum fragile (Fr.) Kotlaba

Na spodní straně tlejícího kmene *Fagus*. — Na správné pojmenování nás upozornil kol. Z. Pouzar. Druhový název „*nodulosum*“, použitý Pilátem (1925) a Cejpem (1928), nelze na náš druh vztahovat, neboť spadá do synonymiky *Mycocacia stenodon* (Pers.) Donk.

D. fragilis se u nás vyskytuje hlavně ve starších a zachovalejších listnatých lesích, a to častěji v karpatské oblasti. V Čechách jej sbíral první z nás např. v údolí potoka Klíčavy na Křivoklátsku (v r. 1947) a bude zajímavé sledovat jeho rozšíření. Jako nový druh pro Polsko jej nedávno publikoval Domański z polských Západních Beskyd na bukových kmenech v okolí Wetliny (Domański et al. 1960, p. 193, fig. 15) pod jménem *Dryodon nodulosum*. V nedávné době se tímto druhem zabýval F. Kotlaba (Ochr. Přír. 15:70–78, 1960), který jej nejnověji sbíral na několika dalších lokalitách v Čechách (spolu se Z. Pouzarem).

Exidia thuretiana (Lév.) Fr.

Na kůře ležících kmenů a větví *Fagus*, hojně. — Výtrusy 13–16 × 5,5–6 μ, válcovité, prohnuté. Pilát (1957, p. 195) jej uvádí z Československa jako velmi vzácný druh (celkem 3 nálezy). Zdá se však, že v původních porostech a zvláště v bučinách bude častější.

Phlebia centrifuga Karst.

Syn.: *P. macra* Litsch.

Na kůře i na dřevě spodní strany ležících kmenů *Picea*, velmi hojně. — Plodnice je za čerstva skoro bezbarvá nebo nažlátlá, rozsahlé plochy pokrývající, hustě

paprscitě vrásčitá, za sucha zatvrdlá, světle kávově hnědavá nebo světle špinavě okrová, s obrubou byssoidní, přitisklou k substrátu, narůžovělou až světle karmínově červenavou, vespod bělavou (hyfy subikula); zarůžovění obruby není však vždy patrné, často je obruba jen bělavá, tvořená silnými i tenčími myceliovými provazci. Bazální hyfy 3–6 μ tlusté, s přezkami, bezbarvé, tlustoblanné. Subhymeniální hyfy 3,5–4,5 μ tlusté, podobné. Cystidioly úzce válcovité, zprohýbané, nahoře někdy skoro kyjovité, 2–2,5 μ tlusté a 8–12 μ přechýlující nad basidie-mi. Výtrusy 6–7,5 \times 2–2,5 μ , válcovité, přímé, na bázi šikmo zúžené, neamyloidní.

Za určení tohoto druhu vděčíme kol. Z. Pouzarovi. *P. centrifuga* je význačná pro pralesové porosty karpatské, z Čech je známa např. z Boubínské pralesa.

Tubulicrinis subulatus (Bourd. et Galz.) Donk.

Na trouchnivém dřevě ležícího kmenu *Picea*. — Cystidy 50–70 μ dlouhé, ostře zašpičatělé, mohutně tlustoblanné, jen uprostřed s úzkým kanálkem, který se ve vrcholu cystidy náhle rozšiřuje, zřetelně amyloidní. Výtrusy 6–8 \times 1–1,5 μ , tence válcovité, lehce prohnuté.

Odpovídá popisu u Christiansena (1960, p. 135); jde o druh i u nás častější na dřevě konifer, zdá se však, že dosud nepublikovaný.

Tylosperma asterophorum (Bon.) Donk

Syn.: *Corticium trigonospermum* Bres. in Bourd. et Galz.

Na detritu, hlavně zetlelém a spleném listí bukovém. — Hyfy s přezkami. Basidie 20–22 \times 5–5,5 μ (excl. sterigmata 4–4,5 μ dlouhá), štíhle kyjovité, 4výtrusé. Výtrusy 4,5–5,5 \times 4–4,5 μ , zaobleně trojhranné, bezbarvé. — Z Čech byl již tento význačný druh zaznamenán (Svrček, 1954, p. 132, fig. 7) a od té doby známe několik dalších nálezů.

Discomycetes

Pezizella languida (Karst.) comb. nov.

Basionym: *Peziza languida* Karst., Not. Sallsk. Faun. Flor. fenn. 10: 145, 1869

Na kůře ležícího kmenu *Fagus*. — Apothecia 0,2–0,4 mm v průměru jsou za sucha světle smetanově nažloutlá, krátce ale zřetelně stopkatá, někdy jen se stopkatě staženou bází. Excipulum bezbarvé, na spodu 80 μ široké, po stranách 40 μ široké, složené z rovnoběžných hyf; korová vrstva tvořená terminálními buňkami těchto hyf kyjovitého tvaru, 4–6 μ širokými, bezbarvými a tenkoblannými. Vřec-ka 60 \times 4,5–5,5 μ , podlouhle válcovité-kyjovité, porus v Melzerově činidle nemodrá. Parafysy 1,5–2 μ tlusté, neztluštělé, bezbarvé, přímé. Výtrusy 6–7,5 \times 2 μ , úzce válcovité elipsoidní až trochu klínovité, se dvěma velkými kapkami u pólů.

Odpovídá Dennisově popisu (1956, p. 51, fig. 43) na základě Karstenova typu. Dennis však tento druh s určitými výhradami spojuje s *Pezizella parile* (Karst.) Dennis a připouští možnost, že jde o dva druhy. Zdá se, že tento názor potvrzují i naše dosavadní pozorování.

Otidea alutacea (Pers.) Massee

V zetlelém listí bukovém, vzácně. — Náš sběr souhlasí s pojetím tohoto vzácnějšího diskomycetu v díle Bresadolově (1933, tab. 1225), který jej dobře

vyobrazuje, i v příručce Dennisově (1960, p. 17), jehož údaj o velikosti výtrusů odpovídá našemu pozorování ($13-15 \times 6-6,5 \mu$), zatímco Bresadola je udává větší, $15-17 \times 7-8 \mu$.

V létě r. 1963 sbíral prvý z nás *Otidea alutacea* také na Písecku v okolí Čimelic (na okraji rybníka Stejskal, v mechu a trávě při kořenech *Populus alba*, 13. VII.).

Pyrenomyces

Creopus gelatinosus (Tode ex Fr.) Link

Na značně trouchnivém dřevě ležící silné větvě *Fagus*, na jediném místě, ale hojně, celou větev pokrývající. — Výtrusy zelené, rozpadající se již ve vřecku ve 2 poloviny; jednotlivé poloviny $5-8 \times 4-4,5 \mu$ velké.

Nectriopsis violacea (Schmidt in Fr.) R. Maire

Syn.: *Hypomyces violaceus* (Schmidt in Fr.) Tul.

Na aethaliu hlenky *Fuligo septica* na padlém kmenu *Fagus*. — Vzhledem k zvláštnímu výskytu druh spíše přehlížený, než vzácný; Moravec (1955) zaznamenává pouze 2 nálezy z Čech, Winter (1887) jen jednu lokalitu ze Saska, Munk (1957) zná rovněž jediný sběr z Dánska. Stěna perithecia $25-35 \mu$ tlustá je intenzívně, skoro karmínově fialová. Vřecká s 8 výtrusy jednořadě uloženými, výtrusy $6,5-7,5 \times 2,5-3,5 \mu$ velké jsou bezbarvé, tupě válcovité, dvoubuněčné, s tenkou septou uprostřed (a tam někdy zaškrcené).

Ophionectria cerea (Berk. et Curt.) Ellis et Everhart

Na starých stromatech *Eutypa spinosa* a okolním dřevě, na ležící bezkoré větvi bukové. — Stěna perithecia je zlatožlutá až citronově žlutá (podobně také obsah mladých vřecek!) složená z hranatých buněk $8-10 \mu$ velkých. Vřecká $75-90 \times 9-11 \mu$, výtrusy $35-50 \times 3,5 \mu$, bezbarvé, dlouze větvenité, k oběma pólům zvolna zašpicatělé, četnými kapkami vyplněné. — Nový druh pro ČSSR.

SUMMARY

In recent times, Vrátný (1961) has been engaged with a phytocoenological investigation of the Žofínský Virgin Forest and reported a total of six plant associations: 1. *Abieto-Fagetum* with *Sanicula europaea* (hercynian beech woods with *Abies* and *Picea*), 2. *Abieto-Fagetum* with *Oxalis acetosella*, 3. *Piceeto-Fagetum herbosum* (spruce-beech woods), 4. *Piceeto-Abietum* with *Soldanella montana* (spruce-fir), 5. *Piceeto-Abietum sphagnosum*, 6. *Cardamineto-Alnetum* with *Chaerophyllum hirsutum* (Bittercress-Alder). The original vegetation of the Novohradské Mountains, whose components occur in the Žofínský Virgin Forest, comprised fir-beech woods. Human activities in the mid-nineteenth century greatly extended the growth of spruce with a gradual decrease of fir to the advantage of beech. In the virgin forest, we today therefore encounter firs about 300 years old and, less frequently, up to 500 years. The whole region is also rich in red and roe deer, which restrict the development of young fir and beech.

The Novohradské Mountains possess a humid climate and the area of the virgin forest had an average annual rainfall of 917 mm. during 1876-1950 with the most substantial months being July - 135 mm., June - 119 mm. and August - 110 mm. The average yearly temperature is assessed at 5 °C. with a maximum of about 15 °C. in July.

The geological substratum is chiefly formed of granite, whilst the undulating terrain produces diverse habitats which are very favourable for the growth of fungi from spring to autumn. Abundant dead trunks and fallen branches also give rise to conditions especially suitable for lignicolous fungi.

There have been no previous reports on the mycoflora of the virgin forest. However, on 7. 7. 1959, a short, solely exploratory excursion was made by J. Kubička, who found slightly more than thirty species of fungi, but the weather was unsuitable at the time which probably had an unfavourable influence on the development of fructifications. The second excursion (J. Čech, J. Ku-

bička, M. Svrček and L. Kubičková), undertaken on 5. 10. 1963, was substantially more successful with more than 220 species of higher fungi being made whilst collecting intensively for three hours.

Almost all species, of which voucher material (exsiccati) was preserved, were revised microscopically. However, from our own descriptions and notes, we have only selected for publication those species which we consider important, in some way significant or interesting (chiefly species which are critical or new for our country). We have therefore taken into account the limitation of this work, confined ourselves to a mere enumeration (with ecological data) for the majority, and also some of the rarest, of the species.

We consider collections of the following species to be noteworthy:

Agaricales: *Clitocybe adirondackensis*, *Collybia hybrida*, *C. terginoides*, *Coprinus truncorum* (s. Bres.), *Cortinarius bicolor*, *C. salor*, *Flocculina subincarnata*, *Hohenbuehelia petaloides*, *Hydropus marginellus*, *Hygrophorus melizeus* (s. Favre), *Lentinellus castoreus*, *Lepiota felina*, *Mycena haematopus*, *M. laevigata*, *M. maculata*, *M. pelianthina*, *M. rugulosiceps*, *Omphalina wynniae*, *Paxillus panuoides* var. *rubrosquamulosus*, *Pleurotus lignatilis*, *P. ulmarius*, *Pluteus galeroideus*, *P. hispidulus*, *P. phlebophorus*, *P. umbrosus*, *Psathyrella appendiculata* var. *piluliformis*, *P. cernua*, *P. squamosa*, *Russula solaris*.

Aphyllorphorales s. l.: *Athelia pellicularis*, *Cantharellus friesii*, *Corticium furfuraceum*, *Dacrymyces caesius*, *D. palmatus*, *Dentipellis fragilis*, *Exidia thuretiana*, *Hericium alpestre*, *Peniophora affinis*, *Phlebia centrifuga*, *Plicatura crispa*, *Tubulicrinis subulatus*, *Stereum murrayi*, *Tylospora asterophorum*, *Tyromyces semisupinus*.

Discomycetes: *Otidea alutacea*, *Pezizella languida*.

Pyrenomycetes: *Creopus gelatinosus*, *Nectriopsis violacea*, *Ophinctria cerea*.

Voucher material has been deposited in the mycological herbarium of the National Museum in Prague.

LITERATURA

- Anonymus (1938): Referát o knize J. Kořínka: Přírodopisec vypravuje. Venkov (z 13. II. 1938, s fotografiemi J. Bauma).
- Bigelow H. E. (1955): A note on *Clitocybe adirondackensis*. *Mycologia* 47: 902-903.
- Bourdot H. et Galzin A. (1927): Hyménomycètes de France. P. 1-761, Sceaux.
- Bresadola G. (1927-41): Iconographia mycologica 1-27, Mediolani.
- Cejp K. (1928): Monografie Hydnačí republiky československé. P. 1-107, Praha.
- Christiansen M. P. (1959): Danish Resupinate Fungi. 1. Ascomycetes and Heterobasidiomycetes. *Dansk bot. Ark.* 19, Nr. 1. P. 1-55.
- Christiansen M. P. (1960): Danish Resupinate Fungi. 2. Homobasidiomycetes. *Dansk bot. Ark.* 19, Nr. 2. P. 61-388.
- Dennis R. W. G. (1956): A revision of the british Helotiaceae in the herbarium of the Royal Botanic Gardens, Kew, with notes on related european species. *Mycol. Papers* No. 62. P. 1-216.
- Dennis R. W. G., Orton P. D. et Hora F. B. (1960): New check list of british agarics and boleti. *Trans. brit. mycol. Soc., Suppl.*, part 1-2, p. 1-225.
- Domański S., Gumińska B., Lisiewska M., Nespiak A., Skirgiełło A., Truszkowska W. (1960): Mikoflora Bieszczadów Zachodnich (Wetlina 1958). *Monogr. bot.* 10: 159-237.
- Janda R. et Jandová Z. (1953): Naše pralesy. Praha.
- Konrad P. et Maublanc A. (1924-37): Icones selectae fungorum. 1-5. Paris.
- Konrad P. (1948): Les Agaricales. *Encycl. mycol.* 14. P. 1-149, Paris.
- Kotlaba F. et Pouzar Z. (1951): Příspěvek k poznání mykoflory pralesa na Boubíně. *Čes. Mykol.* 5: 153-158.
- Kotlaba F. et Pouzar Z. (1962): Lupenaté a hřibovité houby (Agaricales) Dobročského pralesa na Slovensku. *Čes. Mykol.* 16: 173-191.
- Kubička J. (1960): Die höheren Pilze des Kubani-Urwaldes im Böhmerwald. *Čes. Mykol.* 14: 86-90.
- Kubička J. (1962-63): Výsledky studia helmovok-Mycena S. F. Gray - v Belanských Tatrách na Slovensku. *Čes. Mykol.* 16: 192-197, 17: 35-42, 77-88.
- Kühner R. (1935): Le genre *Galera*. Paris.
- Kühner R. (1938): Le genre *Mycena*. P. 1-710, Paris.
- Kühner R. et Romagnesi H. (1953): Flore analytique des champignons supérieurs. P. 1-556, Paris.
- Kühner R. et Romagnesi H. (1956): Compléments a la Flore, analytique. VIII. Espèces nouvelles, critiques ou rares de Pleurotacées, Marasmiacées et Tricholomatacées. *Bull. Soc. Natur. d'Oyonnax* 8: 73-131.

SVRČEK ET KUBIČKA: HOUBY ŽOFÍNSKÉHO PRALESA

- Kühner et Romagnesi H. (1956): Compléments a la Flore analytique. VIII. Espèces nouvelles, critiques ou rares de Volvariaceés. Bull. Soc. mycol. France 72: 181–249.
- Kühner R. et Romagnesi H. (1957): Compléments a la Flore analytique. VII. Espèces nouvelles, critiques ou rares de Naucoriaceés, Coprinaceés et Lépiotaceés. Bull. Soc. Natur. d'Oyonnax, Suppl. hors série No. 10–11; p. 1–94.
- Lange J. E. (1935–40): Flora agaricina danica. 1–5, Copenhagen.
- Maximovič R. (1938a): Novohradská rezervace. Zprávy památ. péče 2: 134.
- Maximovič R. (1938b): K dějinám pralesa na velkostatku Nové Hradky. Krása našeho domova 30: 44.
- Moravec Z. (1955): Československé Hypocreales. Nepubl. diplom. práce z Katedry botaniky UK.
- Moser M. (1953): Die Blätter- und Bauchpilze in Gams H., Kleine Krypogamenfl. v. Mitteleuropa, ed. 1, 2: (1–4) 1–282 (ed. 2, 1955).
- Munk A. (1957): Danish Pyrenomycetes. Dansk bot. Ark, 17, Nr. 1. P. 1–491.
- Orton P. D. (1960): New check list of british agarics and boleti. III. Notes on genera and species in the list. Trans. brit. mycol. Soc. 43: 159–439.
- Pilát A. (1925): Tři druhy Hydnaceí, nové pro Čechy. Mykologia (Praha) 2: 52–54.
- Pilát A. (1948): Evropské druhy trepkovitek — Crepidotus Fr. Atlas hub evrop. 6: 1–78, tab. 1–24.
- Pilát A. (1951): Klíč k určování našich hub hřibovitých a bedlovitých (Agaricales). P. 1–719, Praha.
- Pilát A. (1957): Přehled evropských druhů řádu prakýjankotvarých — Protoclavariales Heim. Čes. Mykol. 11: 66–95.
- Pilát A. (1957): Přehled evropských Auriculariales a Tremellales se zvláštním zřetelem k československým druhům. Sborn. nár. Mus. v Praze 13. B, No. 4: 115–210, tab. 14–39.
- Pilát A. (1963): Cortinarius (Hydrocybe) bicolor Cooke v Československu. Čes. Mykol. 17: 58–60, tab. VIII.
- Ricken A. (1915): Die Blätterpilze Deutschlands und der angrenzenden Länder. 1–2, Leipzig.
- Smith A. H. (1917): North American species of Mycena. P. (1–18) 1–507, tab. 1–99, Ann. Arbor.
- Svrček M. (1954): Druhý příspěvek k poznání mykoflory Českého Středoohoří. Čes. Mykol. 8: 129–134.
- Svrček M. (1956): Nové, vzácné nebo méně známé československé houby bedlovité. III. Čes. Mykol. 10: 174–183.
- Vacek V. (1948): The Bohemian and Moravian species of the genus Pluteus. Stud. bot. čechoslov. 9: 30–48.
- Velenovský J. (1920–22): České houby. 1–5, p. 1–950, Praha.
- Vrátný Z. (1961): Možnosti zvýšení produkce porostů v oblasti Novohradských hor na základě využití výsledků typologického průzkumu Žofínského pralesa. Nepubl. diplomová práce z Lesnické fakulty v Praze.
- Warcup J. H. et Talbot P. H. B. (1962): Ecology and identity of mycelia isolated from soil. Trans. brit. mycol. Soc. 45: 495–518.
- Winter G. (1887): Gymnoasceen und Pyrenomyceten. Rabenhorst's Kryptogamenflora. P. 1–925, Leipzig.
- Adresa autorů: Dr. Mirko Svrček, CSc., Národní museum, sectio botanica, Václavské nám. 1700, Praha 1.
Dr. Jiří Kubička, Lázně Třeboň.

Parazit hlenek *Tilachlidium tomentosum* (Schrad.) Lindau v Čechách

Tilachlidium tomentosum (Schrad.) Lindau, a parasite of slime moulds
in Bohemia

Karel Cejp

Hyfomycet *Tilachlidium tomentosum* (Schrad.) Lindau byl opět nalezen v Čechách, parazitující na hlence *Trichia affinis* De Bary. Rozšíření a popis tohoto druhu byl doplněn. Dále byl nalezen nový parazit hlenek, asi z rodu *Ciliciopodium* Karst. (*Clavularia* Karst.) na *Comatricha nigra* (Pers.) Schroet.

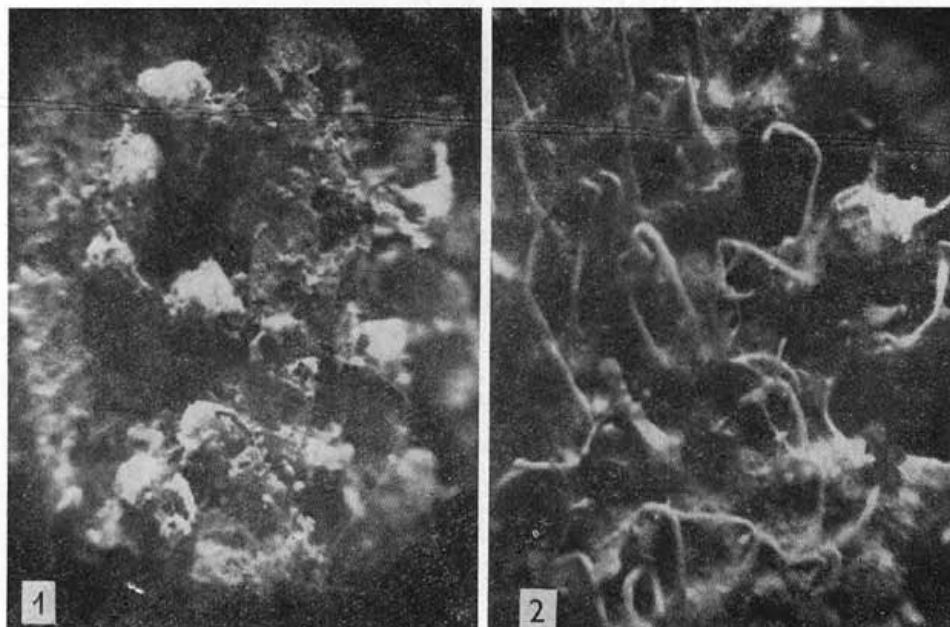
The hyphomycete *Tilachlidium tomentosum* (Schrad.) Lindau was found parasitizing *Trichia affinis* De Bary in Bohemia. Geographical distribution and description were completed. A new parasitic species, perhaps belonging to the genus *Ciliciopodium* Karst. (*Clavularia* Karst.), was found on *Comatricha nigra* (Pers.) Schroet.

Hlenky (*Myxomycetes*) mají některé parazity z říše hub, kteří se sem tam objevují. V mykologické literatuře najdeme i různé hyfomycety, parazitující na hlenkách. Tak např. Tubaki (1955) popisuje hyfomyceta *Calcarisporium pallidum* Tubaki, parazitující na *Stemonitis fusca* v Japonsku, Karsten (1892) popsal z Finska hyfomyceta *Ciliciopodium mycogenum* (Karst.) Karst. (*Clavularia mycogena* Karst.) z hlenky *Fuligo varians* Somm. (*F. septica* Gmel.) s podlouhlými konidii, velikými až 4–6 μ ; daleko více je znám druh *Tilachlidium tomentosum* (Schrad.) Lindau, který pod jménem *Stilbum parasiticum* Persoon je uváděn a též vyobrazen z Německa Ditmarem (1816) ve Sturmově flóře Německa. Dále je tento druh uváděn ze Švýcarska, Holandska, Belgie, Anglie, Polska, SSSR, Sev. Ameriky, z Kuby a Ceylonu. Z Polska jej cituje Bresadola (1903) pod názvem *Stilbella tomentosa* ve Fungi polonici ("in Myxomycete putri, julio, conidia 4–5 \times 2–2,5 μ "). Na Moravě byl tento druh nalezen Niesslem (1865) na *Cribraria vulgaris* Schrad. u Rosic a Hor. Domášova jako *Stilbum tomentosum* Schrad. Kavina (1940) našel tuto vzácnou houbu v srpnu 1935 a 1939 na *Trichia varia* u Chlumu u Třeboně a v červenci 1938 na *Trichia scabra* v pralese pod Hoverlou (SSSR: Zakarp. Ukrajina) a uvádí ji jako *Stilbella tomentosa* (Schrad.) Ferraris.

Při sbírání hlenek v létě 1963 našel jsem tohoto hyfomyceta na *Trichia affinis* De Bary na smrkovém pařezu. Pokrýval skoro dospělé nahloučené plodničky a vyskytoval se téměř na všech. Parazitem nebyly zachváceny pouze některé, vyrostlé stranou od hlavního shluku plodniček. Že jde o pravého parazita a nikoliv o saprofyta (kteří se na hlenkách vyskytují velmi hojně), dokazuje fakt, že drobná vlákna parazita pronikají dovnitř kulovité plodničky a jsou ještě na povrchu rozprostřena, takže se pod nimi plodničky úplně ztrácejí. Kromě toho jsou kapiliciová vlákna hostitele změněna a rovněž výtrusy nejsou jako u zdravých jedinců se sítkou kolem výtrusů, nýbrž jsou nepravidelně kulovité a se stran smáčklé. Místo peridie jasně žlutavé nebo leskle žluté je u parazitovaných jedinců barva temně okrová až hnědá. Proto poznámky, jež často v literatuře nalézáme, jako „na přezrálých Trichiích a Arcyriích během deštivého počasí“ (Ditmar 1816) nebo „na zahnívajících myxomycetech“ (Lindau 1910), nejsou docela správné. Našel jsem zmíněného parazita na suchém smrkovém pařezu v červenci 1963

u Kařízku (u Zbiroha) v malém smrkovém lesíku poblíž kařezského rybníka. Houby a stejně i hlenky se objevují po dešti, když jsou také ostatní atmosférické podmínky splněny.

Poněvadž jde o vzácný nález v Čechách, připojuji popis parazita.

1. *Tilachlidium tomentosum* (Schrad.) Lindau. Plodničky hlenky pokryté myceliem parazita. — Sporangia of the slime mould covered by mycelium of the parasite.

2. *Trichia affinis* De Bary parasitovaná hyfomycetem *Tilachlidium tomentosum* (Schrad.) Lindau. Koremia houby vyrůstající na plodničkách hlenky. — *Trichia affinis* De Bary parasitized by *Tilachlidium tomentosum* (Schrad.) Lindau, Coremia of the fungus growing on sporocarps of the slime mould.

Photo V. Jechová

Tilachlidium tomentosum (Schrad.) Lindau

Stilbum tomentosum Schrader, J. Bot. 2: 65, 1799, tab. 3, fig. 1. a., b.

Tilachlidium tomentosum (Schrad.) Lindau in Rabenh. Kryptogamenflora 1, 9: 306, 1910.

Stilbella tomentosa Bresadola, Ann. mycol. 1: 129, 1903.

Stilbum parasiticum Persoon, Synopsis p. 680, 1801; Mycologia europea 1: 351, 1821; Ditmar in Sturm, Deutschlands Flora, Pilze 1: 129, 1816, tab. 46.

Hyfy jsou bílé, pronikající substrát; stopka vynikající z vlnaté base, je bílá, plstnatá a žláznatá, zakončená skoro kulovitou, posléze neprůsvitnou, bělavou hlavicí, 120 μ . Stopka, jež bývá přímá nebo poněkud prohnutá, je lysá, složená z vločkovitých šupin; tato plstěná stavba je patrná zejména na basi. Na hlavicí jsou válcovité, na koncích otupělé, hyalinní konidie, jež měří 3,5–7 \times 2–2,5 μ ; řidčeji jsou skoro kulovité, 3–5 μ v průměru.

Parasituje na živých hlenkách z rodu *Trichia*. V literatuře se udávají jako hostitelé ještě rody *Arcyria*, *Hemiarcyria*, *Didymium*, *Dictydium*, *Cribraria*, *Fuligo*, *Lachnobolus* a *Stemonitis*.

Od rodu *Stilbella* Lindau se liší druhy rodu *Tilachlidium* Preuss tím, že stopka jejich je často

rozvětvená a na konci zakončená kulovitou hlavicí, která je ostře a zřetelně oddělena od vlastní stopky; u rodu *Stilbella* je naopak zakončena kyjovitou částí, která se znenáhla rozšiřuje a konidie jsou drženy na hlavicí slizem. *Tilachlidium pinnatum* Preuss je typem rodu; je také houbou fungikolní: většinou se vyskytuje na různých druzích rodu *Mycena*. *T. humicola* Oud. a *T. racemosum* Oud. jsou houby půdní, *T. pubidum* (Tode) Lindau a *T. proliferum* Oud. jsou obyvatelé jehličí a zbytků dřev v půdě.

V Komorním Hrádku u Chocerad nad Sázavou jsem našel na hlenec *Comatricha nigra* (Pers.) Schroet. 23. VII. 1954 (Cejp, 1962) několik koremií parazita — asi z rodu *Ciliciopodium* Karst. (*Clavularia* Karst.) — veliká sotva 0,5 mm, jejichž stopka je zakončena kulovitou oddělenou hlavicí, pokrytou uschlými šupinami sekretu. Poněvadž jsem nenašel hůlkovité, nepřehrádkované výtrusy, jimiž je tento rod charakterisován, nemohl jsem nález blíže taxonomicky zařadit.

LITERATURA

- Bresadola G. (1903): Fungi polnici a cl. viro B. Eichler lecti. Ann. mycol. 1: 97—131.
 Cejp K. (1962): Příspěvek k mykofloře hlenek (Myxomycetes) Čech, zejména západních. Sborn. Nár. Mus., B, 18 (No. 3): 61—80.
 Ditmar L. P. F. (1816): Die Pilze Deutschlands. In Sturm, Deutschlands Flora in Abbildungen nach der Natur mit Beschreibungen, III, 3: 67—98.
 Karsten P. A. (1892): Finlands mögelsvampar (Hyphomycetes fennici), Helsingfors.
 Kavina K. (1940): Notes sur la morphologie et sur la biologie de *Tilachlidium tomentosum* (Schröd.) Lind. Bull. int. Acad. Sci. 1940, sep. 1—5.
 Lindau G. (1910): Fungi imperfecti: Hyphomycetes (zweite Hälfte). Kryptogamenflora von Deutschland, Oesterreich und der Schweiz, Ed. 2, 1, 9: 1—983.
 Niessl G. v. (1865): Vorarbeiten zu einer Kryptogamenflora von Mähren und Oesterr. Schlesien. II. Verhandl. naturforsch. Ver. Brünn 34: 60—193, 1864.
 Tubaki K. (1955): Studies on the Japanese Hyphomycetes. II. Fungicolous group. Nagaoa No. 5: 11—40.

Adresa autora: Prof. dr. Karel Cejp, DrSc., Praha 2, Benátská 2.

Jan Macků (21. V. 1881 — 13. III. 1964) in memoriam

Karel Kříž

Nečekaně i pro ty, kteří s ním až do posledních týdnů jeho činorodého života přicházeli do styku, zemřel v Brně 13. března 1964 ve věku 83 let prof. dr. Jan Macků, nositel Řádu práce a laureát ceny Osvobození města Brna, botanik a mykolog, čestný člen Čs. vědecké společnosti pro mykologii a čestný předseda její brněnské pobočky.

Jan Macků se narodil 21. května 1881 ve Volfířově u Dačic. Po absolvování vysokoškolských studií v Praze vyučoval od r. 1904 na středních školách v Uh. Hradišti, Velkém Meziříčí a Přerově, a od r. 1913 zakotvil trvale v Brně; zde již v r. 1920 začíná současně pů-

sobit postupně též na několika vysokých školách a končí svou vysokoškolskou dráhu jako profesor Vojenské technické akademie A. Zápotockého v r. 1957. Avšak ani odchod do výslužby neznamenal pro něj trvalý odpočinek, neboť nade vše miloval svou práci; působí proto i pak několik let jako externista na svém posledním vědeckém pracovišti a zajíždí ve vysokém věku též k přednáškám a seminářům na chemickou fakultu Slovenské vysoké školy technické v Bratislavě. Ještě v posledních letech podílel se velmi aktivně na veškerém mykologickém dění v Brně a byl činný jak v oboru mykologie, tak i v oboru léčivých rostlin; autorský výtisk svého slovensky psaného Atlasu léčivých rostlin (Bratislava 1964) dostal do rukou ještě na svém smrtelném loži.

Šest desetiletí svého života věnoval Jan Macků rozsáhlé práci pedagogické, vědecké i popularizační, jejíž těžiště bylo v užité botanice, a to zejména v mykologii a léčivých rostlinách. Oběma těmito úsekům věnoval řadu publikací a článků v odborných časopisech i desítky zpráv v denním tisku; mnohé z jeho prací navazovaly i na jeho vlastní experimentální činnost.

Při svém dlouhodobém studijním pobytu ve Francii a Itálii v r. 1911 získal velké zkušenosti zejména s pěstováním lanýžů, na základě kterých pak u nás činil kultivační pokusy a podrobně popsal metodiku této práce i zkušenosti při ní získané. Na tomto úseku své činnosti projevil obdivuhodnou průkopnickou vytrvalost. Ještě po r. 1957 očkovoal suché

Fízky zralých plodnic v našich nejteplejších oblastech divoce rostoucího lanýže letního (*Tuber aestivum*) na kořínky dubů na vhodných místech Kapanska za asistence svého žáka, čejkovického faráře V. Skalníka, který je sám též nadšeným botanikem a mykologem. A až do posledních měsíců svého života se nevzdal ani myšlenky na další pokusy s francouzským lanýžem, při nichž chtěl použít přímého vysazování mycelia vypěstovaného v laboratořích, když se po r. 1949 dověděl o této možnosti; jeho úsilí o opatření tohoto mycelia nebylo však, bohužel, úspěšné.

Jeho „Český houbař“, který od r. 1913 vyšel ve 4 vydáních česky (naposledy r. 1949 s názvem „Houby jedlé a jedovaté“) a ve 2 vydáních německy (jako „Praktischer Pilzsammler“), byl několika generacím houbařů většinou prvním učitelem nauky o houbách; 50.000 výtisků této knížky šířilo s úspěchem znalost hub, budilo a upevňovalo ušlechtilou vášeň mnoha mykofágů a přispívalo k hospodářskému využití houbového bohatství lesů.

Se zdarem setkala se též mykofloristická činnost Jana Macků, při níž věnoval pozornost zejména teplomilným houbám Ždánického lesa a jeho podhůří — lesa Kapansko u Hodonína: již před lety upoutaly velkou pozornost jeho nálezy hříbu satana (*Boletus satanas*) a muchomůrky císařské (*Amanita caesarea*); v poslední době pak to byl hřib rubínový (*Boletus rubinus*), který vzbudil nemenší pozornost.

Ve své monografické studii „Moravské muchomůrky“ (1942) povýšil pro některé význačné stálé vlastnosti na samostatný druh muchomůrku královskou (*Amanita regalis*), považovanou až dosud (s výjimkou Michaela 1903, který je prvním skutečným přeradičem) většinou jen za odrůdu či poddruh muchomůrky červené (*A. muscaria*).

Jan Macků byl družné a veselé povahy, měl velmi srdečný vztah k lidem a na všechny působil svým životním optimismem; to vše mu získávalo četné přátele. Své mykologické příspěvky psal s láskou k houbám a s obdivem ke kráse a životu těchto podivuhodných organizmů. Toto své nadšení pro houby dovedl po celý život šířit svérázným a velmi působivým mluveným i psaným slovem.

Non omnis moriar multaque pars mei vitabit Libitinam... Těmito slovy vyjádřil jeho oblíbený římský básník Horatius svou víru, že smrtí nepropadne celá jeho bytost zapomnění. A ve vztahu k zesnulému Janu Macků vyvstává i nám, kteří jsme ho velmi blízce znali, podobná myšlenka. Čest jeho památce!

Seznam prací dr. Jana Macků s mykologickou tematikou za poslední 3 roky (ostatní viz Čes. Mykol. 15: 49—55, 1961).

V seznamu nejsou uvedeny články a drobné zprávy, uveřejněné v denním tisku, zejména v brněnské „Rovnosti“.

1961: Vzájemný vztah mezi hřibem rubínovým a hřibem plavým (spolu s V. Skalníkem). Čes. Mykol. 15: 81—86.

Květena Kapanska (III. příspěvek k fytosociologii kapanského poleší (spolu s V. Skalníkem). Sborn. Klubu přírod. Brno 33: 25—28.

Vzpomínka. Mykol. Sborn. 38: 126.

1962: Jihlavské vrchy a jejich podhůří. Lidé a Země 11: 300—303.

Noch ein Wort über den Kurzporigen Röhrling, *Boletus rubinus* W. G. Smih. Z. Pilzkde., Bad Heilbrunn Obb., 28: 28—29.

Významná mykologická lokalita — Kapansko. Almanach Morav. Mus. No. 2: 94.

Život a dílo zakladatele moravské mykologie Gustava Niessla

The life and basic works of the Moravian mycologists Gustav Niessl

Josef Nožička

Letos tomu bylo právě 125 let, co v italské Veroně, kde tehdy jeho otec sloužil jako rakouský dělostřelecký nadporučík, se dne 26. ledna 1839 narodil zakladatel moravské mykologie Gustav Niessl z Mayendorfu. První své vzdělání získal ve Štýrském Hradci a ve Vídni, kam byl mezitím přeložen jeho otec, vlastníci rozsáhlé přírodovědecké sbírky a horlivě se zajímající o přírodovědecké studium. Po jeho příkladu začal G. Niessl již od 12 let věnovat zvláštní pozornost studiu přírodních věd, zvláště pak botaniky, astronomie a matematiky. Ještě za svých studií na vyšší reálce a polytechnice ve Vídni navázal styky s předními vídeňskými botaniky a zabýval se kryptogamickými studii, zejména pak zkoumáním mikroskopických hub. Když pak se stal r. 1857 asistentem na vídeňském polytechnickém ústavu, seznámil se s tamnějším slavným astronomem prof. dr. Jos. Herrem. Vlivem tohoto vědce se u Niessla silně upevnil zájem o astronomii, v kterémžto oboru vědecky pracoval až do svého stáří. Před

PROF. GUSTAV NIESSL VON MAYENDORF VE VĚKU 23 LET

Výňatek ze skupinového portrétu prvního výboru společnosti „Naturforschender Verein in Brünn“ z roku 1862. Tehdy Niessl (označený ve skupině dvanácti osob č. 10) byl 23 let star. Fotografie, umístěná před str. 297, byla otištěna při příležitosti 50. výročí založení této společnosti jako příloha k pojednání H. Iltise „Die Geschichte des naturforschenden Vereines in Brünn in den Jahren 1862–1912“ ve spolkovém časopisu Verhandlungen des naturforschenden Vereines in Brünn 50 (1911): 297–335, 1912. Niessl byl při založení této společnosti patrně nejmladším členem výboru. V době uveřejnění tohoto snímku (1912) byli ostatní členové výboru již mrtvi — kromě Niessla, jenž žil v té době jako důchodce ve Vídni.

A. Pilát

105 lety (4. ledna 1859) byl sotva dvacetiletý Niessl jmenován suplujícím profesorem praktické geometrie na brněnské polytechnice, kde mu byla příštího roku (27. ledna 1860) jako jednadvacetiletému svěřena stolice praktické geometrie, kromě které přednášel též astronomii.

Když se r. 1861 ustavil v Brně přírodovědecký spolek — Naturforschender Verein — k jehož budovatelům patřil i Niessl, stal se členem jeho prvního výboru, r. 1864 místopředsedou a od r. 1865 do r. 1907 obětavě zastával funkci jednatelskou a byl namnoze jeho hybnou silou. Na schůzích spolku přednesl mnoho referátů z oboru botaniky, mykologie, meteorologie i astro-

nomie a v jeho časopise *Verhandlungen des naturforschenden Vereines Brünn* otiskl řadu svých prací z oboru astronomie, botaniky a mykologie.

Po reorganizaci brněnské techniky byl r. 1867 jmenován řádným profesorem geodézie a pro školní rok 1868/69 byl zvolen ředitelem této vysoké školy. V letech 1870/72 a 1882/4 zastával funkci děkana inženýrské školy stavitelské a v letech 1877/78 byl rektorem brněnské techniky. Od r. 1894 byl předsedou zkušební komise pro II. státní zkoušku na stavebním oboru a od r. 1898 předsedou komise pro státní zkoušky civilních geometrů. Předtím r. 1883 byl jmenován vládním radou, od r. 1888 byl členem moravské zemské školní rady, od r. 1889 členem patentního soudního dvora a od r. 1902 dvorním radou.

Za svoji vědeckou práci v oboru geodézie byl r. 1901 zvolen korespondujícím členem Ústředního ústavu pro meteorologii a geodynamiku. Kromě toho byl členem komise pro mezinárodní měření země a za své zásluhy o výzkum meteorů se r. 1904 stal korespondujícím členem vídeňské akademie věd.

Zvlášť významně se Niessl zasloužil o vybudování ombrometrické sítě na Moravě a ve Slezsku. Když byla r. 1880 z podnětu vrchního lesmistra kroměřížského Jana Jackla u přírodovědeckého spolku za předsednictví zemského lesního inspektora Rud. Zlika ustanovena zvláštní meteorologická komise, stal se Niessl r. 1881 jejím jednatelem a od r. 1882 začal vydávat zprávy o každoročních výsledcích deštoměrných a meteorologických pozorování. Za Niesslovy redakce vycházela po 25 let (1882–1907) každoročně publikace „Bericht der meteorologischen Commission des naturforschenden Vereines in Brünn über die Ergebnisse der meteorologischen Beobachtungen“; Niesslovi patří hlavní zásluha, že otiskovaná pozorování z jednotlivých stanic získala nezbytnou jednotnou úpravu, jaké meteorologická disciplína vyžaduje.

Nejdůležitější z jeho astronomických prací byly otisknuty v publikacích vídeňské akademie věd, a to r. 1877 „Beiträge zur kosmischen Theorie der Meteoriten“ a r. 1880 „Theoretische Untersuchungen über die Verschiebung der Raditionspunkte aufgelöster Meteorströme“. V časopise „Astronomische Nachrichten“ r. 1878 vyšlo jeho pojednání „Über die tägliche Variation der Sternschnuppen“. Velmi cenné údaje o pozorování meteorů na Moravě a ve Slezsku přinesly jeho články „Über einige mehrfach beobachtete Feurkugeln“ (1903) a „Über einige in den letzten Jahren beobachtete Feurkugeln“ (1906 a 1907), otisknulé ve zmíněném již časopise přírodovědeckého spolku brněnského, v němž najdeme též další jeho články o předpovědích počasí i o jednotném světovém čase.

Ve *Verhandlungen* uveřejnil Niessl i četné botanické zprávy o flóře Kroměřížska, Svitavska, Letovicka, Rosicka, Lednicka, Mikulovska, Vranovska n. D. a z okolí Brna. Niessl je autorem základní práce o moravských kapradinách: *Höhere Sporenpflanzen* (1866). Zjistil též pro Moravu křížence v rodu *Asplenium* (*A. Heusleri* Reichh.) Nalezl nejednu rostlinu novou pro Moravu, určil některé míšence v rodech *Cirsium* a *Verbascum*. Celkem přispěl cenným přínosem k floristickému výzkumu Moravy. J. Podpěra i jiní autoři citují často jeho práce a sběry ve svých publikacích o moravské květeně.

Listujeme-li v ročnících časopisu *Verh. naturforsch. Ver. Brünn* ze druhé poloviny min. století, rýsuje se nám obraz nesmírně bohaté a mnohostranné činnosti tohoto vynikajícího vzdělaného muže; z celé řady již vzpomenutých oborů se tu střídají články vesměs vysoké vědecké úrovně.

Na brněnské technice přednášel Niessl až do r. 1907, kdy dovršil své 50leté působení v oboru vysokého technického školství (2 léta ve Vídni a 48 let v Brně).

Leč i potom za svého odpočinku ve Vídni byl vědecky činný, zůstav tak věren svému životnímu heslu: Práce nás udržuje ve svěžesti a pomáhá nám dosáhnout toho nejcennějšího statku — spokojenosti. Zemřel před 45 léty ve Vídni — 1. září 1919 — ve věku 80 let.

Niessl na sebe upozornil záhy po svém příchodu do Brna významnou mykologickou prací, kterou pod názvem „Vorarbeiten zu einer Kryptogamenflora von Mähren und Oest. Schlesiens. II. Pilze und Myxomyceten“ otiskl r. 1865 v orgánu brněnského přírodovědeckého spolku („*Verhandlungen des naturforschenden Vereines in Brünn*“ 3:60–193), v jehož 1. ročníku otiskl

již r. 1863 zprávu o výskytu *Lycoperdon giganteum* u Podolí (nedaleko Brna). Niesslova práce z r. 1865 byla první vědeckou studií, obsahující popis i místa výskytu 1274 druhů hub na Moravě i ve Slezsku. Následujícího roku vyšel v témže časopise (4:284—317) další oddíl této práce, pojednávající o vyšších výtrusných rostlinách („Höhere Sporenpflanzen“), r. 1867 uveřejnil tamtéž článek „Über Bastarde kryptogamischen Pflanzen“, r. 1868 „Über Myxomyceten“, r. 1875 „Notizen über neue und kritische Pyrenomyceten“ a téhož roku článek „Neue Kernpilze I. serie“ v „Oesterreichische botanische Zeitschrift“, kde r. 1878 otiskl pojednání „Die Arten der Pyrenomycetengattung Sporormia De Not“. Předtím r. 1876 vyšel v časopise „Hedwigia“ Niesslův článek „Über das Vorkommen von Tilletia secalis J. Kühn“. Poslední větší Niesslova práce mykologická je „Contribuciones ad floram mycologicam lusitanicam. Ser. IV.“ (Inst. di Coimbra 31:264, 1883).

Za dobu své horlivé sběratelské činnosti nastrádal Niessl rozsáhlý mykologický herbář, z něhož výtěžili materiál i další moravští mykologové, zvláště J. Paul a J. Weese, jimž pomáhal Niessl určovat neznámé druhy hub. O osudu tohoto herbáře není nic známo, avšak malé části jsou v herbářích Moravského muzea a university v Brně a muzea v Opavě.

Niessl popsal a přeřadil veliké množství hub, hlavně pyrenomycetů. Pokud jde o druhy, zabalil je jejich výčet mnoho místa. Z nových rodů, které Niessl popsal, uvedme alespoň následující: *Ceratosphaeria*, *Ceriospora*, *Kalmusia*, *Physolepora*, *Podophacidium* aj. K Niesslově počtu byly pojmenovány dva rody askomycetů — *Niesslella* Höhn. a *Niesslia* Auersw. — a celá řada druhů, jako např. *Delitschia niesslii* Oud., *Sphaerotheca niesslii* Thüm., *Rosellinia niesslii* Auersw., *Laestadia niesslii* Kunze, *Lophodermium niesslii* Duby, *Lophiostoma niessleanum* Sacc., *Cryptospora niesslii* Kunze, *Venturia niesslii* Sacc., *Chorostate niesslii* Sacc., *Massaria niessleana* Rehm, *Ophiobolus niesslii* Bäumler, *Diaporthe niesslii* Sacc. aj.

Jak uvádí Weese, nesouhlasil Niessl se systematickým pojetím *Pyrenomycetes* u Saccarda, a proto nakonec upustil od další publicistické činnosti v mykologii. Přesto však si o ní získal veliké zásluhy, zejména pracemi o moravských a slezských houbách, takže je právem označován za zakladatele moravské mykologie.

Summary

Exactly 125 years ago on the 26th January, 1839, Gustav Niessl von Mayendorf was born in Verona (Italy). After studying in Graz (Austria) and at the High School and Polytechnical Institute in Vienna, he became an assistant at the Vienna Technical School in 1857, where he taught practical geometry from 1859. In 1859 — at the youthful age of twenty —, he was appointed Professor of Geometry and Astronomy at the Polytechnical Institute in Brunn (Moravia) whilst, during 1877/8 and 1888/9, he was Chancellor of Brunn Technical College, where he worked until 1907. After retirement, he lived in Vienna, where he died after 45 years on the 1st October, 1919, at the grand old age of eighty.

As regards mycology, Niessl was already displaying a lively interest during his Viennese studies and, shortly after arriving in Brunn, public attention was focussed on his particular mycological activities by the publication in 1865 of „Vorarbeiten zu einer Kryptogamenflora von Mähren und Oest. Schlesiens. II. Pilze und Myxomyceten“ in Verhandlungen des naturforschender Vereines in Brünn (Journal of the Brunn Natural History Society) 3:60 to 193 of which society he was secretary for many years. Niessl's paper of 1865 was the first scientific study of fungi in the area and contained descriptions and localities for 1274 species of fungi in Moravia and Silesia. In the following year, a further part of this work appeared in the same journal (ibid. 4:284—317, 1866), dealing with the higher cryptogams („III. Höhere Sporenpflanzen“), where he subsequently also published. „Über Bastarde kryptogamische Pflanzen“ (1867), „Über Myxomyceten“ (1868), and „Notizen über neue und kritische Pyreno-

myceten" (1875). The following papers, however, were published elsewhere: „Neue Kernpilze I. Serie" in Oesterr. bot. Zeitschr. (1875), „Die Arten der Pyrenomycetengattung Sporormia De Not." (1878), whilst, prior to 1876, Niessl's paper „Über das Vorkommen von *Tilletia secalis* J. Kühn." appeared in Hedwigia. The last of the larger writings of Niessl was „Contributiones ad floram mycologicam lusitanicam Ser. IV." (Istituto di Ciombrà 31:264, 1883).

As a result of his zealous collecting activities, Niessl accumulated a large mycological herbarium, which has been extensively used by Moravian mycologists, especially J. Paul and J. Weese, who were assisted by Niessl in their determination of unknown species. Niessl described a great number of new species and genera (*Ceratospaeria*, *Ceriospora*, *Kalmusia*, *Physclospora*, *Podophacidium*); in his honour were named more than 10 species of fungi (*Delitschia niesslii* Oud., *Sphaerotheca niesslii* Thüm., *Rosellinia niesslii* Auersw., *Laestadia niesslii* Kunze, *Lophodermium niesslii* Duby, *Lophiostoma niessleanum* Sacc., *Chorostate niesslii* Kunze, *Venturia niesslii* Sacc., *Cryptospora niesslii* Kunze, *Massaria niessleana* Rehm, *Ophiobolus niesslii* Bäumler etc.), and two genera of ascomycetes, i.e. *Niesslella* Höhnelt and *Niesslia* Auersw.

Gustav Niessl is renowned for his researches on Moravian and Silesian fungi and can truly be regarded as the founder of Moravian mycology.

LITERATURA

- d'Elvert Ch. (1868): Zur Geschichte der Pflege der Naturwissenschaften in Mähren und Schlesien insbesondere der Naturkunde dieser Länder, mit Rücksicht auf Böhmen und Oesterreich. Pp. 1—329, Brünn. Aus dem 18. Bande der Schriften der hist. stat. Sektion der k. k. m. schl. Gessellschaft zur Beförderung des Ackerbaues, der Natur- und Landeskunde besonders abgedruckt. (Niessl: p. 242, 270, 275—276, 301, 310—313).
- Heller H. (1889): Mährens Männer der Gegenwart. 3. Brünn. (Niessl p. 131—132).
- Illis H. (1912): Die Geschichte des Naturforschenden Vereines in Brünn in den Jahren 1862—1912. Verh. naturforsch. Ver. Brünn 50: 297—336, 1911. Anhang I. Kurze Chronik des Naturforschenden Vereines (ibid. p. 336—342). Anhang II. Verzeichnis derjenigen wissenschaftlichen Arbeiten, welche in den bisher erschienenen 50 Bänden der Verhandlungen des naturforschenden Vereines in Brünn unter den „Abhandlungen" veröffentlicht worden sind (p. 343).
- Paul J. (1909): Beitrag zur Pilzflora von Mähren. Verh. naturforsch. Ver. Brünn 47: 119—148.
- Weese J. (1920): Mykologische Beiträge zur Flora von Mähren und Schlesien. 1. Mitteilung. Ann. mycol. 18: 161—187

Věnujte pozornost václavce!

Vlastislav Jančařík a Věroslav Samek

Václavka — *Armillaria mellea* (Vahl. ex Fr.) Kumm., běžná a známá jedlá houba, je jedním z velmi vážných škůdců dřevin. Napadá nejen lesní dřeviny, ale i ovocné stromy, zemědělské plodiny a okrasné rostliny, a dokonce byla izolována jako mykorrhizní houba z orchidejí. Je tedy její hostitelské spektrum neobyčejně široké. Stejně velké je i její rozšíření prakticky po celém světě. Václavku je možno počítat téměř ke kosmopolitům s velmi širokou ekologickou amplitudou (ubikvist). Proto není divu, že se jako druh rozpadá do řady drobnějších taxonů, které dosud nejsou dostatečně známy. U nás je václavka rozšířena hlavně v lesích, kde působí značné škody. Téměř konstantní je ve smrkových a borových porostech, avšak zvláště velké škody působí v porostech uměle založených, v monokulturách, a tam, kde pěstované dřeviny nemají svoje optimální stanovištní podmínky. Výskyt i stupeň škodlivosti václavky ovšem závisí na velké řadě faktorů (půdní poměry, fyto klima atp.).

Vzhledem ke škodlivosti václavky i vzhledem k tomu, že její biologické vlastnosti nejsou dosud natolik známé, aby bylo možno škody václavkou snížit na únosné minimum, je nutno věnovat zvýšenou pozornost rozšíření a ekologii této houby. Proto ve spolupráci řady ústavů Československé akademie věd, Národního muzea, vysokých škol, Výzkumných ústavů lesního hospodářství a Ústavu vědecko-technických informací bylo přistoupeno k všestrannému studiu této houby. Z tohoto důvodu se hledá široký kolektiv dobrovolných spolupracovníků z řad členů mykologických společností, kteří mohou a chtějí při svých mykologických exkurzích věnovat pozornost výskytu václavky. Zprávu o výskytu václavky by podávali tito spolupracovníci na předtištěných tiskopisech (případně přímo podle údajů, uvedených v tabulce), které bude možno vyžádat na níže uvedené adrese.

Velmi cenné budou i zprávy, které podají negativní hlášení v tom smyslu, že se václavka v dané oblasti vůbec nevyskytuje a ani v minulosti nebyla pozorována. Je přirozené, že všechny údaje je třeba prověřit a zodpovědně vyplnit; ty údaje, které nelze při běžných venkovních pochůzkách zjistit (např. hloubka půdy, pokud nebude v blízkosti sonda atd.) je třeba nechat nevyplněné, protože nesprávné nebo nepřesné údaje by velmi podstatně ztížily vyhodnocování podaných zpráv.

Přítomnost václavky lze v porostech zjistit podle několika ukazatelů:

1. Nejbezpečnějším a nejspolehlivějším kritériem výskytu je nález plodnic, které jsou celkem dobře známé a běžně sbírané pro konzum. Plodnice se objevují někdy dvakrát během roku; poprvé koncem června a v červenci, ovšem hlavní hromadný výskyt plodnic je na podzim (v září a říjnu). Důležité jsou i údaje o průběhu počasí před hromadným výskytem plodnic.

2. Bezpečným znakem je i výskyt rhizomorf. Jsou to provazcovité útvary podhoubí, uvnitř bílé nebo slabě nažloutlé, na povrchu hnědé až černohnědé, bohatě se větvcí a propletené. Rhizomorfy prorůstají minerální půdu i humus, nebo se pnou po povrchu kořenů dřevin, nebo rostou pod kůrou pařezů i na odumřelých dřevinných zbytcích.

3. Dalším bezpečným znakem václavky je bílé blanité podhoubí (syrrociem), zpravidla pružné a křehké, někdy tuhé, měkké, vatovité, rozrůstající se pod ků-

rou napadených stromů a pařezů, táhnoucí se v napadených stromech nezřídka do výšky několika metrů.

4. Další znaky, které mohou ukazovat na přítomnost václavky, jsou výrony pryskyřice na basi kmenů, zejména mezi kořenovými náběhy, spleené někdy s pískem, hlínou a hrabankou (pryskyřičné chomáče), lahvovité ztloustnutí spodních částí kmenů dospělých smrků v mýtných a předmýtných porostech, zastavení výškového přírůstu napadených stromů, změna barvy jehličí atd. Tyto znaky samy o sobě nemohou sloužit jako bezpečné kritérium skutečného výskytu václavky, jsou však cenným doplňkem předchozích znaků a je třeba ve zprávě je uvádět.

Je velmi žádoucí jako doklad o výskytu václavky poslat se zprávou i kousek rhizomorfy či podhoubí, případně i usušenou plodnici na adresu:

Inž. Vlastislav Jančařík, Výzkumný ústav lesního hosp. a myslivosti, Zbraslav-Strnady u Prahy.

Zpráva o výskytu václavky

Oblast:..... Místo (okres, kraj):.....
 Blíže lokalizace (místní trať apod.):.....
 Nadmořská výška:..... m n. m., expozice/sklon:.....
 Vegetační stupeň: dubový, dubo-bukový, bukový, buko-smrkový, smrkový, křečový*).....
 Charakteristika porostu:
 Věk: mlazina, středně starý, dospělý, přestárlý*)
 Zakmenění (zápoj): ředina, uvolněný, normálně zakmeněný, přehoustlý*)
 Druhové složení (směs dřevin): převládá.....
 vtroušeně (ojediněle, pomístně).....
 Původ porostu (pokud lze zjistit): kulturní, polopřirozený, přirozený*)
 Půdní poměry:
 Vlhkost půdy: velmi suchá, suchá, čerstvá, vlhká, velmi vlhká, mokrá*)
 Úživnost (trofnost): velmi chudá, chudá, středně bohatá až bohatá, velmi bohatá*)
 Druh půdy: skeletovitá až kamenitá, písčitá, hlinitá, jílovitá*)
 Hloubka půdy: mělká (do 40 cm), středně hluboká (40—100 cm), hluboká (nad 100 cm)*)
 Zvláštní charakteristika. suť, zaplavovaná periodicky či epizodicky, mokřina, bývalé pole apod.
 Výskyt václavky:
 Rozšíření václavky v širším okolí (mimo plochu šetření):
 velmi hojně, hojně, sporadické, nezjištěno*)
 škody václavkou: značné, střední, malé, nepozorované*)
 Popisovaná plocha:
 škody václavkou: značné, střední, malé, nepozorované*)
 výskyt plodnic: velmi hojně, hojně, roztroušené, ojediněle*)
 k datu:.....
 podhoubí (syrocium): velmi hojně, hojně, roztroušené, ojediněle*)
 rhizomorfy: velmi hojně, hojně, roztroušené, ojediněle*)
 Počasí v době sběru plodnic a před tím:.....
 Rostly už plodnice v roce pozorování nebo jde o první výskyt:.....
 (dřívější návštěvy plochy
 Je v porostu nápadně lahvovité ztloustnutí kmenů?.....
 Je na stromech výron pryskyřice:.....
 Jiné nápadné znaky a okolnosti, které mohou být důležité pro výskyt václavky (vlastní pozorování):
 Datum:.....
 Čitelný podpis:.....
 Adresa:.....

*) nehodící se škrtněte!

Pracovní zasedání mykologické skupiny Biologické společnosti NDR v Halle 29. II.—1. III. 1964
Arbeitstagung der AG Mykologie (Sektion Mikrobiologie) der Biologischen Gesellschaft der DDR
in Halle 29. II.—1. III. 1964

Nejaktivnější mykologové v NDR, kteří spolupracují na mapování makromycetů, sešli se v počtu asi 25 ve dnech 29. II.—1. III. tr. v Halle na pracovní schůzi, kam pozvali i autora této zprávy. Zasedání se konalo v budově ústavu všeobecné botaniky na universitě. Sobotní dopoledne 29. II. bylo po zahájení a uvítání doc. dr. H. Handkem věnováno mé přednášce o III. sjezdu evrop. mykologů ve Skotstku r. 1963, promítání diapozitivů a diskusi. Odpoledne referoval dr. H. Kreisel o mezinárodní spolupráci na mapování makromycetů v Evropě; vzpomněl vzniku této akce (II. SEM v Praze 1960), uvedl, jak bylo vybráno 100 druhů k mapování a přečetl jádro zprávy o mapování, kterou jménem mapovacího výboru přednesl prof. M. Lange na III. SEM v Glasgowě. Potom jsem informoval přítomné o průběhu a výsledcích jednání III. SEM, týkajících se mapování hub v Evropě. Kromě jiných vystoupil v diskusi s cennými poznámkami též prof. H. Meusel, který řídí mapování fanerogamů v NDR a s mapováním má bohaté zkušenosti.

Celá neděle 1. III. byla věnována zprávě o dosavadních výsledcích mapování makromycetů v NDR, kterou přednesl dr. H. Kreisel a doprovodil jednak promítáním diapozitivů některých druhů, jednak ukázkami velkých bodových map asi 30 druhů; byly velmi zajímavé a vyvolaly neobyčejně živou diskusi většiny účastníků, kteří na místě doplnili řadu lokalit, ekologické údaje atd. Ze zajímavých výsledků (byla probírána jen asi polovina druhů) stojí za zaznamenání, že např. *Sarcosoma globosum* je zatím známa v NDR pouze z jediné lokality, *Stereum frustulatum* chybí docela, *Gomphus clavatus* je znám jen z 8 nalezišť, *Sarcodontia setosa* z řady lokalit, avšak pouze z již. poloviny NDR — stejně jako *Pisolithus arhizus* (= *P. tinctorius*) — *Mycena crocata* asi z 9 lokalit, *Astraeus hygrometricus* je dosti vzácný a jeho výskytu k severu rychle ubývá, *Phallus hadriani* je znám asi z 12 lokalit jednak z jihu NDR, jednak ve věši míře hlavně z pobřeží Baltu. Největší vzrušení vyvolalo sdělení, že pod jménem *Ptychoverpa bohemica* (= *Verpa bohemica*) se asi skrývají dva druhy: jednak kačenka se silně skládaně zprohýbaným kloboukem (jako u smržů) a pouze se 2 velkými výtrusy ve vřecku (*Verpa bispora* Sorokin, jednak kačenka s kloboukem slaběji skládaným (připomínající spíše ucháč) a s 8 malými výtrusy ve vřecku (jako u *Verpa digitaliformis*), což je podle orig. popisu a vyobrazení právě *Verpa bohemica* (Krombh.) Schroet. (kromě toho prý byla ojedinelé zjištěna kačenka česká i se 4 výtrusy, což může být abnormalita). Upozorňuji na tento problém i naše mykology, neboť nevíme, který druh u nás vlastně roste (v NDR skoro veškeré nálezy patří k *Verpa bispora* a naše všechny sběry v herbářích PR podle mé revize též!). Je proto třeba všechny nálezy tohoto snad kumulativního druhu dokladovat a mikroskopovat. Bohatý ilustrační materiál a množství písemných i ústních poznámek předložil k tomuto problému P. Nothnagel, který se smržovitými houbami již po léta zabývá. Autor této zprávy podal vždy u jednotlivých druhů vysvětlení, jak jsou rozšířeny v ČSSR.

Závěrem zasedání, jehož výsledky shrnul doc. dr. H. H. Handke, byla rozdělena excerptce literatury a revize herbářového materiálu (podobně, jak bylo provedeno loni u nás). Mykologové NDR přistupují k úkolu mapování hub neobyčejně důkladně a zodpovědně; hodlají vydat později své mapy souborně tiskem (nezávisle na mapách celé Evropy, které mají být vydány v Dánsku), což je jistě správné rozhodnutí vzhledem k možnosti zachycení mnohem většího počtu lokalit.

Měl jsem možnost pozdravit nejen známé mykology doc. dr. H. H. Handkeho, dr. H. Kreisela, dr. E. Pieschla, M. Herrmannovou (které děkuji za pohostinství a překládání do němčiny), P. Eberta, Fr. Grögera aj., ale osobně poznat i řadu dalších, jako mykologa-fotografa K. Herschela, dále P. Nothnagela, W. Rauscherta a z mladých W. Rawalda, G. Müllera, St. Rauscherta, P. Hübsche, G. Arnolda, K. Fr. Günthera, R. Dolla aj., jejichž živý zájem o mykologii a pracovní píli vysoce oceňuji. Domnívám se, že bližší spolupráce s mykology NDR může být oběma stranám jen k prospěchu.

František Kotlaba

III. sjezd maďarských mykologů

bude uspořádán ve dnech 30. srpna až 2. září 1964 v Keszthely na Blatenském jezeře. Referáty jsou zaměřeny na různé obory mykologie (systematiku, ekologii, hnilobu dřeva, potravinářskou mykologii, humánní mykologii a fermentaci, pěstování hub, obchodní zužitkování hub aj.). Během sjezdu budou uspořádány tři mykologické exkurse (Hévíz, Sümeg, Nyírad, Tapolca, Badacsony). Ubytování, strava a výlohy (exkurse) Ft 1600. — Po sjezdu bude uspořádána pětidenní exkurse do Balatonfüred (3 dny) a Budapešti (2 dny) za příplatek 1300 Ft. Příhlášky přijímá Viktor Schuster, Budapest VII, Huszár u. 7.

LITERATURA

Matérialy vtorigo simpoziuma po voprosam issledovanija miko- i lichenoflory pribaltijskich respublik. Akademia Nauk Litovskoj SSR. Institut Botaniki, Vilnius 1963. Pp. 156.

První mykologické symposium baltských SSR se konalo r. 1959 v Tartu (Estonská SSR) a materiály z něho byly vydány r. 1962 (Scripta Botanica II.). Referovali jsme o nich v České mykol. II. symposium s podobnou tematikou se konalo ve Vilně v Litevské SSR 11.—12. IX. 1961, a sice za účasti 62 badatelů, kteří zastupovali různé vědecké ústavy, vysoké školy a jiné instituce Estonské, Litevské, Běloruské a Litevské SSR, a také města Leningradu. Bylo na něm předneseno celkem 30 zpráv, z nichž v citované publikaci jsou otištěny výtahy z 24 příspěvků. Týkají se různých oborů mykologie; velká část je věnována fytopatologii a výzkumu nižších hub. Šest autorů si všímá vyšších hub, z nich např. K. Kalamees čeledi *Cantharellaceae* v baltských SSR, T. Leisner rodu *Phlegmacium* v Estonské SSR (uvádí 22 druhů), J. Mazelaitis ryzců Litevské SSR a V. Urbonas holubinek v téže republice. V Piartelpoeg pojednává o výskytu hub v zimním období 1960—61 v jihozápadní části Estonské SSR a O. Lapinš přináší zprávu o houbách Lotyšské SSR.

Albert Pilát

Wm. Bridge Cooke: A Laboratory Guide to Fungi in Polluted Waters, Sewage and Sewage Treatment Systems. Their Identification and Culture. U. S. Department of Health, Education and Welfare; Public Health Service, Division of Water Supply and Pollution Control Cincinnati 26, Ohio, October 1963, Public Health Service Publication No. 999-WP-1. Pp. I-VIII + 1-132.

Praktická a potřebná příručka známého amerického mykologa, zabývajícího se především studiem mikroskopických hub znečištěného prostředí, popisuje techniku a odebrání vzorků ze znečištěných vod, stok, půdy a podobných substrátů a informuje, jak z nich pěstovat nejrůznější vláknité houby a kvasinky, které obsahují. Krátce je také pojednáno o jejich biologii a o vztazích těchto hub k vodnímu prostředí. Vlastní jádro publikace tvoří však určovací klíče, sloužící k identifikaci těchto houbových organismů, jež se ve znečištěném prostředí vyskytují ve značném druhovém bohatství. Určování napomáhá 116 velmi pěkně provedených a většinou originálních kreseb, na nichž jsou vyobrazení zástupci většiny rodů, o nichž je v knize pojednáno. Jsou také uvedeny recepty k přípravě nevhodnějších médií pro pěstování těchto hub v čistých kulturách (p. 55—60). Následuje slovníček odborných termínů a seznam nejdůležitější literatury. Tato kniha bude jistě velmi zajímat všechny odborníky, kteří se zabývají touto tematikou, jež je i u nás čím dále, tím aktuálnější.

Albert Pilát

Upozornění

Článek dr. J. Herinka k barevné tabuli č. 54 o *Xerocomus moravicus* (Vacek) Herink bude uveřejněn v příštím čísle.

ČESKÁ MYKOLOGIE — Vydává Čs. vědecká společnost pro mykologii v Nakladatelství ČSAV, Vodičkova 40, Praha 1 — Nové Město — dod. p. ú. 1—. Redakce: Praha 1 — Nové Město, Václavské nám. 68, dod. p. ú. 1—, tel. 233-541. Tiskne Knihitisk n. p., provoz 4, Praha 10 — Vršovice, Sámova 12, dod. p. ú. 101. Rozšiřuje Poštovní novinová služba. Objednávky a předplatné přijímá PNS — Ústřední expedice tisku, administrace odborného tisku, Jindřišská 14, Praha 1. Lze také objednat u každého poštovního úřadu nebo doručovatele. Objednávky do zahraničí vyřizuje PNS — Ústřední expedice tisku, odd. vývoz tisku, Jindřišská 14, Praha 1. — Cena jednoho čísla 5,50 Kčs. — Roční předplatné Kčs 22,—, US\$ 4.—, £ 1, 8, 8. Toto číslo vyšlo v červenci 1964.

A-23*41171

© by Nakladatelství Československé akademie věd 1964

Upozornění příspěvatelům České mykologie

Vzhledem k tomu, že většina autorů zasílá redakci rukopisy formálně nevyhovující, uveřejňujeme některé nejdůležitější zásady pro úpravu rukopisů (jinak odkazujeme na podrobnější směrnice uveřejněné v 1. čísle České mykologie, roč. 16, 1962).

1. Článek začíná českým nadpisem, pod nímž je překlad názvu nadpisu v některém ze světových jazyků, a to v témže, jímž je psán abstrakt a případně souhrn na konci článku. Pod ním následuje plné křestní jméno a příjmení autora (autorů), bez akademických titulů.

2. Všechny původní práce musí být doplněny krátkým úvodním souhrnem — abstraktem v české a některé světové řeči. Rozsah abstraktu, ve kterém mají být výstižně a stručně charakterisovány výsledky a přínos pojednání, nesmí přesahovat 15 řádek strojopisu.

3. U důležitějších a významných studií doporučujeme připojit (kromě abstraktu, který je pouze informativní) podrobnější cizojazyčný souhrn; jeho rozsah není omezen.

4. Vlastní rukopis, tj. strojopis (30 řádek po 60 úhovech na stránku a nejvýše s 5 překlady nebo škrty a vpisy na stránku) musí být psán obyčejným způsobem. Zásadně není přípustné psaní autoiských jmen kapitálkami, prokládání nebo podtrhování slov či celých vět atd. To, co chce autor zdůraznit, smí provést v rukopise pouze tužkou (podtrhne přerušovanou čarou). Veškerou typografickou úpravu provádí výhradně redakce. Tužkou může autor po straně rukopisu označit, co má být vysazeno petitem.

5. Citace literatury: každý autor s úplnou literární citací je na samostatném řádku. Je-li od jednoho autora uváděno více citovaných prací, jeho jméno se vždy znovu celé vypisuje i s citací zkratky časopisu, která se opakuje (nepoužíváme „ibidem“). Za příjmením následuje (bez čárky) zkratka křestního jména, pak v závorce letopočet práce, za závorkou dvojtečka a za ní úplná (nezkrácená) citace názvu pojednání nebo knihy. Po teče za názvem místo, kde kniha vyšla, nebo zkrácená citace časopisu. Jména dvou autorů spojujeme latinskou spojkou „et“.

6. Názvy časopisů používáme v mezinárodně smluvených zkratkách. Jejich seznam u nás dosud souborně nevyšel, jako vzor lze však používat zkratk periodik z 1. svazku Flory ČSR — Gasteromycetes, z posledních ročníků České mykologie, z Lomského Soupisu cizozemských periodik (1955—1958) nebo z botanické bibliografie Futák-Domin: Bibliografia k flóre ČSR (1960), kde je i stručný výklad o zkratkách časopisů a o bibliografii vůbec.

7. Po zkratce časopisu nebo po citaci knihy následuje ročník nebo díl knihy vždy jen arabskými číslicemi a bez vypisování zkratk (roč., tom., Band, vol. etc.) a přesná citace stránek. Číslo ročníku nebo svazku je od citace stránek odděleno dvojtečkou. U jednodílných knih píšeme místo číslice 1: pouze p. (= pagina, stránka).

8. Při uvádění dat sběrů apod. píšeme měsíce zásadně římskými číslicemi (2. VI.)

9. Všechny druhové názvy začínají zásadně malým písmenem (např. *Sclerotinia veselyi*).

10. Upozorňujeme autory, aby se ve svých příspěvcích přidržovali posledního vydání Nomenklatorických pravidel (viz. J. Dostál: Botanická nomenklatura, Praha 1957). Jde především o uvádění typů u nově popisovaných taxonů, o přesnou citaci basonymu u nově publikovaných kombinací apod.

11. Ilustrační materiál (kresby, fotografie) k článkům číslujte průběžně u každého článku zvlášť arabskými číslicemi (bez zkratk obr., Abbild apod.) v tom pořadí, v jakém má být uveřejněn.

12. Při citaci herbářových dokladů uvádějte zásadně mezinárodní zkratky našich herbářů (Index herbariorum 1956):

BRA — Slovenské múzeum, Bratislava

BRNM — Bot. odd. Moravského muzea, Brno

BRNS — Ústřední fyto-karanténní laboratoř při Ústř. kontr. a zkuš. úst. zeměd., Brno

BRNU — Katedra botaniky přírod. fak. J. E. Purkyně, Brno

OP — Bot. odd. Slezského muzea, Opava

PR — Bot. odd. Národního muzea, Praha

PRC — Katedra botaniky přírod. fak. Karlovy univ., Praha

Soukromé herbáře necitujeme nikdy zkratkou, nýbrž celým příjmením majitele, např.: herb. J. Herink, herb. F. Šmarda apod. Podobně u herbářů ústavů, které nemají mezinárodní zkratku.

Rukopisy neodpovídající výše uvedeným zásadám budou vráceny výkonným redaktorem zpět autorům k přepracování, aniž budou projednány redakční radou

Redakce časopisu *Česká mykologie*

ČESKÁ MYKOLOGIE

The journal of the Czechoslovak Scientific Society for Mycology, formed for the advancement of scientific and practical knowledge of the Fungi

Vol. 18

Part 3

July 1964

Editor-in-Chief: RNDr. Albert Pilát, D. Sc. Corresponding Member of the Czechoslovak Academy of Sciences

Editorial Committee: Academician Ctibor Blatný, D. Sc., Professor Karel Cejp, D. Sc., RNDr. Petr Frágner, MUDr. Josef Herink, RNDr. František Kotlaba, C. Sc., Ing. Karel Kříž, Karel Poner, Prom. Biol. Zdeněk Pouzar and RNDr. František Šmarda.

Editorial Secretary: RNDr. Mirko Svrček, C.Sc.

All contributions should be sent to the address of the Editorial Secretary: The National Museum, Václavské nám. 68, Prague 1, telephone No. 233541 ext. 87.

Part 2 was published on the 16th April 1964.

CONTENTS

K. Kříž: Die Verbreitung der Nördlichen Zinnoberschwammes, <i>Pycnoporus cinnabarinus</i> (Jacq. ex Fr.) Karst., in der Tschechoslowakei; ein weiterer Beitrag zur Kartierung der Makromyceten in Europa	129
G. Arnold: Über eine neue Hypomyzetazee, <i>Hypomyces odoratus</i> Arnold sp. nov.	144
Z. Pouzar: <i>Stereum subtomentosum</i> sp. nov. and its taxonomic relations	147
M. Svrček et J. Kubička: Fungi from the Žofinský Virgin Forest in the Novohradské Mountains (Southern Bohemia)	157
K. Cejp: <i>Tilachlidium tomentosum</i> (Schrad.) Lindau, a parasite of slime moulds in Bohemia	180
K. Kříž: Jan Macků (21. V. 1881 — 13. III. 1964) in memoriam	183
J. Nožička: The life and basic works of the Moravian mycologists Gustav Niessl.	185
F. Kotlaba: Arbeitstagung der AG Mykologie (Sektion Mikrobiologie) der Biologischen Gesellschaft der DDR in Halle 29. II.—1. III. 1964	191
Literatura	192
Cum tabula no. 54 color. impressa: <i>Xerocomus moravicus</i> (Vacek) Herink (A. Procházka pinx.)	
Cum tabulis albonigris: IX. et X. <i>Pycnoporus cinnabarinus</i> (Jacq. ex Fr.) Karst. XI. et XII. <i>Stereum subtomentosum</i> Pouz.	